

QUADERNS

D'ESTUDIS POLITICS, ECONOMICS I SOCIALS

Número 9

Setembre 1945

SUMARI

El Consell de la Generalitat	***
No intervenció i mitja confiança	<i>J. de Camps i Arboix</i>
Paul Valéry i l'error europeu	<i>Josep Ma. Corredor</i>
La Universitat autònoma de Barcelona i el règim franquista	<i>J. M. Bellido</i>
La carta de Franco i la resposta de Churchill	
El socors Quàquer i els refugiats espanyols	<i>X. Y. Z.</i>

INFORMACIONS I COMENTARIS

- ◆ Política d'acords comercials o d'hereu escampa?
  - ◆ La crisi d'energia elèctrica
  - ◆ Els suïcidis a l'Espanya de Franco
  - ◆ Estadístiques penals falangistes ◆ Dues dates
  - ◆ Manquen sacerdots ◆ Un text concloent
  - ◆ « Barba... te conozco »
  - ◆ Bases de treball pels tramviarers
  - ◆ Lerroux-Alba ◆ Harmonies oficials
  - ◆ La salutació falangista ◆ Simptomes
  - ◆ El senyor Barba... barbaritza
  - ◆ Un llibre del president Aguirre
  - ◆ L'odisea de Largo Caballero
  - ◆ L'experiència constitucional francesa
  - ◆ Una carta del president Roosevelt
  - ◆ La llei electoral portuguesa ◆ Els tòpics de sempre
  - ◆ El Congrés Sindical i Franco
- Efemèrides internacionals — Anecdolari d'Espanya (Agost)

Preu : 30 Frs.

QUADERNS, publicació del " Grup d'Estudis Polítics "

pot adquirir-se a :

PERPINYA. — Librairie Hachette, rue des Augustins Quioscos de la Ciutat i Estació.

BEZIERS. — I. Granada, 75, Pl. 11 de Novembre.

BORDEUS. — M. Tavernier, 11, Rue de Lalande.

NARBONA. — Quiosc de l'Estació.

MONTAUBAN. — M. Figuerola, 9, Rue Mary Lafont.

MONTPELLIER. — H. Barrera, 9, Rue Thérèse.
Quiosc de l'estació.

MARSELLA — Casal d'Esquerra Republicana de Catalunya (M. Bassas), 12, rue Pavillon.

PARIS (Ve) — Librairie Espagnole, 10, Rue Gay Lussac — Tel. Danton 81-35.

TOLOSA — Administració de « Foe Nou », 25, Rue de Roquelaine — Tel. 229-83.
« Galerie du Livre », 50, Rue de la Pomme.

CASABLANCA (Marroc). — « Librairie de France », 4, rue Chénier.

NEVERS (Nièvre). — J. Alemany, 9, rue du Rempart.

LEZIGNAN (Aude). — A. Pàmies, 8, rue Lakanal.

AGEN (Lot et Garonne). — M. Nogareda, 68, Bd. Sylvain Dumon.

I podeu rebre-la a donzell enviant l'import de 32 frs. per gir postal a

F. Cuito - 15, Rue Ramon Lull - Perpignan Tél. 47-33

Compte Chèques Postaux : N° 534-25 Montpellier

La subscripció a tres números amb la tramesa solament de 90 frs. us assegura la revista que altrament correu el risc de no poder obtenir a causa de l'escassetat de paper i les limitacions consegüents

NOTES

- S'autoritza la reproducció total o parcial dels textos del present número de QUADERNS i s'agrairà la indicació de la seva procedència.
- Del contingut i opinions de cada article en són responsables els respectius autors.
- No es retornen els originals, es publiquin o no.
- Per no disposar dels accents greu i agut sobre les lletres i, o, u, hem decidit substituir aquests signes ortogràfics per l'accent circumflex. Esperem que els nostres lectors voldran excusar aquesta deficiència obligada per les circumstàncies.

QUADERNS

D'ESTUDIS POLITICS, ECONOMICS I SOCIALS

Número 9

Perpinyà, carrer Ramon Llull, 15

Setembre 1945

EL CONSELL DE LA GENERALITAT

Catalunya ja té un Govern a l'exili. Renunciada per Carles Pi i Sunyer la missió de constituir-lo, el President Josep Irla, en ús de les seves prerrogatives, ha nomenat els consellers següents: Pompeu Fabra, Antoni Rovira i Virgili, Josep Carner, Joan Comorera, Josep Xirau i el mateix Carles Pi i Sunyer. Pel moment, cap Conseller no té departament assignat. I, no podent exercir en principi altres funcions que les representatives i no essent aquestes delegables, el senyor Irla en serà el president de fet. No hi haurà, doncs, al menys per ara, primer Conseller. Aquest gabinet restringit, segons diu un comunicat de la presidència de la Generalitat del 14 de setembre, ha estat constituït amb un objectiu d'unitat nacional catalana i a reserva, el moment vingut, de fer una crida a noves col·laboracions.

Hi ha qui hauria volgut que aquest Govern tingués una base més ampla; qui hi troba a mancar la representació d'aquest o de l'altre grup i àdhuc qui creu que alguna tendència no hi havia d'ésser. Com evitar crítiques tractant-se d'una qüestió tan viciosa i propícia a susceptibilitats, ja sigui de partits o d'homes?

Constituït el Govern de la República, calia a l'interès català i a la nostra legitimitat que es restaurés l'òrgan institucional d'acció i direcció de la vida política catalana. Que aquest fos més o menys nombros, més o menys representatiu, importava poc al costat de l'alta significació que asumia per la seva

sola existència. Aquesta ens sembla que és la consideració que prima damunt de totes les altres i des d'aquest angle, i no de cap més, convé que els catalans, guarats de mesquineses i de partidismes, sàpiguen veure l'esdeveniment. Es pensant en aquestes raons de patriotisme que nosaltres reiterem al President la nostra adhesió; atorguem al nou Govern la nostra confiança i encoratgem un i altre a la realització d'una tasca que no serà certament fàcil i que pel mateix necessita més especialment de l'assistència de tots.

La nova etapa que amb el Govern recentment format comença, pot ésser fecunda a desgrat dels mègrats mitjans i les minces possibilitats que semblen presentar-se. Treball obscur i penós de preparació, acords amb el Govern de la República, en tot allò que la guerra i la post-guerra desvià o destruï, contactes amb les forces del país exiliades o no... ampla i necessària feina plena d'esculls, però darrera la qual s'hi pot trobar la glòria de la Pàtria retrobada, i assegurada la continuïtat de la nostra primera institució.

Que el Govern que acaba de nèixer pugui portar a fi de bé aquesta obra inspirant-se en les realitats de l'hora present: aquest és el nostre vot. Que no li manqui l'adhesió de tots els compatriotes que en aquesta avinentesa s'han de sentir catalans per damunt de tot: aquest és el nostre fervent desig.

NO-INTERVENCIO I MITJA CONFIANÇA

per J. de CAMPS I ARBOIX.

Amb la ferma voluntat de l'home que no es vol enganyar ni vol que l'enganyin; amb la serenitat de qui prefereix mirar la dificultat de cara en lloc d'encisar-se amb la il·lusió del miratge, anem, si us plau, a examinar la situació recentment creada entorn del problema, per nosaltres capital, de la caiguda del règim franquista.

Per a desintoxicar el nostre esperit de les influències malsanes creades per la psicosi de l'exili; per a sostreure'ns de la possible deformació derivada de la dèria comprensible de veure el món a través de l'anhel obsessionant de tornar a casa, escoltem les veus amigues que no estan influïdes pels nostres prejudicis, si aquestes veus són ben intencionades i intel·ligents. És útil escoltar aquelles veus per a descobrir nous panorames, per a entrellucar l'èxit o el fracàs de certes tàctiques, per a clarificar el nostre sentit crític, per a rectificar o afermar les nostres esperances.

POLITICA «NO INTERVENCIONISTA»

La revista londinenca «Nineteenth Century», en el seu número de desembre del 1944, va publicar un important article de l'escriptor anglès F. A. Voigt sobre el problema d'Espanya. Aquella edició, i per tant l'article referit, ha arribat al continent ara fa poc; la revista «Le Monde Français» en dóna una extensa recensió en el seu primer número corresponent al corrent setembre.

F. A. Voigt és un decidit partidari de la República espanyola, com tot bon demòcrata coneixedor de les coses d'Espanya. Qualifica la guerra civil d'«amença, preludi i assaig» i la defineix com «una rebel·lia nacionalista, clerical, monàrquica i falangista contra un govern republicà que era principalment socialista i liberal». Si acceptà en principi com a bona la política de «no intervenció» aleshores seguida, considera que fracassà i fou contraproduent per no haver estat una política real. Subratlla l'interès de la Gran Bretanya i França d'establir sòlids lligams amb Espanya, i escriu:

«L'esperit de partit, sigui quina sigui la seva tendència, no pot millorar sinó agreujar la desastrosa situació d'Espanya; és més, ni al poble espa-

nyol ni al poble britànic els convé el predomini d'una política d'extrema dreta o d'extrema esquerra. Resoldre el problema espanyol i provocar la caiguda de Franco i de son règim de tirania, s'ha d'obtenir sense la intervenció de la Gran Bretanya ni de França, perquè no són pas elles a les que pertoca tombar-lo ni sostenir-lo. Una semblant intervenció riscaria de provocar una nova guerra civil, i això seria una greu calamitat per al poble espanyol. Es començaria per l'execució dels presoners polítics que omplen les presons i els camps de concentració, per a seguir després altres execucions de signe contrari, segons clàssic procediment espanyol».

Al·ludeix després al terrorisme polític establert per Franco i que li serveix d'instrument de govern «no pas brutal d'eficàcia, sinó brutal d'ineficàcia», puix que d'aquest sistema «cap bé, ni tan sols corromput, no en pot resultar».

«La caiguda del règim, continuïa, quan sobrevingui, ha de venir de l'interior. La temptativa de tombar-lo de fora estant li donaria una importància major de la que té, constituiria una immixció en els afers espanyols contra els espanyols i tindria un resultat contraproduent. La no intervenció, però una no intervenció real, és la sola política sensata de la part de la Gran Bretanya i França en llurs relacions amb Espanya».

Més avall segueix dient:

«No està pas a punt una solució del problema espanyol. Aquells que pretenen la restauració monàrquica, creuen que seria la solució perquè la monarquia és un sistema estable i facilita les relacions entre els dirigents i els dirigits. Però la monarquia no és una solució en si mateixa. El que manca a Espanya és allò que ha estat aixecat: els partits de centre, dreta moderada i esquerra moderada; aquests partits potser no són tan necessaris en alguns països, però és ben segur que ho són a Espanya, perquè Espanya és un país d'extremismes. En definitiva, però, sigui la que sigui la fórmula: monarquia restaurada o república, el cert és que la solució no pot venir més que de dintre.»

Insistent sobre aquests punts de vista, l'autor acaba dient : « Aquesta solució del problema espanyol pels espanyols mateixos, és una de les primeres necessitats d'Europa, i particularment dels Imperis francès i britànic, ara que la guerra amb Alemanya s'acosta a la seva fi ».

Es impressionant i reveladora l'exposició d'aquesta tàctica, preconitzada per un escriptor de primera fila que té per la causa republicana evidents simpaties. Però ho és més encara si es té en compte que una tal posició, ultrapassant el marc d'una tesi individual, per remarcable que sigui la personalitat del seu autor, pren categoria de política oficial, puix que el ministre laborista d'Afers exteriors, senyor Bevin, la recull i la sosté en el seu famós discurs als Comuns, emprant, ara, els mateixos arguments i gairebé les mateixes paraules emprades per Voigt un any abans. Aquesta manera de veure les coses d'Espanya té encara més relleu per tenir l'assentiment, tàcit o explícit, dels Estats Units i de França.

Per últim, convé no oblidar que aquella actitud troba antecedents remots en el pensament del poble anglès sobre Espanya, i aquesta, diguem-ne tradició política, és més a remarcar pel pes que la tradició té en la psicologia d'aquell poble. Ens referim a la dita de Wellington, el Duc de Ferro, victoriós de Napoleó en terres d'Espanya, el qual, alludint a l'orgull de raça i a l'esperit d'independència dels espanyols, aconsellava d'evitar tota immixció estrangera en la vida interna del país. Així, doncs, aquesta nova política de « no intervenció » és més a témer, perquè no és una improvisació i té en el passat arrels profundes.

LA MITJA CONFIANÇA.

En el nostre intent de presentar aquelles posicions més intel·ligents o representatives d'aquest moment caòtic i crucial que vivim, convé fer la recensió d'un altre article aparegut en el diari parisenc « Le Monde » del 12 de setembre, escrit pel seu enviat especial François Clair. Heus ací alguns dels seus principals passatges :

« Perquè Espanya pateix des de fa cinc anys d'una revolució mancada, Espanya està trista, és susceptible, però sobretot viu malmirosa i apàtica ; aquest nou « home malalt » és un home abatut.

« No n'hi ha per menys. Quatre anys de guerra civil atroç, de violències, d'innombrables assassins, tant entre els franquistes com entre els republicans, d'una misèria negra entre les classes pobres. Afegiu-li que una gran part de les seves seleccions és a l'exili o a la presó o reduïda al silenci : professors destituïts, polítics amagats. Espanya és un gran cos sense ànima, sense força per a reaccionar, però amb un gran anhel : **evitar, costi el que costi,**

el retorn a noves violències, les quals enfonsarien el país en el caos.

« Els espanyols no s'amaguen pas de detestar el règim, però no es llençaran al carrer per a enderrocar-lo. Els escamots del « maquis » espanyol que a la primavera passaren la frontera amb el designi de provocar un sollevament general a Espanya, no han obtingut altre resultat que una concentració de tropes als Pirineus. I una resistència que recula davant la violència està condemnada a l'esterilitat.

« Es notori que el règim, al menys en la seva forma actual, mereix el blasme i el menyspreu de tots ; però ni blasme ni menyspreu són capaços per a provocar la revolta i l'energia de la desesperació. La dictadura espanyola és un règim embrutit, tolerant amb certs adversaris i en el qual el joc de les relacions personals i del subornament permet d'evitar la presó o el camp de concentració. El règim especula sobre el prestigi de l'ordre establert, sobre la vida econòmica assegurada i així ha obtingut moltes adhesions, però aquestes han estat temporals, puix que ben aviat hom s'ha adonat de l'alt preu pagat per aquell ordre aparent.

« Avui Espanya rebutja el règim gairebé unànimement, a l'excepció de les criatures d'aquest i dels industrials que ha enriquit, però no es sent capaç d'assegurar per si sola el propi destí. Es als aliats que es gira i confia en una intervenció anglesa o americana ».

L'articulista enumera tota la lletania de malifetes de Franco a favor de l'Eix quan la guerra ; examina les escasses probabilitats que té per ell una restauració monàrquica i referint-se als republicans, després de remarcar llur irreductible oposició al règim, escriu :

« ...Els republicans no volen pas deixar perdre els avantatges que els donen la victòria dels principis democràtics i l'augment del prestigi de la U. R. S. S. El nou govern que s'ha format a Mèxic sota la presidència del senyor Giral, fa un gran esforç per a reagrupar els elements republicans, fins ara molts dividits : el senyor Negrín i l'associació d'oficials republicans acaben de donar-li llur adhesió.

« Per molta estima que hom tingui per aquests homes corajosos, cal reconèixer que els espanyols d'Espanya no els hi atorguen més que una mitja confiança, perquè fan responsables a certs caps republicans del confusionisme que permeté la revolució. Més encara : és que l'estadi actual de l'evolució política d'Espanya, el clima d'odi i de divisió que li és propi des de fa cinc anys, permeten l'immediat retorn d'un règim estrictament republicà ? Hom veu en això una de les més tràgiques conseqüències de les dictadures : el fer impossibles, durant un cert temps, per als pobles que les han sofertes, aquella disciplina cívica i aquella equanimitat

política indispensable a l'existència de la República. Es que una restauració republicana prematura no riscaria de provocar noves crisis i perjudicar pel descrèdit el propi règim?

POLITICA DE PARADOXES.

Fins ací aquestes autoritzades opinions. Autoritzades però no inconcusses.

La política de «no intervenció» exposada per Voigt és sobretot deficient, perquè, com la proclamada per Bevin, no ofereix arguments i supleix aquests per simples assercions tan problemàtiques com gratuïtes. Si ara «a posteriori» es pot afirmar que una intervenció de les potències democràtiques a favor de la República en 1936, no haguera provocat per ella mateixa la guerra tan temuda, perquè la mateixa intervenció hauria de provocar una segona guerra civil? A manca de raons vàlides es parla amb conjectures, però en tot cas hi ha també conjectures en el sentit contrari, sobretot si ha de tenir algun sentit aquell horror que s'atribueix als espanyols pel passat de violència i de carnatge. En el cas de Grècia la intervenció degollà la guerra civil, la qual de no intervenir haguera ensagnantat el país; no és lògic, doncs, tenir dues mesures distintes per dos casos semblants.

D'altra banda, la nova política de «no intervenció» és incongruent. En efecte: A San Francisco primer i a Potsdam després s'ha dit: l'actual govern espanyol, per indesitjable, queda exclòs del concert de les Nacions Unides, i l'anatema és trompetejat als quatre vents; però al mateix temps, la gran majoria dels que prengueren els acords de San Francisco i de Potsdam, cada un de per sí, entra i surt de la casa del proscrit, tolera que aquest entri i surti de llur casa, perquè segueixen mantenint amb el proscrit relacions diplomàtiques.

Més encara: El senyor Bevin afirma que es veurà amb simpatia tot intent que faci el poble espanyol per a desfer-se del règim, i fins deixa entendre que donarien a l'intent un petit cop de mà. Ací la paradoxa es dobla de sarcasme. Perquè si tothom reconeix, àdhuc el senyor Bevin, que el falangisme és un sistema que sobreviu pel terror, igual que els seus parells d'ahir nazis, feixistes o japonesos, com el pobre poble espanyol, agarrotat i crucificat, podrà lliurar-se per ell mateix, si ultra els aparells ortopèdics que l'oprimeixen, no té dret a parlar, ni a escriure, ni a reunir-se, ni a associar-se políticament, ni a circular amb llibertat pel territori nacional?

Per fi, la nova «no intervenció» preconitzada, per ésser unilateral en la pràctica, beneficia a una de les parts i perjudica a l'altra. Perquè mentre els anti-franquistes a fora i a dintre d'Espanya viuen paralizats per tota mena de traves, els «no intervencionistes» estipulen amb el dictador pactes

i contractes comercials que l'afavoreixen. El volen treure amb el desig, però el consoliden amb els fets, perquè ningú amb bon sentit no pot acceptar avui l'innocent sofisma de separar, com si fossin dues coses distintes, el factor polític del factor econòmic. I no és aquest intercanvi comercial un acte d'intervenció positiva en sentit únic?

LA INTERVENCIO DESITJABLE.

Ningú, que es sàpiga, ha demanat ara de cap potència, o grup de potències, que exèrcits i avions siguin enviats per a batre a Franco. Demanar això seria una insensatesa i un perill de commocions. Amb molt menys n'hi hauria prou.

L'intervencionisme desitjable es limitaria a fer una cosa tan simple com aquesta: Primer, una política coherent i lògica per part de les Nacions unides, derivada dels acords solemnement adoptats a San Francisco i a Potsdam; és a dir, que cada Estat trenqués individualment amb el règim declarat vitand aquelles relacions polítiques que han trencat amb ell col·lectivament. Si per consideració al poble espanyol no s'adopta encara el bloqueig econòmic, que al menys no s'estipulen amb Franco tractats de comerç que evidentment el consoliden.

Després, demanaríem que s'intervingués la solució facilitant-la. Ens trobem en un carreró sense sortida, en una mena de punt mort, dintre un gran cercle viciós. El règim està condemnat a mort, però l'execució s'ajorna «sine die». Es urgent que això no sigui. En aquest sentit la intervenció dels Grans tendiria a impulsar i validar la substitució de Franco, aquella que millor garantis l'autoritat, el prestigi i la pau civil, per tal d'evitar el desordre i preparar el retorn a la normalitat ciutadana i política. Si les potències democràtiques volen, la cosa seria joc de poques taules. En una paraula: és tractaria d'intervenir per a posar al poble espanyol en el camí que fes possible l'expressió i la realització d'una voluntat lliurement i democràticament manifestada; es tractaria d'intervenir per a aixecar l'ànim de «l'home malalt» i procurar-li els remeis que ell mateix s'administraria per tal de recobrar la salut perduda.

Es demanar massa? Es que aquesta concepció de l'intervencionisme exposaria al país a nous perills? Es que seria això immiscir-se en els afers interns de la política espanyola? No creiem que ningú, en termes de lògica i de bon sentit, s'atreveixi a contestar afirmativament aquestes tres preguntes.

SOLUCIO ?

Seria convenient reproduir aquell interrogant que es formula en el segon dels articles suara transcrits: «Es que una restauració republicana pre-

matura no riscaria de provocar noves crisis i perjudicar pel descrèdit el propi règim ? »

No serem nosaltres qui la contestarem. En tenim prou de proposar-la a la reflexió de tots. La resposta és principalment de la incumbència dels governs recentment constituïts — el de la República, el de la Generalitat, el del País basc — als quals acatem com òrgans d'acció i representació del republicanisme en la seva lluita contra el règim franquista. Ells la podran contestar amb l'autoritat que dóna tenir en mà tots els elements de coneixement que fan madurs i equànimes els judicis.

En la hipòtesi que es considerés que la solució està en la transacció, en la successió de Franco per situacions intermediàries, interines i preparatòries, potser no es podria dubtar d'acceptar-les posposant el secundari al principal, i el principal és : enderrocar el règim. No es podria dubtar de sacrificar allò que és temporal a allò que és permanent, i el permanent és : salvar el país pel retorn pacífic de la seva normalitat política. Per a arribar a aquests resultats, amb l'alliberació dels presos, la repatriació dels exiliats, la creació d'un clima de convivèn-

cia i la preparació de la consulta democràtica, la legalitat republicana que consentís l'ajornament de la seva implantació en ares del bé comú immediat, segurament veuria compensat el sacrifici per una augment tal de prestigi que li asseguraria una esclatant victòria en les urnes plebiscitàries del demà. El republicanisme liberal i democràtic ha de sentir-se fort davant d'aquesta prova i segur del seu resultat.

Si, doncs, la transacció no faria perdre cap essència perquè res essencial es cediria, és versemblant que la transacció asseguraria un esdevenidor perdurable que és allò que importa assegurar. La tercera República podria inaugurar la seva vida amb les millors garanties i amb els més clars presagis : purificada i renovada, llaç de concòrdia i arca d'aliança, prepararia encara les més altes consecucions de llibertat, de justícia i de progrés. Una representació que significaria una reconquesta, una redempció i una penyora.

No oblidem que en la vida solament es posseeix en ferm allò que es guanya i es mereix.

TERCER ADVERTIMENT A FRANCO

Després de l'acord genèric de San Francisco — primer advertiment a Franco — seguí l'acord concret de Potsdam, precisant l'exclusió del concert de les Nacions unides a l'Espanya de Franco. Aquest segon advertiment era, però, en l'ordre dels principis. El tercer entra ja en l'ordre dels fets : acaba de fer-se públic el text oficial dels acords adoptats a París per la Conferència sobre Tànger, celebrada entre el 10 i el 31 d'agost darrer. Les resolucions de l'Acta final van seguides de dues declaracions. La primera, feta per la delegació de l'U. R. S. S., és del tenor següent :

« Al signar aquesta Acta final, la delegació soviètica és manté fidel al punt de vista abans expressat, segons el qual si bé el poble espanyol està indiscutiblement interessat a la gestió de la zona internacional de Tànger, i que Espanya deu ésser finalment cridada a participar en l'organisme internacional corresponent, aquesta participació d'Espanya als organismes administratius de la zona de Tànger, no pot tenir lloc fins que el règim del general Franco — règim instaurat amb l'ajut de les potències de l'Eix — i el qual no representa en cap manera el poble espanyol, no hagi estat substituït per un règim democràtic ».

La segona declaració emana de les delegacions conjuntes dels Estats Units, la Gran Bretanya i França, i és la següent :

« Les delegacions americana, britànica i francesa, consideren que la participació d'Espanya a l'administració provisional de Tànger no implica en cap manera una derogació als principis de la declaració de Potsdam del 2 d'agost del 1945, sinó que representa, en les actuals circumstàncies, el sol mitjà pràctic de tenir en compte els interessos de la nació i del poble espanyols, en l'arranjament de la qüestió de Tànger ».

« Les tres delegacions, malgrat considerar que la conferència de les potències signatàries de l'Acta d'Algecires, no deuria celebrar-se sense la participació d'Espanya, estimen que no és de desitjar que aquesta sigui invitada a la conferència mentre el govern actual d'Espanya estigui en el poder. Elles suggereixen que, l'hora arribada, el govern francès consulti, sobre la qüestió de la conferència, als governs dels Estats Units, Gran Bretanya i la U. R. S. S. ».

PAUL VALÉRY I L'ERROR EUROPEU

per Josep Ma. CORREDOR.

« Esdevindrà Europa allò que és en realitat, és a dir : un cap del continent asiàtic ?

O bé, continuarà Europa éssent allò que sembla, és a dir : la part creadora de l'univers terrestre, la perla de l'esfera, el cervell d'un gran cos ? » — P. V.

La premsa i el desfici constitueixen una de les tares greus de la vida moderna. Els esdeveniments es succeeixen amb una rapidesa tal, que el sol fet d'entreveure'ls, de seguir-los nominalment, ja acapara les reserves disponibles d'atenció. L'anàlisi profunda i asserenada va quedant com un record del passat, inaprofitable en mig de l'agitació d'un present enfollit. A la gravetat creixent de les noves situacions correspon, paradoxalment, una feblesa general de meditació, d'interès especulatiu. No hi ha temps, ni ganes, ni ambient propici. Allò que esdevé, que « passa », cada dia, gairebé cada dia, és tan considerable i tan impressionant en les seves aparències exteriors, que el tractar d'aprofundir-ho, de conèixer-ne el com i el perquè va convertint-se per a molts en una aspiració entre utòpica i ridícula.

Solament queden alguns isolats que resisteixen a la tònica general i que no s'accontenten amb les quatre frivolitats a la moda, com explicació suficient dels grans problemes que inevitablement se'ns plantegen, i més en un període de ruptura violent i de cataclismes còsmics. És veritat que entre aquests isolats hi acostuma haver els millors esperits d'una època; aquells que més tard, enfonsades les il·lusions estúpides i puerils, hom els anomena « clarividents », « profètics ». L' seva influència, però, àdhuc a l'occident europeu i en terres americanes, ens sembla que malauradament cada dia serà més reduïda, més limitada.

Entre els grans isolats d'una generació nascuda en plena eufòria del progrés, i que després es veié forçada a topar amb una tràgica realitat, Paul Valéry ocupa un lloc preeminent. « Poeta de la intel·ligència », sí, però a l'ensemps observador lúcid i sagaç d'allò que realment succeïa en el seu temps, i que posava de manifest, a l'atenció meticulosa, els errors passats, i les transformacions i davallades ja inevitables.

La mateixa mort de Valéry, ocorreguda darreterament, com és sabut, si bé no ha passat desapercibuda, s'ha ressentit — àdhuc a la mateixa França — d'aquesta premsa frenètica que cada dia més ens rodeja i ens asfixia. La mort d'un gran escrip-

tor acostuma a oferir una ocasió favorable per a fer un balanç de la seva obra, de la seva influència, del seu perfil veritable. I ara potser ha estat, és una mica difícil, una mica dolorós, enfrontar-se amb les idees del creador de M. Teste. El primitivisme biològic que reivindicava el totalitarisme germànic ha estat vençut, afortunadament, en els camps de batalla; malgrat això, l'atmosfera general està molt carregada de primitivisme fàcil, d'il·lusions inútils, de paraules faltades de significació precisa, perquè l'obra i la mort d'un apologista de l'esperit crític puguin atraure massa inquietuds, desvetllar una curiositat intel·ligent i desinteressada.

Paul Valéry, en el seu article necrològic sobre Marcel Proust, publicat a la « Nouvelle Revue Française », parlava de certs escriptors « que raonen, que aprofondeixen, que dibuixen amb una sola frase el cos d'un pensament acabat. No temen el lector, ni mesuren la seva promptitud. Encara una mica més de temps, i nosaltres ja no els comprendrem ».

• • •

« Europa serà castigada per la seva política; es veurà privada de vins, i de cervesa i de licors. I d'altres coses... » (escrit en 1931).

« Europa aspira visiblement a ésser governada per una comissió americana. Tota la seva política s'hi dirigeix » (escrit en 1931).

« Europa s'havia distingit netament de totes les altres parts del món. No per la seva política, sinó malgrat aquesta política i més aviat contra ella, Europa havia desenvolupat a l'extrem la llibertat del seu esperit, combinat la seva passió de comprendre a la seva voluntat de vigor, inventat una curiositat precisa i activa, creat, per la recerca obstinada de resultats que es poguessin comparar exactament i afegir els uns als altres — aquest era el punt essencial i la gran novetat — un capital de lleis i de procediments molt poderosos. La seva política, no obstant, restà estancada, i no utilitzà de les riqueses i dels recursos singulars dels quals acabo de parlar, més que allò que calia per a fortificar

aquesta política primitiva i donar-li armes més terribles i més bàrbares.

Aparegué, per tant, un contrast, una diferència, una impressionant discordància entre l'estat del mateix esperit segons que es lliurés al seu treball desinteressat, a la seva profunditat sàviament explorada, i el seu estat quan s'aplicava als interessos polítics. Semblava reservar a la seva política les seves produccions més negligides, més menyspreables i més vils : instints, ídols, records, planys, cupiditats, sons sense significació i significacions vertiginoses... Tot allò que la ciència, ni les arts, no volien, i que àdhuc no podien ja sofrir ». (« Regards sur le Monde actuel »).

El tema europeu, i més especialment la caiguda europea, han retingut freqüentment l'atenció del gran poeta. En les ratlles anteriors van reproduïts alguns textos significatius. En reproduïrem d'altres.

« Les coses del món no m'interessen sinó és en relació a l'intel·lecte », havia dit Valéry més d'una vegada. Intel·lecte al qual no oferia un culte mític, sinó que en coneixia i en denunciava les febleses i les limitacions. « Bacon diria que aquest intel·lecte és un Ídol. Hi consenteixo, però jo no n'he trobat de millor ».

Davant dels fenòmens històrics, com davant del miracle de la creació, estètica, l'autor de « Charmes » s'interessava abans que tot a voler desxifrar el **com**; a l'assimilació, el més exacte possible, de l'estructura interior del fenomen o del poema; a l'acte de consciència, individual i clarificador, que permet a voltes de conèixer, en altres només de bellugar, la veritat sovint amagada.

Les seves reflexions sobre el tema europeu les trobem a « La crise de l'Esprit » (1919), inserit més tard a « Variété I », junt amb una conferència donada a la Universitat de Zurich en 1922, en la qual alguns passatges continguts en el primer opuscle són represos i tractats més àmpliament. També, i d'una manera més precisa, les reflexions sobre Europa es retroben en « Regards sur le monde actuel » (1931), llibre que en edicions posteriors conté nous assaigs relacionats amb el tema inicial.

• • •

Les consideracions de Valéry sobre el tema europeu són lúcides, però doloroses. Una amargor transpuja darrera les paraules que s'afanyen, implacables, a voler aclarir i dilucidar. Hi ha la tristesa continguda de l'home que en el transcurs de la seva vida ha vist com moltes il·lusions s'evaporaven, i com els mateixos fonaments d'una civilització s'esberlaven i trontollaven. « Nosaltres, civilitzacions, sabem ara que som mortals ».

El que més ha impressionat al poeta és l'antinomia secular entre les grans creacions de l'esperit europeu, i la incapacitat dels continents a organitzar llur vida col·lectiva d'acord amb les exigències que fatalment es derivaven de llurs mateixes creacions.

La ciència i la tècnica, elaborades lentament, dificultosament, han estat difoses a pobles que disposen d'una major ària geogràfica, i que no es troben encadenats per la rêmora de passions avui dia estèrils. Naturalment, la davallada europea ha estat inevitable. « No hi haurà hagut res de més estúpid en tota la història que la competència europea en matèria política i econòmica, comparada, combinada i confrontada amb la unitat i l'aliança europees en matèria científica. Mentre els esforços dels millors caps d'Europa constituïen un capital immens de saber utilitzable, la tradició pueril de la política històrica de cobejança i de recel anava prosseguint, i aquest esperit de **Petits-europeus** lliurava, per una mena de traïció, a aquells mateixos que hom volia dominar, els mètodes i els instruments de puixança. La lluita per concessions o per emprèstits, per introduir màquines o pràctics, per crear escoles o arsenals — lluita que no és altra cosa sinó el transfert a llarga distància de les dissensions occidentals — ocasiona fatalment el retorn d'Europa al rang secundari que li assignen les seves dimensions, i del qual els treballs i els canvis interns del seu esperit l'havien tret. Europa no haurà tingut la política del seu pensament ».

Què ha estat, què és Europa ?

No des del punt de vista geogràfic — « petit cap de l'immens continent asiàtic » —, sinó com a magnífica realitat que havia superat la seva insignificància geogràfica per a convertir-se en centre i cervell de l'univers. Quines han estat les seves notes característiques i definidores ? Valéry presenta esquemàticament una antropologia, una descripció de l'home, de les seves esperances i de les seves realitzacions, per a demostrar més endavant com Europa havia assolit una primàcia mundial indiscutible, on el poder, l'ambició i les il·lusions humanes havien obtingut el més gran desenvolupament (1). « L'home és aquest animal separat, aquest estrany ésser vivent que s'ha oposat a tots els altres, que s'eleva damunt de tots els altres, pels seus... **somnis** — per la intensitat, l'encadenament, per la diversitat dels seus **somnis** ! Per llurs efectes extraordinaris i que van fins a modificar la seva natura, i no solament la seva natura, sinó àdhuc la natura mateixa que l'envolta, i que ell prova infatigablement de sotmetre als seus somnis ». « ...L'home conté en ell mateix l'impuls per a rompre l'equilibri que el sostenia amb el seu medi. Conté el que cal fer per a no acontentar-se d'allò que l'acontentava. Treu de la satisfacció jo no sé quin excés de puixança que destrueix la mateixa satisfacció. A penes el seu cos i la seva gana estan apaivagats, que en el més profund d'ell alguna cosa es remou, el turmenta,

(1) No pretenem en aquest treball fer una anàlisi i un comentari aprofundits de les concepcions de Paul Valéry. Simplement, per emprar una expressió francesa, volem donar « quelques aperçus ».

l'illumina, l'agullona, el comanda secretament. I és l'Esperit, l'Esperit armat de les seves interrogacions inescapables...

« Ell demana eternament en nosaltres : qui, què, on, en quin temps, per què, com, per quin mitjà ? Ell oposa el passat al present, l'esdevenidor al passat, el possible al real, la imatge al fet. Ell és a la vegada el que avança i el que retarda ; el que construeix i el que destrueix ; el que és atzar i el que és calcul. Ell és en fi, i sobretot, l'autor misteriosos d'aquests somnis dels quals us parlava... »

Entre els somnis engendrats pels humans, uns han aconseguit entrar en la realitat, altres han fracassat, altres segueixen neguitejant-nos. « Tots els projectes de conquesta i de dominació universals, siguin materials, siguin espirituals, hi figuren. Tot el que anomenem civilització, progrés, ciència, art, cultura... es refereix a aquesta producció extraordinària i en depèn directament ». I dintre la « taula de realitzacions, llista molt honorable, podem fer aquesta observació :

« De totes aquestes realitzacions, les més nombroses, les més sorprenents, les més fecundes han estat aconseguides per una part bastant reduïda de la humanitat, i sobre un territori molt petit en relació al conjunt de les terres habitables. Europa ha estat aquest lloc privilegiat ; l'uropeu, l'esperit europeu l'autor d'aquests prodigis ».

Mentre « una gran part de la humanitat resta com immobilitzada en els seus costums, en els seus coneixements, en el seu poder pràctic », a Europa « els canvis es multipliquen, els problemes més variats es discuteixen, els mitjans de viure, de saber, de puixança s'acrecen, s'acumulen de segle en segle amb una rapidesa extraordinària. Aviat la diferència de saber positiu i de puixança, entre ella i la resta del món, esdevé tan gran que ocasiona una ruptura d'equilibri. Europa és precipita fora d'ella mateixa i parteix a la conquesta de terres ».

« Aquesta Europa triomfant que ha nascut de l'intercanvi de totes les coses espirituals i materials, de la cooperació voluntària i involuntària de races, de la competència de les religions, dels sistemes, dels interessos, sobre un territori molt limitat, se m'apareix tan animada com un mercat on totes les coses bones i precioses són portades, comparades, discutides, i canviades de mans. Es una Borsa on les doctrines, les idees, els descobriments, els dogmes més diversos són mobilitzats, són cotitzats, puguen, baixen, són objecte de les crítiques més despietades i dels elogis més abusius. Aviat les més llunyanes aportacions arriben sobre aquest mercat. D'una part les terres noves d'Amèrica, d'Oceania i d'Àfrica, els antics Imperis de l'Extrem-Orient, envien a Europa llurs matèries primes per a sotmetre-les a aquelles transformacions impressionants que ella sola sap aconsegir. De l'altra, els coneixements, les filosofies, les religions de l'antigua Àsia, venen a alimentar

els esperits sempre desperts que Europa produeix a cada generació ; i aquesta màquina poderosa transforma les concepcions més o menys estranyes de l'Orient, n'experimenta la profunditat, en retira els elements utilitzables ».

El producte d'aquesta conjuntura de circumstàncies és un Europeu. « Una mena de monstre. Té una memòria massa plena, massa carregada. Té ambicions extravagants, una avidesa de saber i de riqueses il·limitada. Con que pertany a un temps a un continent que han vist tantes invencions prodigioses i tants atreviments afortunats en tots els gèneres, no hi ha conquesta científica ni empresa difícil que no pugui somniar. Està pres entre records meravellosos i esperances desmesurades, i si en algun moment cau en el pessimisme, pensa malgrat tot que el pessimisme ha produït algunes obres de primer ordre. En lloc d'enfonsar-se en el no-res mental, treu un cant de la seva desesperació. En treu algunes vegades una voluntat dura i formidable, un motiu d'accions paradoxal, fundat en el menyspreu dels homes i de la vida ».

En examinar els elements constitutius de l'esperit europeu, és natural que Paul Valéry, fidel, devot i servidor de l'Intel·lecte, s'entusiasmi en parlar de l'origen i creació del mètode científic, del desig i de la voluptat de precisió, reeixint, triomfant en l'activitat espiritual. Considerats Roma i el Cristianisme « falta alguna cosa a la nostra figura ; hi falta aquesta meravellosa modificació a la qual devem no el sentiment de l'ordre públic i el culte de la civitas » i de la justícia temporal ; i no la profunditat de les nostres ànimes, la idealitat absoluta i el sentit d'una eterna justícia ; però ens falta aquesta acció subtil i poderosa a la qual devem el millor de la nostra intel·ligència, la finesa, la solidesa del nostre saber, com li devem la netedat, la puresa i la distinció de les nostres arts i de la nostra literatura ; és de Grècia que ens vingueren aquestes « vertus » ».

Allò que nosaltres devem a Grècia és potser el que ens ha distingit més profundament de la resta de la humanitat. Li devem la disciplina de l'Esperit, l'exemple extraordinari de la perfecció en tots els ordres. Li devem un mètode de pensar que tendeix a referir totes les coses a l'home. L'home es converteix ell mateix en sistema de referències, al qual totes les coses deuen poder-se aplicar. « Ell deu desenrotllar el seu cos i el seu esperit. Quant a l'esperit mateix, deu defensar-se dels seus excessos, de les seves al·lucinacions, de la seva producció vaga i purament imaginària, per una crítica i una anàlisi minucioses dels seus judicis, per una divisió racional de les seves funcions, per la regulació de les seves formes ».

La ciència devia sortir d'aquesta disciplina. La nostra ciència, és a dir, el producte més característic, la glòria més certa i més personal del nostre

esperit. Europa és abans que tot la creadora de la ciència.»

Per a construir-la calia que un model relativament perfecte li fos proposat, que presentés totes les precisions, totes les garanties, totes les bel·leses, totes les solideses, i que definís sense ombra de dubte el concepte mateix de ciència com a construcció pura i separada de tota altra preocupació que la del mateix edifici.

«La geometria grega ha estat aquest model incorruptible, no solament model proposat a tot coneixement que aspiri al seu estat perfecte, sinó també model incomparable de les qualitats més típiques de l'intel·lecte europeu.»

• • •

I malgrat tot... «Europa no haurà tingut la política del seu pensament». Tota la immensitat de fórmules i de pràctiques acumulada laboriosament durant segles i segles, ha estat comunicada a pobles i a continents en altre temps estàtics, amorfs, però que disposen numèricament, en el simple càlcul que opera en la tècnica, d'una superioritat abassegadora. «Europa ha fundat la ciència. La ciència ha transformat la vida i multiplicat la potència d'aquells que la posseïen. Però per la seva natura mateixa, la ciència és essencialment transmissible, es resol necessàriament en mitjans i en receptes universals. Els mitjans que donà als uns, tots els altres els poden adquirir.»

I en el pla «polític» d'organització de la vida col·lectiva, els europeus han estat presoners del passat, incapaces d'adaptar-se al «món finit», conegut geogràficament i dominat tècnicament, que ells mateixos creaven, i que ells mateixos haurien pogut dominar, a base d'organitzar-se prèviament, poderosament, en el seu minúscul continent.

La política europea no podia ésser la mateixa en el segle XV que en el segle XIX; una nova realitat mundial devia dirigir-la i orientar-la. Valéry insisteix sovint sobre els errors d'òptica que engendra la nostra Història, tal com és coneguda i sobretot, tal com és utilitzada. Veiem freqüentment en ella «l'absència de fenòmens considerables que la lentitud de llur producció fa imperceptibles». «L'electricitat, en el temps de Napoleó, tenia aproximadament la importància que hom podia donar al cristianisme en el temps de Tiberi. Mica a mica esdevingué evident que aquesta innervació general del món està més plena de conseqüències, és més capaç de modificar la vida pròxima que tots els esdeveniments «polítics» ocorreguts des d'Ampère fins els nostres dies.»

Vers la fi del segle passat, «el temps del món finit comença. El cens general de recursos, l'estadística de la mà d'obra, el desenvolupament dels or-

gans de relació es continua. Què hi ha de més remarkable i de més important que aquest inventari, aquesta distribució i aquest encadenament de les parts del globus? Llurs efectes són ja immensos. Una solidaritat tota nova, excessiva i instantània, entre les regions i els esdeveniments, és la conseqüència ja molt sensible d'aquest fet. Les habituds, les ambicions, les afeccions concretes en el curs de la història anterior no deixen d'existir, però insensiblement transportades a un mitjà d'estructura més complicada, hi perden llur sentit i esdevenen causes d'esforços infructuosos i d'errors.»

Els europeus, i sobretot la «política» a Europa, seguien atenallats al pretèrit — inaptes a enfocar i a reaccionar davant «d'un present que n'ho s'havia presentat mai», i del qual ells eren els promotors! I davant la interdependència mundial, vinguda com una realitat obligada, «tota l'habilitat dels grans governs del passat es troba extenuada, convertida en impotent i àdhuc en inutilitzable, per l'engrandiment i l'acreciment de connexions en el camp dels fenòmens polítics.»

En aquestes circumstàncies, entre el dinamisme europeu que transferia a tots els continents la ciència i la tècnica, i la política europea que romanía estàtica, vinculada al passat, el fracàs era forçós. «Europa tenia la possibilitat de sotmetre, i regir, i ordenar a fins europeus la resta del món. Posseïa mitjans invencibles i els homes que els havien creat. Molt d'essota d'aquests es trobaven els que disposaven d'ella. Estaven nodrits de passat; no han sabut fer res més que repetir el passat. L'ocasió també ha passat.»

• • •

«El resultat immediat de la gran guerra fou el que devia ésser: no ha fet més que accentuar i precipitar el moviment de decadència d'Europa». El resultat de la segona guerra, ultrapassant el precedent — com era natural — en malvestats, ha col·locat la majoria de nacions europees en una situació misèria i desvalguda.

La follia germànica ha complicat el quadre ja ombrívol en termes paorosos. A les ruïnes materials s'ajunten els agreujants de la super-població i de la industrialització, que exigeixen l'intercanvi favorable amb l'estranger. «Exportar o morir.»

I — avis als aficionats i als aprenents de «polític» — en la majoria de les en altre temps florents nacions europees, ja no hi podrà haver «política» sense tenir en compte que «l'època del món finit» ha començat, que la interdependència mundial serà cada dia més accentuada i més complicada, que la sobirania nacional s'ha esfondrat, que l'estudi de dificultat darrera dificultat substituirà les divagacions passionals, i que l'Arcàdia bucòlica — veritable paradís terrenal — representada amb ma-

troncs nus i amb raigs de sol anunciadors de « la nova era », ja no pot ésser més que una ridiculesa o una imbecilitat.

• • •

« El judici més pessimista sobre l'home, i les coses, i la vida i la seva valor, concorda meravellósament amb l'acció i amb l'optimisme que aquesta exigeix. Això és europeu. »

Les consideracions de Valéry, amb tot i la severa condemna que contenen, ofereixen un marge de consol, per l'esperit coratjós que revelen : constantment inquiet, lúcid en les dissorts, dotat d'una fina elasticitat, d'una dura audàcia, d'un gust del joc, i

sobretot del joc net. I això és europeu.

Comprendre és la primera condició per a dominar. Esforçar-se a voler comprendre, tant en les situacions favorables — tasca molt fàcil aleshores — com en aquelles en què la comprensió s'acompanya forçosament d'una reacció dolorosa. L'esgarip furios i la xerrameca messiànica ja sols poden servir a preparar noves i més terribles catàstrofes.

En el comiat a Paul Valéry, a la seva intel·ligència ardida i laboriosa, també podem pronunciar, serenament, sense acrobàcies verbals, el mot heroisme : aquell heroisme que Carlyle, exigent i difícil, adjudicava « als que havien estat capaços d'estimar una realitat ».

DARRERA DECLARACIO POLITICA DE FRANCO

El retard involuntari d'aquest número ens permet donar el text íntegre de la declaració política feta pública pel govern de Franco, el 12 d'Octubre en curs, com resultat d'un Consell de ministres que ha durat molts dies. Com veurà el lector, prometen poc i donen menys.

« El Gobierno firmemente decidido a continuar el normal desenvolvimiento de los principios que informan la política española, ha intensificado durante varios días sus trabajos a fin de ampliar la participación popular en las tareas del Estado y poner en vigencia inmediata aquellos preceptos del Fuero de los Españoles que aun no lo estaban por exigir una legislación complementaria.

Consecuencia de minuciosa deliberación en las diferentes sesiones celebradas por el Consejo de ministros, son los proyectos de ley que se envían a las Cortes referentes al derecho de reunión, de asociación y, en general, a las garantías individuales.

Para acentuar y ampliar la colaboración popular en la obra del Gobierno se anuncia, de acuerdo con lo que dispone la vigente ley de Régimen local, la celebración de elecciones municipales en la segunda quincena del próximo mes de marzo, fecha en que estará terminado el censo. Con igual criterio, la Jefatura del Estado instaura el sistema de la consulta directa a la nación, por medio del referéndum para las leyes que, elaboradas por las Cortes, por su trascendencia, interés público o incertidumbre de la opinión, hagan conveniente esta medida.

Continuando la obra de generosidad de nuestro Régimen con aquellos que, empujados por la pasión política o arrastrados por el ambiente, delinquieron, y en el propósito de acelerar el proceso de convivencia entre los españoles, tenidos en cuenta el arrepentimiento de los más y la buena conducta observado por los ya liberados, se apreció la conveniencia de conceder un indulto general de las penas principales para los reos de delito de rebelión o contra el orden público cometidos hasta primero de abril de 1939, presos o en rebeldía que no sean autores de delitos comunes conexos que repugnan a toda conciencia honrada.

Se prosiguió el estudio de un amplio plan de recuperación y desenvolvimiento económico que, incrementando la riqueza de la nación y el rendimiento de su desarrollo, constituya base firme para el largo programa de mejoras sociales que, aunque en plena marcha, no han alcanzado las metas anheladas por la política del Gobierno.

El Consejo de ministros se ha ocupado también de la pertinaz campaña internacional de difamación dirigida contra España y su Régimen, en la cual, por su extensión y por su encono, así como por los métodos de propaganda que se emplean, reconoce una vasta conjura comunista de carácter internacional, que envuelve enganosamente en sus maniobras a gente de buena fe.

España sabe que una conspiración de esta clase, aunque aparente un ataque a determinadas instituciones o personas, va contra la propia existencia de la nación, intentando hacer estéril el inmenso sacrificio de nuestra Cruzada.

En consecuencia, entiende que el único modo de corresponder adecuadamente a una ofensiva semejante, es afirmar una vez más su decisión de persistir en la línea ideológica y política iniciada el 18 de julio de 1936, en cuya fecha la España auténtica triunfó contra el comunismo.

El Gobierno, en suma, con la serenidad que le inspira su propia estabilidad, y el convencimiento de que cumple rigurosamente con su deber, mira con resuelta confianza el porvenir de España y reitera su tenaz empeño de consolidar dentro del país la unidad espiritual, agradeciendo a los españoles las muestras de adhesión y asistencia que le vienen prestando, a la vez que les estimula a mantener esta.

LA UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA

I EL RÈGIM FRANQUISTA

per J. M. BELLIDO.

Des del temps de Felip V, que dissolia les universitats catalanes i fundava la de Cervera, la Universitat de Barcelona ha estat sempre víctima de les solucions de força, que han intentat dominar el nostre país i descatalanitzar-lo. Però la reacció contra les traves que continuament es posaven a la marxa ascendent i a la catalanització de la nostra Universitat, havia guanyat ja una gran part del professorat i dels estudiants quan Primo de Rivera, secundat pel rector Martínez Vargas, perseguia sistemàticament tot allò que, de prop o de lluny, feia olor de catalanisme. Fruit del primer Congrés universitari, tingut l'any 1903, foren els Estudis Universitaris catalans, primer pas, en el pensament de molts polítics nostres, cap a la creació d'una Universitat catalana enfront de la Universitat oficial. Més tard, el segon Congrés universitari, l'any 1918, es palesà que, entre els estudiants i els professors joves, havia fet molt de camí la convicció que convenia anar a la catalanització de les Facultats, amb la qual s'aconseguiria l'augment de la seva eficàcia docent i la seva categoria científica.

En acabar la dictadura, hom tornà a discutir si era més desitjable la fundació d'una nova Universitat enfront de la oficial, o era més pràctic incorporar aquesta al moviment cultural de Catalunya. La proclamació de la República, el 14 d'Abril del 1931, facilità un començ d'actuació en aquest sentit, amb la introducció de la llengua catalana a les càtedres — cooficial de fet amb la castellana — i la intervenció dels representants dels alumnes al govern de la Universitat. La designació del Patronat que devia regir-la en nom de la Generalitat i del Ministeri, impulsaren l'evolució del vell centre docent, en tal grau que per l'octubre del 1933 — el decret d'autonomia i el nomenament dels vocals del Patronat es feren en començar l'estiu — prèvies les reunions dels claustres de les Facultats i formació de plans nous, hom anuncià la represa de les classes, que rutllaren sense frec de cap mena. Certament que la composició del Patronat, integrat tot per professors barcelonins o d'altres universitats, donà un sentit realista a les seves disposicions i decrets, i la Generalitat posà els seus cabals al servei del cen-

tre renovat, si no en la quantitat que la pròpia Generalitat desitjava, en la necessària per a doblar l'eficiència de la Institució. Un fet que no volem deixar de registrar contribuï molt que l'opinió catalana saludés amb joia i sense malícia la instauració del nou govern universitari: la presència de Pompeu Fabra al cap del Patronat. El Mestre no dubtà a posar tota la seva autoritat al servei d'una institució docent que semblava ésser ben lluny del seu centre d'interès. Un altre dels components del Patronat mereix especial menció, el secretari Joaquim Balcells, professor de Llengua i Literatura llatines de la Facultat de Lletres, mort poc temps després de començada la guerra civil, home incansable i generós, que fou ànima del Patronat i eficaç element de connexió entre aquest organisme i els estudiants.

La resistència de la Universitat renovada i els seus enemics durant el bienni negre mereix ésser contada amb tot detall, però ara no tenim lleure per a fer-ho: ningú no haurà oblidat com Fabra, Bosch Gimpera, Josep Xirau i Antoni Trias foren empresonats, encara que res resultà després contra cap d'ells. Finit el dit període, la Universitat autònoma reprengué totes les seves activitats, que sofriren una certa detenció durant els primers mesos de la guerra civil. Pel 1937, el Patronat fou reposat, i es visqué encara un curs relativament normal, amb la col·laboració de bon nombre de professors vinguts d'altres Universitats, refugiats a Barcelona. Pel Gener del 1939, encara es tingué una reunió de Claustre general, amb assistència dels delegats dels estudiants, en el qual hom nomenà doctor « honoris causa » a Pau Casals, Walter Cannon, savi professor d'Harward, i Jean Perrin i Paul Langevin, de la Sorbona, i de l'Escola de Química de París, respectivament.

Després vingué la desbandada i els que restaren a Barcelona foren els uns empresonats, molts destituïts, separats de llurs llocs tots els nomenats pel Patronat, i la Universitat fou retornada al seu anterior estat de « Universidad de provincia ».

Perquè el lector pugui formar-se una idea del mal fet per Franco a la Universitat de Barcelona, donem a continuació la llista dels professors exi-

liats, una seixantena, la llista dels destituïts i empresonats, — que avui no podem donar completa — éssent segurament més llarga :

Pere Bosch Gimpera i Jaume Serra Hunter, ambdós membres de l'Institut d'Estudis catalans, prehistoriador el primer, i professor d'Història de la Filosofia el segon, caps de dues escoles de les especialitats respectives. Serra Hunter passà dos anys a Tolosa, on sofrí una temporada de detenció al camp del Recebedou, i marxà després cap a Amèrica, a fer-se càrrec d'un ensenyament a la Universitat de Mendoza (Argentina); morí a Mèxic a poc d'arribar-hi. Bosch Gimpera ha residit a Anglaterra i als Estats Units, i ara es troba a Mèxic, dedicat al conreu de la seva ciència.

Pompeu Fabra, professor de Llengua catalana — que havent assolit l'edat de la jubilació uns mesos abans de sortir de Barcelona, havia estat honorat per part del Ministeri amb la perllongació del seu temps de servei actiu, per entendre's que no era possible prescindir de la seva competència, en un ensenyament que cap altra persona no podia donar com ell mateix — ha residit a Illa de Tet, a París, a Montpeller i ara a Prades; ha escrit en l'exili sengles gramàtiques catalanes, i preparat feina pel retorn al seu lloc de treball docent i científic.

Un jove col·laborador de Fabra, l'ajudant de càtedra Joan Corominas Vigneaux, es troba a Mendoza (Argentina), a la Universitat de Cuyo, de professor de Filologia romànica; a la seva cura es deu el llibre homenatge a Pompeu Fabra de què s'ha ocupat recentment la premsa catalana a l'exili. Alfons Serra Baldó, també assistent de la mateixa especialitat, encarregat d'un ensenyament de Literatura catalana, els anys 1937 i 1938, es troba a Tolosa, a la Biblioteca Universitària, on ha organitzat l'Exposició de llibres de Verdaguer i d'autors catalans del segle XIX.

Lluís Nicolau d'Olwer, que era professor a la Facultat de Lletres de la Universitat barcelonina, de Literatura catalana, ha residit a París i a Vichy, i ara a París; en temps de l'ocupació alemanya fou detingut i empresonat a Riom i a Fresnes. Ramon Sugranyes, ajudant de càtedra del doctor Balcells, era a Auch (Gers), al produir-se l'ocupació del Sud de la França pels alemanys, i ara és a la Universitat suïssa de Fribourg, professant la seva especialitat. Pere Grases, ajudant de càtedra de Llengua aràbiga, és a Caracas (Venezuela).

El professor de Teoria de la Literatura i de les Arts, doctor Angel Apraiz, es trobava al País Basc. Fou encarregat pel Govern basc d'organitzar la Universitat de la regió autònoma arran d'aprobar-se l'Estatut basc. Després hem sabut que estava a Baiona.

Joaquim Xirau, professor de Filosofia i degà de la Facultat, és a Mèxic, encarregat d'un curs de Filosofia a la Universitat. Amb ell sortiren bon nombre de col·laboradors seus a la nova secció de Pedagogia de la Facultat de Filosofia, com Joan Roure

Parella, professor de Pedagogia, Marguerida Comas, professora de Ciències Naturals, i Miquel Santaló, professor de Geografia — tots ells igualment professors de l'Escola Normal de la Generalitat — i Nuria Folch i Pi, ajudanta de la càtedra de Lògica. Santaló, Roura i Nuria Folch són a Mèxic, com l'ajudant de càtedra del professor Xirau, Eduard Nicol, el qual professa en un col·legi secundari de Mèxic.

Del Seminari de Pedagogia, que funcionava anexe a la Secció de Pedagogia de la Facultat, sortiren al desterro bon nombre de caps de grups de treball, com Hermini Almendros i Maria Baldó, caps de grups escolars de la ciutat de Barcelona, Alexandre Galí, director del Col·legi Blanquerna, i Concepció Casanovas, doctora en Filosofia. Domènec Casanovas, antic ajudant i després professor de Psicologia a l'Institut Orense, és a Caracas (Venezuela), amb un ensenyament igual.

A Tolosa, viu Ambrosi Carrion, professor de Història dels Estudis Universitaris per a Obrers, i a Cambridge es troba Joan Mascaró, antic professor d'anglès a la Facultat de Lletres.

Resulta, doncs, que a la Facultat de Filosofia i Lletres han estat desorganitzats els grups que estudiaven llengües modernes i clàssiques, Filosofia i Història antiga; ha estat suprimida la secció de Pedagogia i han estat foragitats de l'ensenyament tots els ajudants joves que han restat a Barcelona. A la Facultat de Lletres « tallen el bacallà » els doctors Tomàs Carreras Artau i Perez Agudo, aquest últim conseller de la « Hispanidad », s'hi ha incorporat el professor de Madrid doctor Zubiri, a la càtedra que fou del doctor Serra Hunter, el qual, quan la mort d'aquest darrer, tingué la gentilesa, gairebé la heroicitat — així està l'ambient universitari — de fer davant dels alumnes l'elogi del finat. El doctor Antoni de la Torre, era professor de la Facultat de Lletres de Madrid, fou l'amo els primers anys de domini falangista, i sembla que s'emparà de tota la documentació dels altres seminaris de Història, i dels llibres que li semblava s'hi referien, d'aprop o de lluny, com ja havia intentat fer l'any 1934. Algún professor isolat és comporta dignament, per les noves arribades de poc, però caldrà comprovar-ho el seu dia. En resum, una de les Facultats que més havien beneficiat del règim autònic, torna a ésser el mateix, sinó pitjor, que fa quaranta anys.

A la Facultat de Ciències l'estrall ha estat menor, perquè la Facultat no havia evolucionat en tanta escala: és a l'estranger un professor numerari, Antoni Garcia Banús, de Química orgànica, animador que era d'un laboratori modèlic, i de la Biblioteca de Química també molt important: era membre del Patronat; estigué a la Facultat de Medicina de París i ara té un ensenyament universitari de Química a Santa Fe de Bogotà (Colòmbia). Pere Pi Calleja, professor ajudant de Càlcul infinitesimal, ara és a Mendoza, Universitat de Cuyo (Argentina), encarregat d'un ensenyament igual.

Eduard Salas Bosch, professor ajudant de Química orgànica, és a Manchester en una indústria. Rafael Candel Vila, agregat de la Facultat i professor de Ciències Naturals de l'Institut Ausias-March, és a Tolosa, al laboratori de Mineralogia de la Facultat de Ciències: ha obtingut el doctorat de Farmàcia de la Facultat de Tolosa, i ha professat cursets de tècniques modernes cristal·logràfiques a Bordeus i a París. La Facultat de Ciències de Barcelona, fou primer un feude del doctor Gimeno, professor de Química inorgànica; el doctor Fernández Riofrio, degà que fou arran de l'ocupació franquista, morí repentinament de manera un xic misteriosa, en el seu laboratori, uns dies abans de presentar-se a Madrid, citat per un tribunal depurador. Cal dir que durant la guerra estigué al camp franquista, a l'Institut de Calatayud. La vida de la Facultat és grisa com mai ho havia estat.

La Facultat de Dret, ja desorganitzada durant el període autonòmic i més encara durant la guerra civil, no sembla que hagi millorat poc ni gaire. Són a l'exili Josep Quero, professor de Dret Internacional, a París, i Josep Xirau, professor de Dret processal, a Lyon; Antoni Moles, professor agregat de Dret públic, i Manuel Sanchez Sarto, professor agregat d'Economia política, resideixen ambdós a Mèxic; Rafel Closas, professor encarregat de curs de Dret marítim i Miquel Vidal i Guardiola, de Finances, habiten el primer a París i el segon a Mèxic. Ha estat suprimit el Seminari de Ciència política, que funcionà durant la guerra civil.

A la Facultat de Dret, a Barcelona, són dignes d'esments els fets de la separació del seu lloc docent, i de la direcció de la Caixa de Pensions, del doctor Josep Boix i Raspall, que estigué demés uns mesos empresonat, i la «elevació» a ministre de Governació de Blas Pérez, «vedette» del professorat de la Facultat addicte a Franco. La posada en marxa de la Facultat de Dret, ara inexistent, és un problema del qual deuran capténir-se els governants catalans i els universitaris al retornar a la vida normal: la Facultat ha quedat tant «grisa», que ni tan sols han arribat a nosaltres els noms dels professors acceptats pels falangistes, ni els dels que han substituït els destituïts o exiliats.

La Facultat de Medicina bat el rècord pel nombre de professors exiliats. Dels numeraris són fora Joan Cuatrecasas, professor de Patologia mèdica, que és a Rosario (Argentina); August Pi i Sunyer, membre de l'Institut d'Estudis catalans, director de l'Institut de Fisiologia, animador de tots els estudiosos de Biologia i Fisiologia al nostre país, ha estat a Caracas, dirigint un Institut de Medicina experimental, creat expressament per a ell; té en premsa a Mèxic un tractat sobre Fisiologia del sistema neurovegetatiu, i ha deixat el seu lloc a la Universitat de Caracas, per a professar un curs de Biologia teòrica a la Facultat de Ciències i Filosofia de la Universitat de Santiago de Xile. Joaquim Trias Pujol, degà, que estigué fins el 1942 a Car-

celona, en una clínica de Cirurgia, i ara resideix i treballa com a cirurgià a Andorra; Antoni Trias Pujol, també professor de Cirurgia, que és a Santa Fe de Bogotà, exercint brillantment la seva especialitat, i l'autor d'aquestes ratlles, a Tolosa, agregat al laboratori del professor Soula. De professors agregats són a l'exili Rossend Carrasco Formiguera, que ensenya a la Universitat de Puebla, Mèxic; Pere Domingo, que és subdirector de l'Institut Finlay de Bacteriologia i Parasitologia de l'Havana; Emili Mira, que després d'una estada a Anglaterra, treballant en Psiquiatria i Psicologia, s'establí a l'Argentina, i és actualment a l'Uruguay, i Lluís Sayè, que passà dos anys a París, agregat per estudis d'immunitat tuberculosa a l'Institut Pasteur, i després anà a l'Argentina i l'Uruguay. Del professorat auxiliar, cal esmentar Bonaventura Benages, de Fisiologia, que ara és a Caracas; Joan Bofill Deulofeu, històleg, que treballà al Centre anticancerós de Tolosa i ara és a Caracas, agregat a la Facultat; Cristià Cortés, de la càtedra de Terapèutica, a Mèxic; Albert Folch, de la càtedra de Malalties de la nutrició, director d'un servei clínic a Mèxic; Antoni Grinyó, especialitzat en Fisiologia nerviosa, ara als Estats Units estudiant Cirurgia encefàlica; Antoni Peyri, dermatòleg, que estigué de primer a Montpeller, dirigí després una leproseria a Venezuela, i per últim l'ensenyament de Malalties de la pell a Monterrey (Mèxic); Jaume Raventós, que era a la Universitat de Edimburg, a la secció de Farmacologia, i ara treballa en una gran fàbrica de medicaments de Manchester; Josep Isern, ajudant, que fou del professor de l'Hospital de Sant Pau doctor Enric Ribas, que treballà en una clínica quirúrgica amb el doctor Ducuing a Tolosa i ha tornat a Barcelona; Josep Trueta, que es a Oxford i ha adquirit justa fama a tota Anglaterra amb els seus treballs sobre organització dels socors en els bombardeigs i l'aplicació de les tècniques novíssimes de tractament de les ferides i fractures obertes; Francesc Bergós, de la càtedra d'Anatomia, es troba a Montevideo, amb encàrrec del govern uruguay de professar uns cursos de Cirurgia de guerra a l'escola de Sanitat militar.

Dels professors lliures, Manuel Corachan, que estigué a Caracas i tornà a Barcelona, on morí sense ésser reposat en el seu lloc de l'Hospital de Sant Pau.

Foren agregats a la Facultat de Medicina de Barcelona durant la guerra civil i ara es troben a l'exili els doctors Jaume Pi Sunyer, de la Facultat de Santiago de Galícia; Santiago Pi Sunyer, de la de Saragossa, i Josep Puche, de la de València, tots tres professors de Fisiologia i deixebles de l'escola de Barcelona: ara es troben Jaume Pi Sunyer, a New-York, treballant en un laboratori oficial d'establiment de racions; Santiago Pi i Sunyer a Cochabamba (Bolivia), de professor d'aquella Facultat, i Puche a Mèxic, encarregat de l'assistència als refugiats espanyols. A New-York hi ha també

Jordi Folch, antic intern de l'Institut de Fisiologia, als laboratoris de Bioquímica de l'Institut Rockefeller; a New-Haven, a la Facultat de Medicina de Yale, actua de professor de Bacteriologia Francesc Duran Reynals, deixeble de Ramon Turró. Col·laborador de l'Institut Rockefeller desde 1927, havia tornat a Barcelona el 1936 per a dirigir una fundació científica amplament dotada per un industrial barceloní, la qual no pogué organitzar-se per l'aixecament militar.

Així doncs resulta que la Facultat de Medicina ha estat trasbalsada pels efectes de l'ocupació falangista. Es troben absents quasi tots els elements de l'Escola de Fisiologia, de la de Cirurgia, el cap de l'Escola psiquiàtrica barcelonina (molts joves doctors deixebles del doctor Mira, estan en funcions com a metges especialistes en sengles hospitals psiquiàtrics de França), el cap de l'Escola fisiològica catalana, i elements destacats del Laboratori Microbiològic municipal del Parc. A la Facultat, alguns professors han estat separats del servei, empresonats i altres traslladats a altres facultats llunyanes de la Península: els assistents joves i els professors agregats han estat tots destituïts. S'han proveït algunes càtedres, com una de Cirurgia i una altra de Medicina, la de Patologia general, amb concursos en els quals el mèrit preferent era ésser «ex-cautivo o camisa vieja». A la càtedra de Fisiologia hi ha un senyor Gimenez Vargas que ningú no sap qui és, després de tres temptatives infructuoses de provisió interina amb joves incompetents, i així per tot. Un degà, professor d'Anatomia, va ésser castigat i enviat pensionat a Viena per succesos tèrbols en examens d'infermeres, i substituït per un altre, professor interí vingut de Valladolid, el qual ha

estat també rellevat al seu torn. La vida científica es gairebé morta, i la Facultat no és ni ombra del que era els anys que estigué regida pels elements que són a l'exili. La mort del doctor Ferrer Soler-vicens, eminent professor de Clínica Mèdica, l'ha acabada d'atuir en la seva eficàcia docent.

També és a l'exili César Pi Sunyer, doctor en Farmàcia i professor assistent de Bioquímica de la Facultat de Medicina, que es troba a Mèxic, al cap d'un important laboratori industrial.

Han estat destituïts i empresonats els professors de la Facultat de Farmàcia doctor Josep Deulofeu, antic degà i professor de Química inorgànica, Piu Font i Quer, professor de Botànica, i l'ajudant Antoni Colomer, acusat el primer de preparació d'explosius i el darrer de cooperació a l'assassinat dels professors Casamada, Palomas y Teyà, pel novembre del 1936; el segon, que havia estat farmacèutic militar, ho fou per rebel·lió. Cap d'ells ha estat reintegrat al servei de l'Universitat.

Com hom pot veure, el règim falangista no ha estat gens profitós a la funció docent de la Universitat barcelonina: evidentment la manca d'un tan excel·lent com nombrós professorat no es compensa amb desfilades militars i camps de preparació falangista, únics recursos pedagògics que sembla tenen a mà els actuals dirigents. Cal esperar que ben aviat seràn reintegrats a llurs llocs els professors exiliats, destituïts i separats de la Universitat barcelonina, i que els estudiants, tant els novells com els que han degut interrompre llurs treballs a conseqüència de la guerra civil i l'ocupació falangista, rebran l'ensenyament que mereixen, seguint les tradicions de la Universitat autònoma, acreditades d'eficàcia i catalanitat.

LA CARTA DE FRANCO I LA RESPOSTA DE CHURCHILL

Donem a continuació els textos íntegres de les cartes creuades entre el general Franco i Mr. Winston Churchill, de les quals tant s'ha parlat.

Els referits documents han estat publicats per iniciativa de l'actual govern britànic i com a conseqüència del debat sobre política estrangera que tingué lloc als Comuns el 16 d'agost darrer.

La transcripció que oferim dels dos textos, ha estat feta traduint de l'anglès els documents publicats per la premsa londinenca. Aquesta remarca és necessària per a justificar les diferències que hi pugui haver entre la carta original, escrita en castellà, i la nostra versió indirecta de la mateixa.

Nombrosos són els projectes de bloc d'Estats de l'occident europeu que s'han fet públics darrerament; cap tanmateix creiem que demostrï tanta incomprensió de les realitats exteriors i una idea tan equivocada de la pròpia situació, com el que exposa Franco en la seva carta. El més terrible és, però, que no té esmena possible perquè diu el que creu i no comprèn altra cosa. Si reproduïm doncs aquests documents és únicament com a mostra característica de la megalomania del « Caudillo » i del malament que fa quedar el país davant del món.

(Aquesta carta del general Franco va adreçada al duc d'Alba, ambaixador del govern franquista a Londres, per a ésser comunicada al primer ministre del govern de S. M. britànica Mr. Winston Churchill. La data del document és de 18 d'octubre del 1944).

El seu text diu :

L'objecte d'aquesta carta és d'informar-lo d'una manera clara, directa i sincera de la meua posició i de la posició del poble espanyol respecte a les nostres relacions amb Anglaterra, per tal que pugui ésser coneguda de manera fidedigna pel nostre bon amic el primer ministre anglès.

La situació d'Europa i el paper que Espanya i Anglaterra hauran de jugar en l'ordre futur de l'occident europeu, aconsellen deixar ben sentades les nostres relacions, sense tenir en compte les petites discrepàncies i els incidents sense importància que han dificultat unes millors relacions mútues durant els dos anys darrers.

L'excel·lent discurs del primer anglès, les seves nobles paraules adreçades a la nostra nació (1), han tingut favorable acollida en l'opinió pública espanyola, com el té igualment el record d'aquella gesta de la seva joventut quan serví desinteressadament en les files espanyoles (2). Aquelles paraules i aquesta gesta són garantia que les preocupacions per nosaltres sentides trobaran eco favorable en la seva consideració.

LA GUERRA I L'ESDEVENIDOR, IDENTITAT D'INTERESSOS.

Trobo molt naturals i explicables les grans diferències que fins ara han existit entre la política britànica i la que podríem anomenar actitud espanyola. Espanya éssent neutral, i, per tant, més lliure de compromisos, pot ésser també més desapassionada en els seus judicis; així és veu que quan més avança la guerra, més clarament s'observa la identitat dels comuns interessos i de les preocupacions comunes sobre l'esdevenidor. És el que permeten deduir les declaracions, comentaris i viatges del primer ministre.

La feblesa o la desaparició d'alguns pobles europeus, per tots els qui no podem creure en la bona fe dels comunistes russos i pels qui coneixem l'insidiosa procedir del bolxevisme, forçosament haurà d'augmentar l'ambició i el poder de Rússia, i això fa que esdevingui més necessària que mai una actuació intel·ligent i comprensiva de les potències occidentals.

Per un cantó els esdeveniments de l'Itàlia alliberada, i per l'altre la crítica situació de França, en la

(1) El general Franco alludeix al discurs que el primer anglès pronuncià a la Cambra dels Comuns el 24 de maig del 1944, en el qual digué: « He vingut a parlar ací d'Espanya amb tota consideració i simpatia ».

(2) Mr. Churchill serví en l'exèrcit espanyol a Cuba l'any 1895 i fou condecorat amb la « Medalla del Mérito militar de primera classe ».

qual s'incompleteixen les ordres del govern i els elements del «maquis» anuncien impudentment que es proposen proclamar una república soviètica amb l'ajuda efectiva de la U. R. S. S., són fets prou eloqüents per a no deixar dubtes sobre les perspectives que presenten les circumstàncies del moment, tan tristes com dificultoses.

DUES POTENCIES DOMINANTS.

En un altre aspecte la història ens ensenya que hom ha de prevenir-se sobre la significació de conceptes tal com el de pau eterna i amistat a tota prova. Les paraules són bones, però l'experiència demostra que són sovint una aspiració que no ha estat ni serà mai aconseguida.

Una vegada batuda Alemanya, quan Rússia hagi consolidat la seva posició preponderant a Europa i Asia, quan els Estats Units hagin assegurat el seu domini en l'Atlàntic i el Pacífic esdevenint així la nació més poderosa del món, quan tot això es produeixi, Europa, terriblement devastada, sofrirà la crisi més aguda i perillosa de la seva història.

Comprenç que raons militars inajornables no permetin ara als homes anglesos responsables de fer la menor al·lusió sobre aquest aspecte de la guerra mundial, però la realitat subsisteix i l'amenaça perdura

ANGLATERRA HA D'ESCOLLIR. SOLAMENT QUEDA ESPANYA.

La terrible prova a la qual Europa ha estat sotmesa, ens mostra quines han estat les nacions més fortes i virils, les més sòlides d'esperit ciutadà, les més riques en recursos. Han estat Anglaterra, Espanya i Alemanya. Però una vegada Alemanya desfeta, Anglaterra només podrà girar els ulis vers una nació : Espanya.

Les derrotes de França i Itàlia, i llur interna descomposició, no permetran construir damunt d'elles res perdurable i sòlid durant molts anys. Pensar altrament podria comportar les mateixes sorpreses que han experimentat Anglaterra i Alemanya en el curs d'aquesta guerra. Les deduccions que deriven d'aquests punts de vista són clares : Una amistat recíproca entre Anglaterra i Espanya és desitjable. Estic plenament convençut del que afirmo i estic segur que aquesta necessitat esdevindrà més imperiosa com més gran sigui la destrucció d'Alemanya

Això dit, convé que passem revista de les nostres relacions actuals amb Anglaterra.

No permeten un gran optimisme i haurem de reconèixer que no són molt agradables perquè, malgrat les nobles paraules de Mr. Churchill i la nostra bona voluntat, el clima d'hostilitat i de fredor de la part d'Anglaterra persisteix i provoca una natural reacció defensiva en diferents sectors

de la vida interna espanyola.

Ni la premsa — incloent-hi la oficialment governamental — ni la ràdio anglesa, no han deixat mai d'atacar sistemàticament a Espanya, al seu règim, o al seu cap, de vegades amb paraules plenes d'agror i incorrectes, altres vegades emprant conceptes i frases plenes d'insídia.

Aquesta hostilitat és més a remarcar quan es produeix en el terreny de les relacions oficials o quan es vol justificar per diferències ideològiques amb un país que com Anglaterra té per norma antiga el tractar amb tots els països del món, prescindint de llurs sistemes de govern.

Es per aquestes raons que la seva ingerència en els nostres assumptes de política interior, subleva a tot bon espanyol i produeix en l'opinió un efecte lamentable. Anglaterra no hauria d'oblidar que les nostres relacions futures dependran en una gran proporció del present.

No m'és possible silenciar en aquesta carta el fet que les activitats del servei secret anglès i la seva propaganda han tingut efectes deplorables en les nostres relacions durant els cinc anys darrers, sobretot quan els agents d'aquell servei han entrat en contacte amb organismes tan vius i sensibles de la nació, com ho són l'Exèrcit, la policia i falange, aquesta darrera amb els seus tres milions d'adherits.

Puc assegurar que totes les activitats clandestines i els petits complots descoberts aquests darrers temps a Espanya, han tingut sempre connexió amb els agents secrets anglesos. L'acció que l'Estat s'ha vist obligat a emprendre contra aquestes activitats subterrànies dels agents estrangers i la part important que aquells al·ludits organismes han tingut en el seu descobriment i la seva persecució han originat mútues antipaties, provocant la indignació de les nostres organitzacions.

EVITACIO DE TOT ESCANDOL.

« SECRETS CONEGUTS ».

Ja podem pensar que totes les activitats de l'exterior respecte d'Espanya, tan polítiques com diplomàtiques, han estat sempre conegudes per nosaltres per molt secretes i clandestines que hagin estat. Però l'Estat espanyol, amb una clara visió del futur i de les seves necessitats històriques ha procurat sempre evitar l'escàndol que hauria resultat de fer-les públiques.

Un altre fet sobre el qual he de cridar l'atenció, és que els medis espanyols d'on els agents anglesos han tret llurs informacions — a part d'algunes que els Roigs i els polítics fracassats hagin inventat — són els més frívols i inútils del país ; aquesta procedència informativa permet d'assegurar que Anglaterra té de les nostres coses referències tan errònies com exagerades.

De tot això es dedueix que és indispensable, ateses

les nostres futures conveniències, d'aclarir en aquest moment històric les nostres relacions, deslliurant-les d'elements unilaterals i hostils, incompatibles amb una sincera amistat en l'esdevenidor.

« NOBLEZA OBLIGA »

La guerra ha canviat completament els conceptes d'estratègia i de força de les nacions. Les proporcions desmesurades que han pres les coses, i no es volen sofrir sorpreses de plaents, obliguen a prescindir d'antics prejudicis per tal d'enfortir els vincles de solidaritat continental.

I encara que seria fantàstic pensar que Espanya pot anar avui contra les seves conviccions i aprofitar de la desgraciada situació d'altres països, perquè això seria contrari a la seva cavallerositat i als principis de l'honor que han guiat i ennoblit la seva història — expressada en la típica frase espanyola « nobleza obliga » — no podem menys que insistir en el nostre desig de treballar per a fer les nostres relacions més íntimes i preparar una possible futura acció comuna.

S'ha de pensar que Espanya és una nació cavalleresca, sana, viril i estratègicament situada, una nació que ha demostrat les seves reserves espirituals, la riquesa dels seus dipòsits de coratge i de vigor, una nació, per fi, que té voluntat d'existir, lliure d'ambicions bastardes, amant de la pau i que sap mantenir-la. Espanya creu que els seus interessos i els d'Anglaterra resideixen en la seva mútua entesa, coneix el valor i l'amistat britànica i la dignitat de la pròpia.

Espanya creu que aquesta entesa i futura amistat són possibles, però sap també que l'amistat no pot ésser ni fructuosa ni durable simplement i fredament proclamada, sense un canvi complet en els fonaments de les nostres relacions, si manca de sinceritat, de bona fe i de real propòsit de mútua intel·ligència, o si, a causa d'inoportuns i egoïstes desitjos de superioritat, l'engrandiment de l'amic és vist amb recel i les divergències que ens divideixen no són superades a tota costa.

I finalment, crec que haurieu de fer comprendre, davant l'actitud dels mals espanyols que des de l'estranger continuen especulant sobre la possibilitat de canvis interiors i que arribarien per l'èxit dels seus apassionats esforços a oferir una més fàcil entesa amb Anglaterra — suposició tan fantàstica que no admet examen — que es pot afirmar categòricament que qualsevol canvi d'aquesta mena només podria afavorir els interessos de Rússia.

Tots els espanyols conscients estan d'acord amb aquests punts de vista sobre política estrangera, i la història ens ensenya que no és difícil obtenir l'amistat d'Espanya ni de guanyar el seu cor.

Havent exposat els meus punts de vista clarament

i fermament davant vostre, confio que el vostre patriotisme i intel·ligent activitat els sotmetran a l'home que porta damunt les seves espatlles, en aquest moment, la responsabilitat de l'esdevenidor d'Europa.

Signat : General FRANCO.

RESPOSTA DE Mr. CHURCHILL.

1 — L'ambaixador d'Espanya, senyor Duc d'Alba, m'ha enviat còpia de la carta que V. E. li ha enviat i per la qual expressa el desig d'aclarir les relacions entre espanyols i anglesos i establir pel futur relacions més íntimes i cordials.

He estudiat aquesta proposta amb gran interès, conjuntament amb els meus col·legues del Gabinet de guerra. Es el desig de tots que aquelles relacions entre els pobles anglès i espanyol, siguin íntimes i sinceres, però observo amb certa sorpresa que V. E. atribueix les dificultats que existeixen entre la Gran Bretanya i Espanya a l'actitud del govern de S. M., de l'opinió pública britànica i a les activitats de la propaganda anglesa i dels agents britànics.

CARRECS INFUNDATS.

Puc assegurar-vos que les vostres assercions referents a les activitats dels agents britànics a Espanya, no tenen cap fonament i suposo que el vostre govern ha estat mal informat per les al·legacions de les persones que tenen interès a entorbolir les relacions entre els pobles anglès i espanyol.

Crec, com V. E., que és temps d'aclarir la posició respectiva, i després d'una extensa deliberació amb els meus col·legues, i en nom del Gabinet de guerra, aprofito l'oportunitat per a exposar a V. E., amb tota franquesa, quines són al nostre entendre les serioses dificultats que encara ara impedeixen el desenvolupament satisfactori de les relacions entre els dos països.

2 — Primer que tot he de recordar a V. E. la política que el seu govern ha seguit fins ara en el decurs de la guerra mundial, de la manera que el govern de S. M. i l'opinió pública representada pel govern l'han apreciada.

No oblidó el fet que Espanya no s'oposà a nosaltres en dos moments crítics d'aquesta guerra : el col·lapse de França en 1940 i durant la invasió anglo-americana de l'Àfrica del Nord en 1942. Però tampoc no oblidó que a través de tota la guerra Espanya ha consentit que la influència alemanya posés traves a l'esforç de guerra d'Anglaterra i dels seus aliats, i el fet que una divisió espanyola va ésser enviada per a ajudar als nostres enemics alemanys contra els nostres aliats russos.

Durant tot aquest període el govern espanyol va adoptar públicament una política no de neutralitat, sinó de no bel·ligerància.

PROTESTES REPETIDES. LA VIOLACIO DE TANGER.

3 — El govern de S. M. s'ha vist obligat a fer nombroses representacions contra les activitats incompatibles amb la política de neutralitat d'Espanya. No vull ara entrar en detalls sobre aquest particular, perquè les dites activitats han estat objecte de repetides protestes fetes per l'ambaixador de S. M. a Madrid. Però no puc passar en silenci la supressió arbitrària en 1940 del règim internacional de Tànger, violant dos tractats que Espanya havia signat, ni el nombre de discursos de V. E., en els quals, en termes conceptuosos parlant d'aquest país, i d'altres membres de les Nacions unides, deia que llur desfeta era desitjable i inevitable.

4 — Ara que la guerra s'està acabant, i que es comença a fer plans pel futur d'Europa i del món, el govern de S. M. no pot oblidar ni la persistent i hostil activitat del partit falangista, oficialment reconegut com la base de l'actual estructura política espanyola, ni el fet que Falange hagi mantingut relacions íntimes amb el partit nazi alemany i amb els feixistes italians.

CORDIALITAT DESITJADA.

M'interessa, no obstant, menys el passat que el present i el futur, essent el meu viu anhel que desapareguin tots els obstacles que s'oposen al manteniment de cordials relacions entre Anglaterra i Espanya. Així vaig veure amb satisfacció certs canvis en la política espanyola envers nosaltres que van començar amb el nomenament del general Jordana, als quals vaig fer al·lusió a la Cambra dels Comuns el 24 de maig.

Desgraciadament, com V. E. reconeix en la carta al Duc d'Alba, aquestes mesures no foren suficients per a aixecar totes les barreres existents entre els nostres dos països. Mentre aquestes existeixin, el desenvolupament de més íntimes relacions d'amis-

tat i cooperació amb Espanya — desitjades pel govern de S. M. — es trobarà amb dificultats, i a aquest govern no li serà possible de cap manera recolzar les aspiracions espanyoles de participar en les futures discussions de la pau, perquè per altra part no crec probable que Espanya sigui invitada a intervenir en els treballs de la futura organització del món.

ANGLATERRA I RÚSSIA. RES DE BLOC CONTRARI.

5 — La carta de V. E. al Duc d'Alba conté diverses al·lusions a Rússia, les quals, donades les nostres relacions d'amistat i aliança amb Rússia, no puc deixar passar sense comentari.

Induiria a error a V. E. si no tractés de treure-li del cap la idea que el govern de S. M. podria estar disposat a consentir la formació d'algun bloc de potències basat en l'hostilitat envers els nostres aliats russos, o en alguna conveniència de defensa contra d'ells. La política del govern de S. M. està fundada en el tractat anglo-soviètic del 1942 i considera una permanent col·laboració anglo-russa dintre el quadre de la futura organització del món com essencial, no solament pels nostres interessos, sinó també per la futura pau i la prosperitat d'Europa com un tot.

6 — Per fi, demano a V. E. compregui que si m'he permès de parlar amb aquesta claretat ha estat per a correspondre al desig expressat per V. E. d'aclarir les relacions anglo-espanyoles i per la meva convicció que les relacions d'amistat i cooperació entre els nostres dos països, si són desitjables, només poden desenvolupar-se i mantenir-se dintre el quadre dels principis que he exposat a la consideració de V. E.

Signat : Wiston CHURCHILL.

EL SOCORS QUAQUER

I ELS REFUGIATS ESPANYOLS

En l'abim de tragèdia en el qual es debat el món d'uns anys ençà, trobar una institució com «La societat religiosa dels Amics», nom oficial de l'associació Quàquer, és una clariana en mig de les ombres, una alenada reconfortant entre la tempesta d'odis que ofega la humanitat, un oasi de pau en l'oceà de les passions que s'entredevoren.

Els «Amics» d'avui són els mateixos que ahir — un ahir de prop de 300 anys — s'aplegaren entorn de la filantropia dels Fox, dels Barclay i dels Penn, seguidors d'una religió humanitzada, lliure de dogmes i de sagraments, sense sacerdots ni jerarquies, sol·lícits en tot moment per a remeiar una misèria, per a eixugar una llàgrima, per a portar a l'atribulat un consol pràctic. Però els «Amics», homes del temps, ritmen al compàs de les necessitats noves i realitzen els ensenyaments de l'evangeli en allò que aquests tenen d'absolut, és a dir, en la pràctica de l'amor, de la pau, de la reconciliació, de la fraternitat i de la solidaritat humanes i universals.

Els Quàquers es defineixen a sí mateixos en els termes següents: «La Societat religiosa dels Amics conserva les grans realitats de l'ensenyament espiritual de Crist i aspira sobretot a la transformació de la vida en els aspectes moral i social. Pels «Amics» el Cristianisme és una vida, una orientació definida, una mena de disciplina, joiosament acceptada i rublerta de l'esperit de Crist. Aquesta disciplina comprèn tots els actes de la vida quotidiana, s'adreça tant al comerciant com al savi, a l'obrer com al camperol, penetra la vida íntima i moral de l'individu com penetra totes les qüestions que agiten la humanitat, el socialisme, el capitalisme, els problemes de la misèria, l'explotació de l'home per l'home, la guerra.....»

Heus ací un programa d'altruïsm i de grandesa moral difícilment superat en els nostres dies. Lliures dels prejudicis que comporta per altres institucions religioses el creure's depositaris de la veritat, o de les limitacions que imposen les místiques socials de classe o de partit, els «Amics» són allí on hi ha una sofrença, on regalima un dolor, on l'infortuni hi posa la ditada. Perquè el més admirable dels «Amics» és que prediquen amb l'exemple, amb l'eficàcia tangible del bàlsem ofert, del remei sub-

ministrat, de l'auxili que donen. Avui, closa l'etapa luctuosa d'aquesta segona guerra mundial, els «Amics» han donat una lliçó al món enter i han fet més per la pobre humanitat dolorida, amb simplicitat i dolcesa franciscana, que altres pomposes institucions similars que si són pròdigues en predicacions verbals són més aviat avaras d'una caritat «urbi et orbi».

Com corresponia a tan filantròpica associació, els «Amics» han estat presents, com ningú, en la tragèdia espanyola. Durant la guerra, primer, socorren els infants espanyols del camp republicà i del camp rebel, mitjançant la fundació de colònies, de cantines etc. Després, presents a l'exòde i a les seves tristes conseqüències dels camps de concentració, hospitals, colònies de refugiats, etc. Però abans de donar-ne el detall, direm unes paraules sobre les activitats Quàquers a Europa en el interval de les dues grans guerres, amb el propòsit de donar una impressió de la tasca per ells realitzada, mereixedora d'admiració i creditora d'un fervorós agraïment.

* * *

Durant la guerra del 1914, els «Amics» socorregueren els necessitats de set països diferents, per mitjà de 1800 voluntaris i prestant auxilijs per valor de 22 milions de francs-or.

A França contribuïren a la reconstrucció de vilatges destruïts, repartiren quantitats importants de vestits, queviures, eines de treball, crearen maternitats i dos hospitals. A Anglaterra socorregueren els ciutadans dels països enemics, alemanys, austriacs, hongaresos, en els camps de concentració i arreu on es trobaven. A Holanda eren els refugiats belgues els més directament atesos, creant per a ells tallers i escoles d'aprenentatge per què és poguessin guanyar la vida. A Salònica afavoriren els refugiats serbis. A Rússia lluitaren contra la fam i la misèria, creant colònies infantils. A Polònia llurs equips de voluntaris s'esmerçaven contra les epidèmies, crearen orfelinats agrícoles, repartint medicaments. A Alemanya feren el mateix, sobretot a favor dels infants depauperats. A Austria donaren 7000 francs or per a la reconstrucció d'un vilatge incendiat i un equip de 70 voluntaris, en 1924, repartí llet condensada, vestits i crearen dispensaris en diverses localitats.

En 1933, amb la pujada de l'hitlerisme al poder, els horrors dels camps de concentració comencen a torturar milers d'homes i dones : es desencadena l'odi i la persecució contra els jueus ; s'inicia el martiri de la crueltat exercida per la vesània totalitària. Un vast camp per a l'acció dels « Amics » s'obra, doncs, amb les més sinistres perspectives. Els « Amics » acudeixen a la crida d'aquesta nova sufrença humana. Els refugiats alemanys i austriacs a França, a Anglaterra, a Holanda, als Estats Units són els primers beneficiats. En 1938 distribuïren més de mig milió de francs no més que a París. Per tal d'endegar millor la distribució de socors estableixen serveis de consulta i d'informació per a l'emigració a Anglaterra, Amèrica, etc...

A França, la zona Sud de l'organització dels « Amics », té la central a Marsella amb tres delegacions a Tolosa, Montauban i Perpinyà, actuant sota la denominació de « Secours Quaker ». Per aquesta sola zona l'import de les importacions de queviures assoleix la xifra de 27 milions de francs. Les institucions infantils que sosté són les següents : colònies que estatgen 2500 infants : cantines amb distribució de llegums secs i vitamines en 11 departaments, beneficiant uns 10.000 infants ; entre els estudiants d'Aix i Marsella reparteix dinars i entre els alumnes dels « lycées » de Niza, Toulon, Marsella i Montpellier en 1942 solament, serví 22 tones i mitja de conserves ; ha creat diverses biblioteques pels presoners civils. Tot això sense comptar els auxilis per infants sots-alimentats, llet per a nadons, vestits de tota mena, medicaments, tabac, etc., etc.

El balanç que els « Amics » acrediten és, doncs, tan copiós, tan impressionant, com benemèrit. Ell sol és prou explícit i no necessita elogis que l'acompanyin. Els Quàquers parlen amb actes.

* * *

Les activitats d'ajut moral i material que els « Amics » han procurat als espanyols durant la guerra i a l'exili són les següents :

A Espnaya, durant la guerra civil, els Quàquers actuaren per equips particulars afectats a serveis d'hospitals i infermeries, i junt amb altres entitats benemèrites de socors, dintre de l'organisme denominat Comissió Internacional d'Ajut als Nens espanyols, creant Colònies d'infants i cantines on es serviren gran nombre de racions de llet i de tota mena de queviures, destinades a combatre la sota-alimentació i l'anèmia que flagellava els nens i nenes del nostre país. Aquesta activitat fou realitzada en els dos camps, com ja hem dit, corroborant una vegada més que els principis que inspiren aquesta institució estan pel damunt de tota diferència ideològica, de raça o de religió.

En el moment de l'exode republicà, l'activitat de la Comissió Internacional fou portada immediatament vers la frontera franco-espanyola, alleugerint en la mesura del possible les necessitats immediates de les dones i criatures que fugint de la terror franquista es trobaren abocats a la més paorosa

desolació i misèria.

Aquesta tasca ha persistit des del mes de febrer de l'any 1939, primerament sota la denominació de la susdita Comissió Internacional, després a nom de « Americans Friends Service Committee » i més tard, a partir del novembre de 1942, a nom de « Secours Quaker », denominació actual de les activitats Quàquers en el Sud de França.

A partir de l'esfondrament del front de França i del replec de les poblacions del Nord i del Centre cap a la zona no ocupada, el treball d'ajuda dels Quàquers, exercit fins aleshores amb mires als refugiats republicans gairebé exclusivament, prengué una més gran amplitud per tal de socórrer als infants i adultes francesos afectats per aquell transvasament de població i més tard, quan les dificultats de subministres començaren a fer-se sentir, donaren suport a les cantines escolars, colònies de vacances, i als serveis de subministres, aportant quantitats considerables de llet, de llegums, de vitamines i de matèries grasses.

Els principals centres de distribució com hem dit abans, són Tolosa, Perpinyà, Montauban, Marsella i Montpellier o sigui les regions on ha radicat el nucli més important d'espanyols. L'obra d'ajut s'ha portat a cap sobretot en els camps de concentració i hospitals, on el plat d'arroç, de mongetes o de cigrons ha estat en moltes circumstàncies l'aliment més positiu que han percebut els internats i que els ha permès suportar les crisis d'alimentació més accentuades. L'aport en medicaments i material sanitari, així com l'organització i equipament de laboratoris, maternitats, etc., han permès dotar els hospitals i infermeries d'uns mitjans més eficaços.

Mereix especial remarca el suport que els Quàquers han procurat als nostres mutilats. Foren organitzats tallers de confecció d'aparells i calçat ortopèdics, on mutilats, a més de trobar-hi una situació, col·laboraren a facilitar a altres companys d'infortuni l'aparell que necessitaven.

També s'han distribuit desenes de milers de peces de roba, mantes i equips per a nadons. En molts camps es crearen tallers de confecció de robes i espartenyas destinades principalment als infants.

En el moment de la creació dels grups de treballadors estrangers, quan la població masculina dels camps fou dirigida cap a totes les regions de França, els « Amics » organitzaren un servei cultural de biblioteques i material d'estudi en gairebé tots els grups de treballadors, que permeté als refugiats dedicar les hores de lleure a la lectura i a l'aplicació intel·lectual. Les Comissions de cultura que a tal fi és crearen dintre els Grups estigueren en contacte constant amb els « Amics » als quals exposaven llurs necessitats i dels quals rebien tot el material que necessitaven per el seu desenvolupament. Aquells grups foren dotats també d'un equip medical per a cures d'urgència i d'un equip de barberia.

Per damunt de tot, però, devem lloar la tasca meritíssima de creació de Colònies per a infants procedents dels camps de concentració. El principi que regia el funcionament d'aquestes colònies era el d'establir un torn entre la població infantil dels camps a fi de que cada un d'ells pogués fruit d'un sojorn més o menys llarg, segons la situació física de cadascú i beneficiar de tots els avantatges d'un canvi de clima i d'ambient. Aquestes colònies foren plaçades en indrets sanitosos, unes prop de la mar, altres en plena muntanya.

En aquest aspecte devem fer remarcar ací la tasca important realitzada per altres Entitats d'Ajut com són el Servei Mennonite i la Creu Roja Suïssa i recordar la col·laboració que prestaren als exiliats el Comitè Britànic, la Institució Branting i el Comitè Catòlic.

Per a les persones i famílies que han pogut organitzar la seva situació, precàriament ben entès, fora dels camps de concentració, els « Amics » han estat també d'un suport valuós. Subministres de llet per als nadons i per els infants i adolescents anèmics, lots de queviures per a les famílies nombroses i necessitades, paquets de sobre-alimentació per els malalts, medicaments, protesis de boca, ajut econòmic i distribucions de roba en gran quantitat. Un servei de recerques i de reagrupament de famílies ha funcionat constantment i molts altres serveis que han estat un alleujament moral i material en els dies penibles i en els moments més crítics de l'exili.

I finalment quan el retorn de presoners i depor-

tats a Alemanya ha provocat una nova inquietud en els nostres medis, els Amics Quàquers han acudit immediatament col·laborant amb altres organismes a vèncer les dificultats immediates, subvencionant un repas diari a cada deportat espanyol retornat i donant-los-hi roba i medicaments.

* * *

Heus ací exposada a grans trets una obra meritòria, sovint inconeguda del gros públic, però que és estimada i venerada per la legió dels que sofreixen. Ells s'encarreguen de cantar les lloances de la Institució; la lloança d'uns homes i d'unes dones que porten l'abnegació de fer en silenci, sense aparatositat ni pompa, el bé pel bé i practiquen llur deure social tant en compliment d'un acte de justícia com d'un imperatiu que emana de la caritat. Ho fan en silenci hem dit, perquè el sentit humanitari que inspira l'associació realitza la dita evangèlica que porta a la ma esquerra a ignorar allò que ha fet l'altra mà. Aquesta simplicitat en l'obrar dóna als « Amics » una joia que complementa llur activitat, com si obeint llur origen anglo-saxó, posessin en l'exercici del bé un sanitos contingut esportiu.

Sense sortir-nos, doncs, d'aquella simplicitat que és pròpia dels « Amics », diguem-els-hi, per a acabar, en nom de tantes penes socorregudes, de tantes llàgrimes eixugades, de tants dolors atenuats, ben simplement: « Amics », moltes gràcies.

X. Y. Z.

Informacions i Comentaris

POLITICA D'ACORDS COMERCIALS O D'HEREU ESCAMPA ?

A mesura que la política internacional de tots els països sense excepció, tendeix cada dia més i més a excloure el règim del general Franco, del concert de les nacions que regeixen el món, i el condemnen públicament, aquell intenta salvar-se creant interessos i atorgant avantatges comercials, que induïxin els governs estrangers que li són adversos a contemporitzar i tolerar la seva existència. Comprometre i dilapidar el patrimoni nacional no té segurament per al general Franco cap importància, si pot així estalviar-se de baixar del pedestal. D'altra banda, potser no pecaríem d'excessiva suspicàcia si penséssim que algunes de les protestes exteriors contra el règim falangista han estat simples monedes de canvi o instruments de regateig a benefici propi. Però, sigui com sigui, el resultat és sempre que el nostre país, que ja va pagar molt cara la seva « salvació » interior al règim falangista, ara li cal afegir encara a l'exterior, el preu d'un perdó i un rescat cada dia més oneros.

Fa poques setmanes, es firmà la nova acta referent al conveni comercial que regula les relacions entre Espanya i Portugal, i el 16 d'aquest setembre, ha quedat ultimada i signada la revisió i adaptació a les circumstàncies d'ara, de l'acord comercial del 18 de gener de 1940, entre Espanya i França. Aquestes circumstàncies, són diferents de les d'abans, entre altres coses perquè ara la situació primparada és la del règim franquista. Molt hi hauria a dir a propòsit d'un i altre acord, que guardem per a millor ocasió.

No són, però, aquestes les úniques negociacions en curs. Es pot dir que el ministeri d'Assumptes Exteriors d'Espanya no havia treballat mai tant, com durant les jornades d'estiu de d'aquest any, a San Sebastian. Han iniciat negociacions o esperen torn, delegacions oficials de Suïssa, Bèlgica, Suècia, etc., a l'objecte d'establir acords comercials o modificar els existents. Així mateix, una nombrosa representació del govern italià fa dies que està reunida i estudia conjuntament amb els representants autoritzats espanyols, les modalitats d'un nou acord comercial, doblat d'un altre de caràcter financer. Es trist dir-ho — per a nosaltres — però és veu que una oportunitat com aquesta ningú se la deixa escapar. Es gairebé un joc d'arrapa i estiracabells en un mas perdut. A reserva de tractar d'aquest assumpte amb més deteniment, volem anticipar avui una primera informació sobre les actuals conversacions hispano-italianes, de caràcter més greu i simptomàtic que les altres, les quals confirmen la impressió que apuntem més amunt.

En efecte, la negociació dels delegats oficials italians revesteix una excepcional importància perquè no és la d'un simple acord, conveni o tractat comercial, sinó que es refereix a l'emprèstit que va fer Itàlia a Franco en temps de Mussolini. Amb aquest emprèstit es varen consolidar els deutes contrets per

l'Espanya de Franco prop del feixisme italià, amb motiu dels **subministres especials** amb els quals aquest darrer va contribuir a la guerra civil. Els **subministres especials**, als quals fan referència les notes oficials, comprenen la tramesa de « voluntaris » italians completament equipats — que alguns fan pujar a més de 50.000 — i que, com és sabut, actuaren en diversos llocs de la Península, malgrat la « no-intervenció ».

En unes declaracions públiques del ministre d'Hisenda, senyor Benjumea, que comentàvem en el número de QUADERNS del mes de maig darrer, deia aquell que les obligacions a favor de l'Estat italià importaven al canvi de la lira, uns **cinquanta milions de dòlars**. Es també oportú de recordar que Mussolini, en un discurs pronunciat a Roma l'any 1941, es referí una vegada més a l'ajuda italiana prestada a Franco durant els anys 1936, 1937 i 1938 i afegí a una estadística oficial italiana, que reproduïren alguns diaris d'aquella època. El detall de l'ajuda — en el doble sentit de la paraula — l'establia l'estadística en qüestió en la forma següent :

Canons	1.930
Armes automàtiques	10.135
Obusos d'artilleria	7.514.537
Cartutxos	324.000.000
Camions, automòbils, motocicletes, etc.	7.668
Bidons de gasolina	6.503
Aparells telefònics	3.871
Aparells de T. S. F.	931
Quilòmetres de fil tele- fònic	25.281
Uniformes militars com- plets	500.000
Avions	763
Motors d'aviació	1.414
Bombes aèries	16.720
Cartutxos d'ametralladora	9.520.000
Material divers	76.500 tones.

Sempre segons l'esmentada nota — que recorda els famosos comptes del Gran Capità — Itàlia presta a més als franquistes nombrosos submarins durant l'estiu de 1937. Totes les unitats navals prestades per Itàlia a Franco li foren retornades per aquest a l'excepció de dos submarins, quatre torpillers i quatre « vedettes » ràpides que foren cedides als franquistes segons un conveni entre ambdues parts. La referida nota precisa a més que 92 vapors italians foren emprats per al transport d'hommes i material. Efectuaren aquests 200 viatges, i 91 unitats de la marina de guerra italiana foren dedicades al servei de protecció dels combois.

L'import total dels serveis i material de guerra lliurat per Itàlia als franquistes durant la guerra civil s'estimà en uns 7.500 milions de liras. L'any següent al del terme de la guerra civil es concertà

Informacions i Comentaris

un acord comercial entre els governs d'Espanya i d'Itàlia, en virtut del qual es reduïa i consolidava aquell deute en un emprèstit de 5.500 milions de lires que seria amortitzat com a màxim en cinquanta venciments semestrals a comptar des del 31 de desembre de 1942 fins al 30 de juny de 1967.

Transformar un crèdit comercial aleatori en un emprèstit en ferm a pagar en 25 anys, fou un èxit de Mussolini, però en vista de l'actual situació política d'Itàlia i de molts possibles canvis i d'imminents transformacions en la situació interna d'Espanya, la més elemental prudència aconsellen ara al nou govern d'Itàlia invertir l'operació, convertint aquell emprèstit en un crèdit comercial a liquidar quan més aviat millor. Com que el deute pel seu origen i naturalesa, pot ésser discutit o anul·lat pels successors de l'actual règim espanyol, sembla que els delegats oficials del govern italià tenen la missió de cobrar el que puguin en subministres immediats, a base si cal d'acceptar una reducció de l'import total, que podria presentar-se com un reajust del tipus de canvi de la lira.

Els representants diplomàtics a Madrid dels governs aliats segueixen aquestes negociacions amb interès circumspecte i són informats al dia i amb tot detall dels progressos i incidències de les discussions prèvies a l'acord que s'està ultimant entre els governs d'Espanya i Itàlia. Un corresponsal del « Sunday Times » de Londres, diu en l'edició d'aquest diari del 16 de setembre actual, que els representants d'Anglaterra i Nordamèrica a Madrid, han fet saber que veien amb bons ulls aquesta iniciativa italiana i desitjaven que s'arribés a un acord.

Els nordamericans, sobretot, que a través de la U. N. R. R. A. han invertit quantioses sumes per a auxiliar la Itàlia alliberada, amb un sentit pràctic que en ells no és cap novetat, troben natural que Espanya contribueixi al redreçament de la situació econòmica de la península veïna. No ens hem d'estranyar que per part de Nordamèrica i Anglaterra sigui més còmode demanar aquest servei a Franco que no pas, per exemple, a un govern republicà, però no ens podem estar de lamentar-ho en nom dels interessos del nostre país, que són els de tots i cadascun de nosaltres.

D'un arbre caigut, tothom en fa estelles. En qualsevol país, els primers de comprendre-ho serien els conservadors, però desgraciadament en el nostre, més que conservadors hi ha reaccionaris i aquests, més obsecats que tots els altres, són sempre els darrers d'adonar-se'n. — F. C.

LA CRISI D'ENERGIA ELÈCTRICA

L'aguda crisi d'energia elèctrica a Espanya, i singularment a Catalunya, ha adquirit en aquests darrers temps un caràcter verament alarmant. Aquesta impressionant perspectiva ha obligat a una severa reorganització del consum de l'electricitat i a l'adopció de mesures restrictives sense precedents, amb repercussió directa i greu per l'economia general.

Per estimar interessant assabentar el lector de l'estat de la qüestió, donem a continuació un esquema de les restriccions darrerament adoptades per a regular el consum elèctric a Catalunya.

Esmentem, abans, però, unes dades sobre la producció elèctrica catalana corresponent a l'any

1944, segons l'estadística publicada pel Consell d'Indústria :

Lleida,	946 milions de quilovats-hora.
Girona,	75 » »
Barcelona,	56,7 » »
Tarragona,	17,9 » »

Lleida és la primera de les regions productores d'electricitat d'Espanya, éssent la potència total de les seves centrals de 270.485 quilovats ; 29.930 els instal·lats a Girona, 108.080 a Barcelona i 5.641 a Tarragona.

Passant al règim de restriccions elèctriques suara implantat, aquest comporta diversos ordres de mesures : Primerament, s'estableixen interrupcions del corrent per zones, en uns dies a la setmana, que duren unes vegades de les 2 a les 21 hores, altres de les 3 a les 18 hores.

En segon lloc es restringeix el consum en general en un 50 per cent sobre el consum del mateix mes del darrer any normal, és a dir, de setembre del 1943 a l'agost del 1944. D'aquesta reducció solament queda exceptuat el consum que no arriba a 10 quilovats per mes. Es veuen afectats per la mesura : a) els despatxos de tota classe, privats i públics, i els magatzems a l'engros que treballin de dia, els quals deuran deixar de consumir energia elèctrica a les 18'30 hores ; b) el comerç de detall, sense excepció, deixarà de consumir electricitat a les 19'30. Els establiments del ram de l'alimentació deixaran de consumir electricitat a les 20 hores, i els dissabtes a les 20'30. Els estancs, loteries, barberies, etc., no podran tenir els llums encesos a partir de les 20 hores, encara que les loteries en vigílies de sorteig podran encendre els llums fins a les 21 ; c) els restaurants, cafès, bars, etc., tindran el menor nombre de llums encesos en vestíbuls i sales, veient-se obligats a reduir el consum en un 60 per cent ; hauran d'apagar a la una de la matinada ; els espectacles de tota mena no podran consumir electricitat fins a les 21 els dies feiners i les 18 en els festius quan els hi correspongui interrupció per zona ; a la una han d'apagar els llums i s'han de subjectar a les reduccions del 60 per cent abans esmentades ; d) Queda totalment prohibit a qualsevol hora del dia o de la nit, la il·luminació directa o indirecta dels aparadors de les botigues, tant a l'interior com a l'exterior dels establiments. També queda terminantment prohibida la il·luminació de façanes, ròtuls, antorxes, columnes, globus, etc. Les vitrines de les empreses publicitàries poden estar il·luminades per un llum de 25 vats de 20 a 20'30 i de 21'30 a 22 hores els dies feiners, i de 18 a 22 hores les vigílies de festa i dies festius, amb l'obligació de posar un rètol de tamany reduït en lloc visible, indicant que es tracta d'una empresa publicitària. No s'autoritzen els acumuladors elèctrics per a il·luminar qualsevol local, a l'excepció dels acumuladors carregats en el mateix local per un equip generador expressament autoritzat. Es prohibeixen rètols lluminosos que no siguin d'empreses publicitàries amb finalitats de propaganda comercial, i aquests s'encendran solament de les 22'30 a les 23'30 hores els dies feiners i de les 20 a les 23 en les vigílies de festa i dies festius. S'exceptuen també de la prohibició els fanals lluminosos que són distintiu de la Creu roja o d'una farmàcia ; f) Els llocs de venda de periòdics podran tenir enceses dues llums sumant un màxim de 100 vats i solament fins a les 21'30 hores ; g) Les il·luminacions suplementàries d'atraccions, para-

des ambulants, xurreries, etc., deuran limitar-se a l'estrictament necessari, no excedint en cap cas de 20 vats per cada 10 metres quadrats de planta i a la una hauran d'apagar els llums.

El tercer ordre de les restriccions que es disposen es refereixen a la calefacció. Es redueix el consum en un 50 per cent per a usos domèstics (força o calefacció), amb un màxim de 250 quilovats per mes. S'exceptuen de la mesura els hospitals i cases de beneficència si no disposen d'altre mitjà de calefacció que l'electricitat i sempre que aquella s'utilitzi a benefici directe dels malalts.

Les restriccions per força motriu afecten a totes les indústries; la reducció del 50 per cent passa a un 60-65 per cent en la majoria d'elles atesa la limitació d'hores de consum. El consum pels serveis de tracció urbana es fixarà per la Delegació tècnica especial, però en cap cas podrà ésser inferior del 35 per cent del tipus de consum normal; quant als ferrocarrils elèctrics, la reducció no podrà ésser inferior del 25 per cent. Per a les mines es fixa el mateix índex que pels ferrocarrils. En les atraccions ambulants, fires, etc., el consum no serà permès abans de les 21 hores els dies feiners i les 18 els dies festius, cessant l'ús de l'energia elèctrica a les 24 hores. Els ascensors i muntacàrregues, amb l'excepció dels instal·lats en les indústries, hospitals i cases de beneficència, no podran funcionar des de les 9 a les 12 i des de les 17 a les 21.

Als efectes de la reglamentació de les restriccions d'electricitat, Catalunya es divideix en sis zones, establint-se l'horari de treball en la següent forma:

Indústries tèxtils: Un torn: zones 1a, 2a i 5a; setmana 38 de l'any 1945, tarda; setmana 39 idem, matí — zones 3a, 4a i 6a, setmana 38 del 1945, matí; setmana 39 idem., tarda; el cicle es repeteix partint d'aquesta darrera. El nombre d'hores diàries en les quals es podrà utilitzar electricitat és de sis hores, amb prohibició de consumir energia a les 19 hores la setmana que els hi correspongui torn de tarda. — Dos torns: totes les zones: primer torn matí, segon tarda. El nombre total d'hores de consum és de 12 hores, amb prohibició de consumir a les 19 en el torn de la tarda. — Tres torns: matí, tarda i nit; podran consumir electricitat durant 8 hores en cada torn; en el de la nit no podran consumir energia elèctrica.

Hem volgut precisar aquest horari per referir-se a la manufactura catalana de més volum i com índex del què passa en la resta de l'organització industrial. Les mesures que s'adopten per aquesta són extremadament restrictives, fins el punt que en l'artesania i petita indústria només s'eximeixen de les restriccions els tallers que utilitzen una potència elèctrica que no arriba a 3 CV. o que llur consum mensual és inferior de 250 quilovats-hora.

Hem cregut interessant de detallar les anteriors restriccions que descriuen més que res la greu situació a la qual ha arribat la producció d'electricitat a Espanya, amb l'enorme influència que pot tenir en la vida del país. Es difícil que aquestes mesures limitatives i estafviadores resolguin el problema. La solució normal, consistent en la reposició d'aigua als dipòsits, és lluny encara en aquesta època de l'any, i tot fa creure que la crisi, enlloc de minvar, és possible que augmenti en volum i gravetat.

S'ha dit des d'aquestes mateixes pàgines que l'agudesa del conflicte troba una bona part d'explicació en l'optimisme obligat en règims com el que pateix Espanya i en la dèria de tancar els ulls al problema que s'anuncia, per a continuar vivint, o fent-se la il·lusió de viure, en el millor dels mons. Perquè en una primària, quan la secada comença de fer-se sentir, les empreses productores d'energia elèctrica advertiren oficialment les autoritats, les quals no adoptaren cap mesura eficaç de previsió per a conjurar, allunyar o aminorar el problema. I ara que aquest, en forma de conflicte, els hi peta a les mans, no els hi queda altre recurs que confiar en la providència. — X. Y. Z

ELS SUICIDIS A L'ESPANYA DE FRANCO

Un autor alemany de l'exili, gran coneixedor del seu país, en un curt preàmbul a una de les seves novel·les sobre costums nazis, deia que la literatura d'imaginació havia decaigut molt a Alemanya en els darrers temps. Amb el nacional-socialisme, oficialment la gent havia d'ésser feliç i no li quedava ni tan sols el consol d'evadir-se de la pròpia desgràcia distraient-se amb la lectura, la discussió, etc., perquè els jocs de l'esperit, de l'ironia o la imaginació, eren considerats com perillosos. En alguns, el tedi es convertia en obsessió i aquesta en desesperança. L'única sortida per a molts era el suïcidi. Això explicaria l'augment d'aquests darrers, que totes les estadístiques alemanyes acusaven d'una manera molt neta.

Proporcions guardades, alguna cosa semblant deu passar a Espanya. En les novel·les que hem fullejat, de les editades darrerament a casa nostra, totes les malvestats s'acumulen sobre el règim anterior, mentre pinten la vida d'ara com un idili. Si de la literatura d'imaginació passem a l'oficial, aquesta nota dominant és encara accentuada. Els discursos dels jerarques falangistes i les pastorals de la majoria de bisbes espanyols són grandiloqüents apologies del sistema actual, amb sistemàtica denigració del passat. I no cal dir que els diaris, revistes i ràdios extremen aquest optimisme d'encàrrec. Fins i tot en fan sovint un gra massa i resulten contraproductius. L'optimisme expressat en termes tan excessius, que la grotesc i d'un còmic tan pujat, que alimenta les nostres fulles i la propaganda falangista ajuda i facilita així la nostra tasca.

La literatura d'una sola font contradiu la impressió que volen donar totes les altres plegades i curosament orquestrades i aquesta literatura és la de la Direcció general d'Estadística de Madrid.

Si les publicacions d'aquest departament manquen potser també d'imaginació i d'ingeni — i en certa manera és precisament per això — parlen al menys de fets i realitats, i aquests sempre diuen coses interessants.

Per exemple, a la pàgina 161 de l'Anuari Estadístic d'Espanya, de 1944, llegim una acurada relació amb gràfics, dels suïcidis consumats i les temptatives frustrades al llarg dels darrers anys. Ens limitarem a donar les xifres més característiques, sense sumar les referents a suïcidis consumats i les d'intents frustrats per ésser aquests darrers més discutibles i no semblar que volem forçar cap argument.

Informacions i Comentaris

Anys	Suïcidis consumats
1931	1.618
1932	1.759
1933	1.827
1936	1.654
1937	1.529
1938	1.464
1939	2.328
1940	2.186
1941	2.268 (1)

Salta a la vista d'aquestes xifres que el nombre de suïcidis era sensiblement constant abans de la guerra civil i àdhuc durant aquesta. L'augment per contra és categòric i persistent a partir del triomf de Franco. El famós « Ano de la Victoria » presenta prop d'un 60 per cent d'augment de suïcidis sobre l'anterior, suposant la població constant i tothom sap que amb la mortalitat i l'exode en massa, aquesta fou més aviat inferior. El primer any de l'era falangista comparat amb el primer de la República presenta més del 43 per cent d'augment de suïcides.

A la llum d'aquest fet, costa de creure que s'hagi operat, com ens diuen continuament un redreçament religiós i una millora del clima moral. Diríem, més aviat, al contrari, que la fe, l'esperança i la caritat, les tres virtuts teològals que tant prediquem, són més precàries que mai. L'imatge de l'infern d'abans i el paradís d'ara, és contredita pels propis nùmeros falangistes que demostren que la satisfacció interior ha experimentat una baixa i la desesperació causa més estralls que abans.

La cruel « depuració » de Franco no ha pacificat doncs els esperits. Molts d'ells han estat abocats al més extrem i anticristià dels desordres; el d'atemptar a la pròpia vida. — F. C.

(1) Segons el propi anuari, la xifra d'aquest any ha de considerar-se com provisional i serà segurament augmentada.

ESTADISTIQUES PENALS FALANGISTES

Per afer-se càrrec del clima moral d'Espanya sota el signe del nacional-sindicalisme reproduïrem a continuació unes estadístiques de l'anuari oficial esmentat en la nota anterior. Es molt possible que aquestes estadístiques no expressin encara la realitat tal com és. Fins considerant que siguin exactes, cal tenir en compte que molts dels presos ho són per ordre d'autoritats del partit, o altres, que no depenen del ministeri de Justícia, i per tant no són computats en les xifres que anem a reproduir. Tanmateix, són elles ja prou eloqüents per si mateixes.

Anys	Població reclusa per tots conceptes
1930-1934	9.403 (mitjana del quinquenni)
1940	270.19
1941	233.373
1942	159.392
1943	124.423

Aquestes dades es passen de tot comentari. La « purificació » ordenada per Ferran VII, que horroritzà l'Europa del segle passat, no fou de bons tros tan abominable. I cal tenir en compte que la lleu millora que presenten aquelles xifres en el curs dels quatre anys darrers, queda molt atenuada per les altres estadístiques de la repetida publicació que extractem a continuació.

Anys	Expedients de llibertat condicional	Reclusos que redimeixen la pena pel treball
1939	690	12.781
1940	10.736	18.871
1941	47.234	18.375
1942	29.353	23.610
1943	57.549	27.884

Resulta, doncs, que la disminució del nombre de reclusos de l'any 1940 al 1943, corresponent a la primera de les estadístiques precitades, no vol dir que aquells presos hagin estat posats en llibertat i reintegrats plenament a la vida civil, sinó que passen a camps de treball o penitència, o queden pendents de procediment judicial. La millora és així més il·lusòria que real i no tenim les xifres dels processats en « llibertat vigilada », la darrera de les modalitats de la « justícia » falangista.

El quadre queda arrodonit amb l'estadística de l'any 1943, relativa als reclusos que redimeixen « dies de condemna per l'esforç intel·lectual »; segons diu textualment la publicació ja esmentada. Aquestes xifres són les següents :

Conceptes	Nombre de reclusos	Dies de condemna redimits per l'esforç intel·lectual
Religió	100.203	1.671.900
Agrupacions artístiques	11.961	358.830
Lectura	1.067	32.010
Arts i oficis	365	10.950

La proporció dels dies de condemna redimits per cadascun dels conceptes anteriors no creiem que doni a ningú de bona fe cap idea gaire edificant de la moralitat del sistema sinó a l'inrevés. L'extraordinari fervor religiós que acusen aquestes xifres és suspecte en tots sentits. I és en canvi revelador que el treball manual hi figuri amb una xifra insignificant, quan tots els penalistes consideren l'artisanat com l'eina més eficaç de redempció.

Quan l'« ordre » s'estableix amb aquests procediments, no seran d'estranyar els més greus desordres. — F. C.

DUES DATES

El corrent d'infortuni que circula al llarg de la història de Catalunya, ens porta a evocar massa sovintejadament commemoracions doloroses. Setembre inscriu en el record, a trescents anys de distància, dues d'aquestes dates, les quals si són diverses en la forma i abast, són pariones per un contingut semblant de contratemps: l'onze de setembre del 1714 i el 13 de setembre del 1923, o, si encara es

Informacions i Comentaris

vol personalitzar llur significació : Felip V i Alfons XIII.

Dues dates, dues èpoques. La primera expressió d'una derrota militar; la segona expressió d'una derrota política. En la primera, Catalunya sotmesa : « habiendo mis armas pacificado el Principado de Cataluna, toca a mi soberania imponer gobierno en él... ». En la segona, Catalunya reduïda : l'inici de descentralització regional que la Mancomunitat representava, és considerat com un atemptat a la unitat d'Espanya. En 1714, heroisme català fins al sacrifici i després conformisme fatal; en 1923, dignitat catalana ferida i després redreçament vigorós. En 1714, Catalunya estigué a punt de morir; en 1923, Catalunya clarificà i enrobustí la seva vida.

Què havia passat? Havia passat que en 1923 el sentiment català era més arrelat en les substàncies terrals que en 1714; la voluntat catalana més formada i resolta; el poble més conscient de la seva existència col·lectiva. Per això en 1714 Barcelona, alcaïde de Catalunya, lluitava gairebé sola, mentre que en 1923 Catalunya lluitava tota unida.

Homenatgem als homes insignes del passat pel què tenen d'exemplar i magnífic, perquè l'efluvi sentimental que motiven és element indispensable en la vida dels pobles, com la sal és necessària per a ben amanir els aliments. Però si els homenatgem amb la paraula no oblidem de fer-ho amb la conducta; no oblidem que els cants sense propòsits reals el vent se'ls emporta sense deixar ni rastre; cerquem de fer pràctica la dita del poeta : « Fills d'una gent tan curta de paraules com era de fets pròdiga... »

Conducta? Propòsits? Valorar allò que les nostres espatlles puguin suportar i emprendre allò que elles suportin. Ponderar allò que volem amb allò que podem. Ni tartarins ni panxa-contents : lluitadors dels combats possibles, **per a guanyar-los i no per a perdre-los**, que si morir per la Pàtria és gloriós, viure per Ella és el nostre deure de cada dia. — J. C. I. A.

MANQUEN SACERDOTS

Es un fet notori que a l'Espanya franco-falangista, l'Església ha aconseguit ocupar una posició dominant que comparteix amb l'exèrcit. En l'ensenyament, en l'administració, en totes les obres de caràcter social, en les de propaganda... la influència de l'Església és enorme i decisiva. No té límits. L'únic que hauria pogut posar-n'hi, s'hi ha lliurat en cos i ànima.

En la IV Assemblea d'Assessors Religiosos de la Secció Feminina de Falange, celebrada fa poc temps, el « Caudillo » digué en el seu discurs : « Vosotros llevais la transformación espiritual, envolviendo los hogares españoles en la idea de Dios ».

Ni el respecte més elemental a la intimitat de la família, o sia allò mateix que les dretes super-excitades reclamen quan pateixen de manies persecució ries, els hi és demanat. Al contrari, tot els hi és permès. Absolutament tot. Mai com ara, a Espanya, l'exercici del sacerdoci havia comportat l'acumulació de tantes prerrogatives.

Es veu, però, que aquesta posició preponderant no constitueix un estímul suficient per a desvetllar vocacions en nombre crescut, i la preocupació de les altes autoritats eclesiàstiques és absorbida per

la necessitat imperativa d'obtenir noves promocions de sacerdots que augmentin i rejuveneixen els quadres actuals.

A continuació publiquem un estat amb el moviment d'alumnes matriculats al Seminari de Barcelona :

Curs	Altes	Baixes	Ordenats	Resten
1939-40	224	29	17	178
1940-41	341	70	11	260
1941-42	375	76	12	287
1942-43	395	62	6	327
1943-44	403	42	12	349
1944-45	409	—	10	—

Pel que es refereix al darrer curs, el nombre de baixes i el d'alumnes que seguiran els estudis no figuren anotats. Cal esperar l'obertura del curs 1945-46 per a conèixer-les exactament.

Per a un Seminari de la importància del de Barcelona, la xifra de deixebles és més aviat feble. Seria curiós conèixer les matrícules d'altres seminaris de Catalunya. De totes maneres podem deduir que deuen ésser tan escarransides com aquella.

Quines poden ésser les causes determinants d'aquest afebliment de la vocació sacerdotal a Catalunya? Constatem el fet. Aquest existeix malgrat l'increment que s'observa en el nombre d'altres, les quals en sis anys quasi dobren la xifra d'inscrits, gràcies a una enèrgica campanya de propaganda.

I a quins cursos pertanyen els seminaristes que han abandonat els estudis? No seria estrany que les baixes es produïssin, sobretot, en els darrers cursos; sembla confirmar-ho el nombre exigü, i cada any en davallada, d'alumnes ordenats.

Cal concloure que l'esperit religiós travessa una crisi a Catalunya? Es veu que els aires actuals són molt lluny de propiciar-hi un clima favorable.

Amb aquest motiu no es pot deixar de valorar l'esforç d'aquella part de clergat que en vida i àdhuc després de la seva mort, personifica la noble figura del cardenal Vidal i Barraquer. Amb ell, un estol de sacerdots creien que la fe religiosa ha d'ésser compatible amb les idees i les inquietuds de la vida moderna. D'aquests sacerdots encara en queden. Alguns viuen el mateix exili nostrat. D'altres menen a Catalunya una discreta existència que no exclou la seva col·laboració més decidida al costat de l'activitat clandestina en la lluita contra Franco i Falange. Ens ho prova la nova tota fresca dels actes religiosos celebrats a Barcelona amb motiu de l'Onze de Setembre.

Si al cap de sis anys, podríem dir, de clericalisme bel·ligerant, les institucions sacerdotals no són prou concorregudes, no creiem que ho esdevinguin més perquè la propaganda, estil « guerra santa », augmenti o s'exacerbi.

En canvi, no els sembla als caps responsables de l'Església, que el bon camí a seguir, per a propiciar vocacions que ara no es produeixen, i obtenir fins i tot altres resultats més transcendents és el d'una transformació del seu esperit, d'acord amb els principis conciliatoris i autènticament cristians del difunt cardenal-arquebisbe català? — M. P.

UN TEXT CONCLOENT

La reacció del govern franquista, davant l'afront que li han inferit els acords sobre Tànger, adoptats en la conferència de París per la Gran Bretanya, França, la U. R. S. S. i els Estats Units, i que posen un fi vergonyós a l'aventura imperial del falangisme d'anexionar la zona internacionalitzada, ha estat un veritable desastre diplomàtic. La nota de resposta conté una feble protesta per l'exclusió d'Espanya en la conferència, i s'empesquen una justificació tan irreal com humorística i acaben acceptant humilment la situació derivada dels acords adoptats.

Amb una despreocupació que té de cinisme i amb una manca d'intel·ligència que arriba a l'estupidesa, la referida nota sosté que l'acte d'Espanya d'ocupar la zona tangerina fou en benefici dels aliats i un contratemps per les potències de l'Eix, mesura provisional, repeteix, que respectava els drets substancials dels signataris de l'Estatut del 1923.

Per a cloure la qüestió amb un argument convincent, transcrivim a continuació el text íntegre de la llei de 23 de novembre del 1940, establint el règim jurídic d'aquell territori. Diu així aquesta llei: (Els subratllats són nostres).

« **Suprimidos** los órganos legislativos de la zona de Tànger e **incorporada a la del Protectorado de España en Marruecos**, precisa establecer el régimen jurídico de aquel territorio en evitación de litigios y dudas. En su consecuencia dispongo:

« Artículo 1º. A partir de la publicación de la presente ley en el «Boletín Oficial del Estado», las normas jurídicas que se dicten con aplicación en el Protectorado español en Marruecos tendrán también vigencia en la zona de Tànger.

« Art. 2º. A partir del 1 de enero de 1941, todo el Derecho español y el hispanoalifiano anterior a la publicación de la presente ley, vigente en el Protectorado, tendrá aplicación en la zona de Tànger. El ministro de Asuntos Exteriores podrá poner en vigor, aun antes de esta fecha, la parte de aquel Derecho que estime pertinente.

« Art. 3º. Sin perjuicio del principio general establecido en el artículo 1º de esta ley y en atención a las circunstancias especiales de la zona de Tànger, se dictarán, en la medida que ello sea indispensable, las correspondientes normas de Derecho singular con aplicación temporal o indefinida a esta zona del Protectorado español.

« Art. 4º. Por el Ministerio de Asuntos Exteriores se dictarán las disposiciones necesarias para la ejecución de las que anteceden y señaladamente de las normas de Derecho transitorio que fueran precisas.

« Así lo dispongo por la presente ley, dada en Madrid a 23 de noviembre de 1940. — Francisco Franco ».

Malgrat el caotisme del text transcrit i la reiterada facultat que s'atorga al ministre del ram per a dictar tota mena de disposicions complementàries, transitòries o indefinides, queda ben precisat que es suprimeix tota l'estructura internacional tangerina i s'anexiona la zona a la geografia política del Protectorat, mal pesi a tots els equilibris, excuses, tergiversacions i circumloquis que prodiga ara el govern franquista per a dissimular l'oprobri que l'ofega. Les arrogants llances imperials d'ahir s'han tornat avui, per irrisió i vergonya, canyes esquerdades.

« BARBA... TE CONOZCO »

Franco, un bon dia del més d'Agost, excitat més del compte per les ardors d'un sol canicular, i excedit pel nombre de compromisos que li queixen al damunt, es va veure obligat a prendre mesures de rigor amb un dels seus servidors de més confiança. No perquè li fos deslleial, no. Feia quatre anys que venia servint-lo des d'un dels càrrecs públics més delicats i el seu rendiment li havia donat resultats completament satisfactoris. Malgrat no tenir cap queixa, però, no li quedà altre recurs que apartar-lo del càrrec, i va ordenar al Perez, de Governació, que el « Boletín Oficial del Estado » publicés un decret amb la cessantia del « gobernador civil y jefe provincial del Movimiento, camarada » comandant Antonio Correa Véglison.

Fi ben lamentable per a un fidel servidor del règim franco-falangista, però no fora de lògica. En un sistema de govern on els nomenaments per als càrrecs públics es deuen al caprici o conveniència personal de qui tot li es permès, no ha d'estranyar a cap dels favorescuts ésser acomiadats com una minyona. Fet i fet, el comandant Correa, fou tractat així.

Els nostres lectors ja coneixen la causa d'aquest incident. Queda explicada amb tots els pels i senyals en el número anterior d'aquesta revista. Si el « camarada » Correa Véglison, torna a ésser només el comandant Correa, la culpa és seva. « Pas de zèle », deia Talleyrand, i desgraciat del que oblidava una màxima tan sàvia com aquesta. Si algú en dubta, que ho demani a l'ex-« fuhrer » de Catalunya. El seu desconhort no té límit. Ni la Gran Creu del Mèrit Civil que el Caudillo li concedia el mateix dia de la seva cessantia, per via del Ministeri d'Assumptes exteriors, farà oblidar-li els quatre anys d'exhibicionisme aparatós a Barcelona.

A la capital de Catalunya, però, hi calia un governador. La sort designà al Tinent coronel d'Estat Major i ex-delegat governatiu de la dictadura de Primo de Rivera, Bartolomé Barba Hernández. Hem escrit la sort i potser no som prou justos d'ometre els seus mèrits. Per cert, excepcionals. Tant, que cal creure sense reserves que el Caudillo sempre envia als catalans de Barcelona una selecció escollida de l'escollida selecció de summitats que el volten, il·lustren i aconsellen.

« Barba, te conozco » — conten que va dir-li Franco — « vete a Barcelona y estoy seguro que te harás querer de los catalanes ».

Ignorem quin efecte haurà causat als nostres compatriotes l'arribada del Tinent coronel Barba, com a successor d'aquell « popular » comandant Correa, falangista, germanòfil i anticatalà, però no hi ha dubte que Franco està segur, al enviar-li, que el nou governador de Barcelona és un home excepcional.

El nostre col·laborador Domènec Montagut, quan va escriure el seu reportatge publicat en el número anterior de QUADERNS, només havia pogut veure'l en fotografia. « Aparenta una magnífica cara d'oficial de la guardia civil. »

Aquesta fou la primera referència personal de la flamant primera autoritat civil de Barcelona. La nostra satisfacció, però, ha sobrepassat tots els límits quan de la manera més imprevista ens ha estat possible de confirmar els antecedents d'aquest home sobrenatural que la clarividència de Franco

ha instal·lat al palau de la que fou Conselleria de Governació.

Ara si podem estar segurs que els catalans han celebrat com correspon l'arribada d'aquest David dels temps moderns a la ciutat comtal. No gens menys es tracta d'un dels homes de guerra més famosos de totes les èpoques. El Cid, Du Guesclin i Bayard, amb tot i l'aureola llegendària que acompanya les seves gestes glorioses, perden punts. Ni un dels caps militars que en la tot just acabada guerra mundial han il·lustrat el seu nom podrà ostentar en la seva fulla de serveis un fet d'armes que iguali el que, l'actual governador barceloní, va portar a cap contra les forces basques durant la guerra civil.

«La Vanguardia española» del dia 8 d'Agost en dona compte en els termes següents: «Eran aquellos días en que los batallones vascos, derrotados en Bilbao, se habían corrido a Santander, en el estado moral más lamentable. Los enlaces de la División con la que operaba el comandante Barba trajeron a este, que marchaba en vanguardia, las impresiones sobre el estado de aquellas fuerzas; y sin más precauciones, se lanzó adelante con un reducido número de soldados, imponiéndose a los batallones vascos, a los que ordenó que abandonarían las armas y formarían con sus jefes y oficiales en la Plaza de Santona. Impuso la rendición sin condiciones y les mandó evacuar la plaza para evitar que se dieran cuenta del reducido número de soldados ante los cuales se habían rendido unos treinta batallones.»

Trenta batallons, a cinc cents homes per unitat, formen una massa de quinze mil homes.

Quinze mil persones contra un home sol!

En l'Espanya de Franco, la de «con la unidad de Destino»; por el Imperio hacia Dios», no ha sortit cap poeta, ni Pemán, ni Marquina, ni Manuel Machado, que hagin cregut digna aquesta proesa de passar, gràcies als seus versos, a la immortalitat. Què esperen?

Mentrestant, a Barcelona, la gent no perd el temps. Les imaginacions han treballat. El resultat ha estat força satisfactori. No cal alarmar-se sense motiu perquè no es tracta de cremar incens a una autoritat aborrible. Al contrari, es tracta de fer-hi una mica de broma. De sempre, al barceloní, li ha agradat riure's dels homes públics que l'han fet riure. És una qualitat, al nostre entendre, molt humana i civilitzada. I el Tinent coronel Barba realment fa riure. Quasi ens atrevim a anunciar que d'ell aviat farà riure tot...

Sabem que a Barcelona, l'acudit d'actualitat consisteix en anunciar-vos que l'uniforme ha sofert una transformació, des de fa poc.

«Ara, es porta «sin Correa y con Barba».

Quan un règim comença a fer riure vol dir que ja no fa gaire por. — M. P.

BASES DE TREBALL PELS TRAMVIAIRES

A so de bombo i platets es celebrà a Barcelona «un magno acto social» per tal de donar a conèixer les noves bases de treball dels tramviaris barcelonins. L'acte tingué lloc en les cotxeries de l'Empresa en presència de 1500 tramviaris i familiars i, com no podia menys d'ésser amb assistència de totes les autoritats, funcionaris delegats i subdelegats de

tota mena d'organismes de Treball, Transports i comunicacions, Propaganda, Ordenació social, i de tots els Sindicats haguts i per haver. La sala, segons el cronista, i això és capital, «estaba adornada con gallardetes de los colores rojo y gualda, luciendo en el respaldo de la presidencia un soberbio reposero con el escudo nacional, ofreciendo el conjunto un impresionante aspecto». Després d'aquest desplegament d'ostentació, nervi de l'acte, i dels discursos que foren pronunciats en to major, les bases en si mateixes eren el de menys.

Tres foren els discursos: el primer a càrrec del senyor Vicente Garcia Ribes, «procurador en Cortes, jefe provincial del Sindicato de Banca y Bolsa, jefe provincial de Educacion y Descanso»; el segon confiat a l'especialista dels Sindicats verticals senyor Ribô Vaquer, i el tercer, com calia, reservat al governador civil senyor Barba.

Dels tres discursos, els dos darrers no tenen història. Coneixent, com ja coneixem sobradament, la prosa oratòria pròpia del règim, els llocs comuns d'un d'ells es repeteixen fidelment en l'altre, amb tots els pinyols de rigor i totes les encensades a la «divinitat» del capdill. En acabar, sempre els mateixos crits de ritual, i com apoteosi «la interpretació del Himno nacional, que fué escuchado de pie, en rígida y exacta posición de firmes por la muchedumbre de tranviarios asistentes, visiblemente emocionados».

Ens referirem solament, doncs, al discurs del «camarada» Garcia Ribes, perquè és l'únic que intentà, entre grans circumloquis i vaguetats, parlar de les bases de treball en qüestió. Com és de rûbrica, la ressenya fa constar que cada vegada que l'orador nomenà al governador civil, o al ministre del Treball Girôn, hi hagué grans aplaudiments. Sinó l'obra social que es projectava hauria valgut molt poc la pena. Recollim els passatges més significatius del discurs:

«Però este acto de hoy nos tiene que hacer reflexionar y especialmente a muchos de vosotros que durante tanto tiempo fuisteis educados en un ambiente de odio, de rencor, de hambre y de muerte por los falsos líderes del marxismo criminal, a los cuales nada ejemplar les guiaba, puesto que solo buscaban la satisfacción de sus miras personales y los intereses de partido. Por convenirles, nos tenían a los obreros divididos en dos o más Sindicatos, porque ellos no ignoraban que de haber estado unidos los obreros en una sola organización de tipo profesional, jamás hubieron podido organizar huelgas revolucionarias destinadas, no a mejorar la situación de los obreros, sino al asalto del Poder, único fin que les guiaba para colmar sur torpes ambiciones.»

«Y quiero dirigirme también a los obreros más antiguos, y a todos en general para deciros: Ved. Meditad. Liberada Barcelona por las tropas del glorioso Ejército nacional, y a petición del Sindicato, se elevan los jornales en un veinticinco por ciento. Pero esto no es bastante, porque lo considerábamos insuficiente. Nosotros queríamos unas bases de trabajo que recogieran el sentir cristiano y humano del nuevo Estado. Y es, gracias a nuestros Sindicatos Verticales, que, hermanados Empresas y obreros, los problemas se solucionan armonizando los intereses de todos sin ocasionar trastornos, ni en la producción, ni en el servicio que prestamos al Estado, y es así como vosotros podéis ver que la antigua consigna de destruir, nosotros la sustituimos

Informacions i Comentaris

diciéndooos : Construid ! Construid ! Y os demostramos al mismo tiempo que sin necesidad de huelgas, sabotajes ni quemas de tranvías, cuyas consecuencias lógicas eran dolores, lutos, lágrimas, hambre, miseria y cárcel, se puede dignificar al obrero ».

L'orador es veia obligat a concretar i pel que es veu no s'hi decidia. Per fi no pogué més i exclamà : « Y ahora satisfago vuestras justas ansias de saber cómo y por qué se conceden las nuevas bases de trabajo ». Per manera que l'Estat nacional-sindicalista, amb els seus Sindicats Verticals, elabora unes bases a espalles dels obrers i els ofereix com una concessió generosa, sense que les bases hagin estat discutides pels obrers mateixos, puix que aquests encara no sabien en què consistien. Curiosa concepció aquesta de l'organització del treball per part d'un Estat que té per nom, per norma i per lema el sindicalisme ! Corroborava aquest singular mecanisme el fet que el propi orador afegeix : « Con más calma y detalles, cuando leáis las bases que se publicarán en el « Boletín Oficial de la Provincia » dentro de breves dias, os prodréis dar cuenta de la enorme trascendencia que tienen para vosotros estas bases de trabajo. Váis a participar en los beneficios de la Empresa, y veréis que cuanto mayores sean sus beneficios, mayores serán los vuestros. Ahora bien : en esta conquista social tan importante ya reconocida en el Fuero de los Espanoles, de momento se os reconoce el cinco por ciento. Pero esto no quiere decir que siempre tenga que ser el cinco por ciento. No... Eso depende mucho de vosotros. De vuestra laboriosidad, de vuestro amor profesional, de vuestro celo y, especialmente, de que los ingresos aumenten, y, entonces, el Sindicato, cuando vea esto, no se conformará ni con el cinco, ni con el diez, veinte, treinta, cuarenta o cincuenta por ciento. El Sindicato pedirá la total participación vuestra en los beneficios. (Grandes aplausos) ».

Queda, doncs ben entés : el Sindicat veurà, el Sindicat no es conformarà, el Sindicat demanarà. Aleshores, direu, i els obrers, que teòricament són el nervi, la matèria, el component, el tot del Sindicat, quin paper juguen en l'elaboració de les condicions de treball, en la resolució dels conflictes del treball ? Ah ! ells són cridats a votar els organismes directius, a través d'un sistema electoral tan curiós com barròc, i confiar en ells tota iniciativa, decisió i resolució que l'afecti a la vida, organització i conflictes de treball que sobrevinguin. És aquesta la orientació que presideix fins els organismes de base com són els Sindicats de Falange, amb l'aditament de les J. O. N. S., quan prescriu que els « mandos » dels Sindicats estaran « conformados y tutelados » per les « jefaturas » del Moviment. Imagineu, doncs, en quin grau no seran « conformados y tutelados » els organismes sindicals verticals i els pobres obrers que obligatòriament en formen part. Queda, per tant, ben clar que els obrers com individus, i no cal dir com a col·lectivitat, no els hi queda sinó acceptar allò que es disposa i callar.... Per ara sembla que s'hi conformen més o menys a contra cor.

El senyor Garcia Ribes va acabar el seu discurs en aquests termes : « Antes de terminar, quiero dirigiros una palabra con el acento que siempre pongo cuando me dirijo a los obreros, sean o no de mi Sindicato, y es para deciros con toda el alma : No hagáis caso de las campanas de difamaciones, de embustes y de mentiras que nos ha-

cen desde el extranjero los que cobardemente, huyeron y os abandonaron. No hagáis caso de las tonterías escritas en ciertos papeles que se pegan en las paredes, de noche, aprovechando la obscuridad. No hagáis caso. Meditad. En medio del orden actual, justicia y mejoras para los obreros, cuando hubo desorden, anarquía y métodos anti-espanoles, hambre y miseria para los obreros. Recordad lo que os digo en estos momentos : en mi constante caminar por Espana, predicando la unidad entre las tierras y sus hombres, decía con palabras salidas del corazón y que eran norma y guía de mis actuaciones sindicales : En esta etapa histórica y de una vez para siempre, cesen los odios, cesen los recelos, porque ya es hora que de que no perdamos más tiempo con blancos y rojos. Solo una Espana, y a las órdenes de Franco. Digamos una vez más que estamos dispuestos a luchar, sufrir, triunfar, **martir** y morir por Espana y por Franco. No con los labios, sinó con el corazón, poniendo el alma, váis a gritar ahora conmigo estos gritos que son amor, triunfo y gloria : ¡ Viva Espana ! ¡ Viva Franco ! ¡ Viva el Ejército ! »

La ressenya de l'acte va il·lustrada per unes fotos del mateix. Es veu una nau estreta i fonda plena de gom a gom per un públic que hem de suposar tramviària. Aquests mentre escoltaven les bases de treball que els hi **concedien** i en l'elaboració de les quals no havien intervingut per res directa ni indirectament, tenien certament motius sobrats de meditació. No pas precisament per aquells temes que amb frase desdixada els hi suggerien els oradors, sinó sobre la diferència entre aquell sistema dels sindicats verticals i els mètodes d'arbitratge i organització paritària establerts per la República. I posats a fer comparacions podien encara allargar el tema de meditació i considerar la diferència entre aquest procediment democràtic i el de l'incendi de tramvies.... — J. C. i A.

LERROUX-ALBA

Amb 48 hores de diferència els lectors de la premsa espanyola han pogut assabentar-se que un editor argentí havia publicat, a Buenos Aires, amb el títol poc pretenciós de « La pequeña historia », les memòries de Lerroux, i que l'esmentat volum conté només un recull d'anècdotes.

L'anunci de què es tractava de les memòries lerrouxianes procedia de Buenos Aires. L'aclariment, precisant que el vell polític republicà serveix al públic un recull d'episodis viscuts durant el sexenat 1930-1936, prové de Lisboa.

A San Sebastián, una de les figures del partit radical, que fou elevada a la categoria de vestal durant l'actuació d'aquest partit en la II República. Santiago Alba, treballa també en la redacció de les seves memòries. La vella guineu vallisoletana, malgrat una salut precària, recorda i escriu les vicissituds de la seva llarga actuació en la palestra política peninsular.

Lerroux-Alba. Dos homes de formació política ben diferent ; mentre el primer va encimbellar-se fins al poder, gràcies a la II República, després d'una ascensió que s'inicia en les capes més populars, el segon hi feia la seva aparició després d'entrar-hi per la porta gran durant el regnat d'Alfons XIII fins a coincidir-hi els dos a l'adveniment del bienni negre.

Informacions i Comentaris

A propòsit d'aquesta parella política, ens aco-moda recordar una curiositat de la qual Maurín n'ex-treia un suc força abundant i savorós. Escrivia que les etapes de l'evolució política espanyola són de-terminades per les influències que, evidentment, hi han exercit uns polítics determinats, però a parelles. Segons la parella formada en resulta una o altra política: liberal o conservadora, avançada o reac-cionària, tolerant o despòtica, generosa o egoista, neta o bruta, bona o dolenta. Depèn del lloc de naixença dels aparellats.

Aquesta enginyosa curiositat, la qual sorprèn o millor dit esdevé atractiva, pren per base als ho-mes de govern que Catalunya, Andalusia i Galícia han donat a Espanya.

Les parelles constituïdes per andalusos i catalans resulten bones al revés de les constituïdes per an-dalusos i gallecs que resulten dolentes. Exemples: Prim-Topete (destronament d'Isabel II), Macià-Alcalà Zamora (II República). Primo de Rivera-Martinez Anido (Dictadura), Moret-Montero Rios, Lerroux-Emi-liano Iglesias i la darrera de l'« Ausente » amb « Cau-dillo ».

El casament Lerroux-Alba no va donar cap resul-tat. Esdevingué estèril. L'andalús i el castellà seran temperaments divergents i d'efectes refractaris a un mètode de política, ajustant-nos al sistema Maurín?

Serà curiós conèixer els motius que va tenir l'exi-liat d'Estoril per a acceptar la unió amb el jubilat de San Sebastián. No s'hi veu cap analogia entre el brillant periodista de « El País » i « El Progreso » i l'home de « El Norte de Castilla ». Entre el signatari del manifest de desembre del 1930 i el polític que, per aquest temps, s'asenyala com a futur cap del partit liberal dinàstic.

El mateix corresponsal de Lisboa fa saber que les memòries veritables de Lerroux, les quals om-pliran tres o quatre volums de lletra menuda, s'a-caben d'escriure ara.

L'antic capdill dels radicals, amo durant uns quants anys del camp de batalla polític de Bar-celona, hi dóna els últims tocs.

Tan aviat com es publiquin cuitarem a llegir-les. Demanem, només, que, en elles, hi expliqui la veritat i res més que la veritat. I si pot ésser, i no és demanar massa, « con el alma en los labios ». Així, encara que no ho sembli, pot fer aportació, pel que es refereix a Catalunya, d'un servei remar-cable; contribuir a clarificar els fets de la nostra vida pública durant els 15 primers anys d'aquest segle i, qui sap si encara ens pot fer revelacions quan expliqui la intervenció que va tenir en la discussió i aprovació de l'Estatut. — M. P.

HARMONIES OFICIALS

El dia 30 de setembre hi havia una cursa de braus a Figueres. D'algun poble fronterer del cantó de França, sorgí la iniciativa de sol·licitar autoritza-ció de les autoritats respectives per a poder anar i venir de la capital de l'Empordà, i reprendre així les velles tradicions interrompudes pels trascenden-tals esdeveniments de vuit anys de guerres i catàs-trofes.

Les gestions començades no trobaren pel cantó de les autoritats franceses el menor obstacle, i pel cantó espanyol els organismes policíacs i duaners oferiren també tota mena de facilitats, per tal que

els habitants del Rosselló poguessin anar i tornar en ocasió d'aquella festivitat taurina.

Feia dies que es parlava en aquestes comarques d'una represa que tenia quelcom d'esdeveniment, i per centenars els rossellonesos es disposaren a rea-litzar l'excursió projectada. Només direm que sols a cala Teta de Figueres foren encarregats 300 dinars i que es despatxaren bon nombre d'entrades a la cursa, a preus que oscil·laven entre 100 i 150 pessetes.

La jornada del 30 de setembre d'enguany fou una d'aquelles diades esplendents dels començaments de tardor, a les quals el cel i l'aire rumbegen llurs gales més enciseres; semblava com si el temps volgués també participar a fer més plat-xeriós el trasllat de nodrits estols d'excursionistes per tal de viure unes hores entre fès « gràcies de l'Empordà ».

Així fou com les caravanes es posaren en marxa « alegres i confiades ». Però a la ratlla fronterera un obstacle imprevisible es dreça implacable en la persona d'un comandant Manzenaque qualsevol, el qual en representació del comandament mili-tar, feia un gest prohibitiu que repel·lia sense possibilitats de rèplica als viatges confiats en la serietat oficial. I ningú pogué traspasar la ratlla fronterera.

L'aldarull fou considerable i les gestions nombro-ses. Totes s'estrellaren contra la pètria rigidesa del prestigi de l'uniforme, ofès perquè les altres auto-ritats espanyoles que havien acceptat i negociat l'arranjament havien tingut la gosadia d'oblidar als veritables amos del país: els herois de tantes jornades dures i no glorioses.

La impermeabilitat del comandant en qüestió fou durament criticada per tots els elements ofi-cials de la frontera espanyola, bon xic avergonyits de donar davant els estrangers un tan greu mal exemple de desharmonia i d'incomprensió. — Des-prés diran amb raó, afirmava un carrabiner, que això són « coses d'Espanya ».

Nosaltres direm que la petita història explica, sovint millor que altra cosa, la gran història. — J. C. i A.

LA SALUTACIO FALANGISTA

Amb data 24 d'abril del 1937, l'pseudo-govern de Burgos dictà el següent decret:

« En los albores del Movimiento Nacional cuando los patriotas perseguidos caían víctimas de los ene-migos de Espana, el cortejo de mártires saludaba precursoramente con el brazo en alto en señal de homenaje.

« Falange Espanola adoptô como símbolo lo que era exponente del sentir popular, y al producir-se la gesta se generalizaron aquellas demostraciones de respeto como manifestaciones de hermandad, de disciplina y de justicia social que conducen al en-grandecimiento de la Patria.

« Al fundirse en el Estado aquella organizaci6n, la savia de sus aspiraciones toma los caracteres de norma y el saludo, que constituye en las costum-bres de los pueblos el testimonio más elevado de la reciprocidad y mutuo auxilio será forma gene-rosa que patentice el holocausto al más sublime de los ideales y el destierro de una época de positi-vismo materialista.

Informacions i Comentaris

« En consecuencia, dispongo :

« Artículo primero. Se establece como saludo nacional el constituido por el brazo en alto, con la mano abierta y extendida, y formando con la vertical del cuerpo un ángulo de cuarenta y cinco grados.

« Art. segundo. Al paso de la ensena de la Patria, y al entonarse el Himno y Cantos Nacionales, en los casos previstos en el Decreto número doscientos veintiséis, se permanecerá en posición de saludo.

« Art. tercero. El personal del Ejército y de la Armada conservarán su saludo reglamentario en los actos militares. »

Per a la deguda il·lustració i entreteniment del lector, transcrivim a continuació el text del decret esmentat número 226, de data 27 de febrer del mateix any :

« Al constituirse el nuevo Estado, fué recogiendo de nuestro antiguo patrimonio cuanto de simbólico y representativo la Nación anoraba, interpretando el sentir de los buenos españoles, que se pronunciaban por una España grande, libre y tradicional.

« Así el pueblo enarboló desde los primeros instantes la gloriosa ensena, que es hoy de nuevo la bandera de la Patria.

« Abolido el himno, en desafortunada hora adoptado y que a su significación histórica unía el recuerdo de cinco años de traiciones a la Patria, las músicas nacionales volvieron por lo que era español y tradicional y la « Marcha Granadera », alzó sus notas en plazas, iglesias y Catedrales, recogiendo el entusiasmo de lo que por ser Himno de España no debió jamás abscribirse a forma de Gobierno a que no estaba unido.

« Otros Himnos gloriosos hicieron su aparición en la Cruzada y fueron cantos de guerra, Himnos de la Raza, que no obstante su particularismo de origen, han quedado unidos a la Historia Nacional y son símbolo de la gesta y homenaje a los gloriosos muertos de la gran empresa, que se rinde escuchándolos con la emoción de la querido y el respeto de lo grande.

« Por todo lo cual, y necesitando el Estado declarar un Himno Nacional, que sentido por el pueblo llene el lugar que en los grandes actos y ceremonias la invocación de la Patria y el protocolo exigen dispongo :

« Artículo primero. Queda declarado Himno Nacional el que lo fué hasta el catorce de abril de mil novecientos treinta y uno, conocido por « Marcha Granadera », que se titulará « Himno Nacional », y que será ejecutado en los actos oficiales, tributándole la solemnidad, acatamiento y respeto que el culto a la Patria requiere.

« Art. segundo. Se declaran cantos nacionales y serán acogidos con la consideración, respeto y alta estima que la gloriosa campana ha consagrado los Himnos de « Falange Española », de « Oriamendi » y de la « Legión », debiendo, en los actos oficiales que se toquen, ser escuchados en pie como homenaje a la Patria y en recuerdo a los gloriosos españoles caídos por ella en la Cruzada ».

Ara, per un altre decret — « qui te fecit te defecit » — la salutació falangista acaba d'ésser su-

primida. Aquella disposició és de data 11 de setembre i la seva transcripció íntegra, ultra estalviar-nos tot comentari serà pel lector un motiu de divertiment. Diu així, àdhuc conservant les comes allí on gramaticalment no correspon :

« Al iniciarse el 18 de julio de 1935 el Movimiento nacional como exaltación espiritual de nuestra Patria ante el materialismo comunista, que amenazaba destruirla, entre las formas de expresión de vibrante entusiasmo de aquellos días surgió, frente al puño cerrado, símbolo de odio y de violencia que el comunismo levantaba, el saludo brazo en alto y con la palma de la mano abierta, de rancio abolengo, ibérico espontáneamente adoptado en pueblos y lugares, saludo que ya en los albores de nuestra Historia patria constituyó símbolo de paz y de amistad entre sus hombres.

« Mas, circunstancias derivadas de la gran contienda, han hecho que lo que es signo de amistad y de cordialidad venga siendo interpretado torcidamente, asignándole un carácter y un valor completamente distintos de los que representa. Esto aconseja el que, en servicio de la nación, deban abandonarse en nuestra vida de relación aquellas formas de saludo que mal interpretadas, han llegado a privar a las mismas, en muchos casos, de su auténtica expresión de amabilidad y cortesía.

« En su consecuencia, y previa deliberación del Consejo de ministros, dispongo :

« Artículo único. — Quedan derogados el decreto número 263, de abril de 1937, que reglamenta el saludo nacional, las órdenes complementarias dictadas para su aplicación y los artículos tercero, cuarto, sexto, octavo, noveno y décimo del texto refundido por decreto de 17 de julio de 1942. »

Així desapareix la salutació falangista, víctima de la conveniència del règim, malgrat el seu « rancio abolengo ibérico espontáneamente adoptado por pueblos y lugares ». Es una ingratitud i gairebé un delictes de lesa patria. Però aquestes preocupacions són per aquells cavallers qualificades de bizantines, disposats com estan a « fer tots els papers de l'auca » sempre que convingui. — X. Y. Z.

SIMPTOMES

Per primera vegada després de l'acabament de la guerra civil es nota dintre la vida política espanyola, fins ara amorfa i passiva, un inici de moviment polític determinat.

Un nexes de fets i de concauses sembla que el determina. Aquests fets són : l'absurditat del règim falangista gastat per més de sis anys d'abusos de poder i per una creixent concupiscència, i la seva incompatibilitat amb el món que sorgeix de la postguerra amb el triomf de les democràcies.

Malgrat el dolç quietisme polític dels qui aprofiten pel tarot gros del sistema arbitrari i venal del nacional-sindicalisme ; malgrat la vergonya de veure devorat el país per uns pressupostos militars sense precedents ; malgrat el lucre tan il·lícit com excessiu dels vividors de la trampa i l'estraperlo ; malgrat els interessos creats a favor d'un país burocratitzat fins més enllà del versemblable ; malgrat la sol·licita col·laboració d'una jerarquia eclesiàstica servidora de tots els poders que li assegurin el privi-

legi, malgrat tot això, mai com ara es veu i es palpa que el règim franco-falangista trontolla com un embà de canyes batut per un tramuntanal desfet.

Els filofranquistes d'ahir s'esforcen avui a trobar una sortida al carro que s'encalla fins a fuell i salvar del mal pas la porció més grossa possible d'avantatge. Es giren als quatre punts cardinals amb el daler dels interessos que perillen i corquen en la por aliena, una manera d'enganyar la pròpia por. Per això, el joc que menen és doble: desnonen a Franco i fan magarrufes al pretendent don Joan, mentre alcen l'espantall de la República, dels «roigs» com diuen ells, per tal de galvanitzar les restes d'anti-poble per a intentar una defensa desesperada i atropellada, que sigui quan menys un ajornament de mals pitjors. Després de molt debatres en conjectures i especulacions de tota mena, els viaranys practicables per a sortir a vores s'han anant reduint, fins a no haver-n'hi per ells només que un: la restauració monàrquica.

Tot fa creure que ara es troben en plena etapa evolutiva d'aquell desassossec històric, és a dir, que es troben a la cruïlla de la decisió capital.

De primers de setembre ençà una llarga teoria de símptomes concomitants permeten de fer aquella afirmació. Aquests símptomes són: la lletra-pastoral del Dr. Pla i Deniel; les declaracions del general Kindesàn; la represa de negociacions entre don Joan i Franco per l'intermediació dels senyors Mateu i Oriol; la impressió que darrerament s'ha arribat a trobar una fórmula de possible arrenjament; diversos articles de diaris, sobretot el d'«Alcázar» de Madrid solemnement llegit per ràdio; la dimissió definitiva del Duc d'Alba d'ambaixador a Londres; l'anunci de la dimissió del senyor Mateu del càrrec que té prop del govern francès; la suspensió de tot acte oficial i de la parada militar el dia 1 d'octubre aniversari del capdillatge de Franco.

Tots aquests signes prova són de... podriem dir parodiant d'una popular opereta. Ells creuen que amb això donen solució definitiva al problema de la substitució de l'actual règim i en això creiem fermament que s'equivoquen. Perquè una cosa és trobar un subterfugi, una combinació o fins una fórmula intermitja, momentània com un remei ocasional, i l'altra instaurar a Espanya, per un hàbil joc de mans, un sistema definitiu o estable.

Aquest, o molt ens equivoquem o haurà d'ésser resolt i fixat pel senyor poble, a través d'una consulta en regla, en la qual tots i cada un de nosaltres hi tindrà vot i veu. Les coses, en el fonamental, van massa de debò per què així no sigui. —
J. C. i A.

EL SENYOR BARBA...BARBARITZA

El setmanari «Destino», la menys falangista de les publicacions periòdiques de Barcelona, insereix una entrevista amb el nou governador senyor Bartolomé Barba. Malgrat l'elogi ditiràmbic, i potser per raó de la seva mateixa altisonància, s'endevina entre línies una punta d'ironia per part de l'interviuant. No n'hi hauria per menys.

A la primera pregunta: «Es cierto que existe el problema catalán?», el senyor Barba contesta:

«No veo que exista el llamado problema catalán. Frecuentes incomprendiones y desvíos, lo mis-

mo que la ignorancia, que es la peor de las injusticias, han venido a envenenar la cuestión. Quizá todo esto no sea ya más que una vieja historia venturosamente superada. La guerra civil ha disipado muchos recelos y acortó también las distancias; el contacto de los catalanes con sus compatriotas del resto de España ha dado su fruto. Los que se conocieron de modo directo, durante la convivencia en la batalla, y en la primera etapa de nuestra reconstrucción, han descubierto que las razones de solidaridad nacional vencen siempre a las pasiones del egoísmo, que aisla y destruye.»

Pondera el senyor Barba la riquesa de Catalunya i recalca no massa desinteressadament i amb un deix de la cobejança del pobre, «la alegría de que estas tierras prósperas pertenezcan al territorio de nuestra grandeza y de que la sangre y el espíritu que aquí se enaltecen por el trabajo y en las artes sean nuestros también». En compensació assegura que «no puede suponerse que un castellano íntegro excluya del horizonte de sus inclinaciones el atractivo espléndido de Cataluña».

Continuà dient per ell tot sol aquesta vegada, perquè només ell pot entendre el sentit del que diu, al menys en la primera frase: «Todo el patrimonio folklórico de España es tan español, que no debe ser consignado al servicio de ideas que dispersen la potencia hispánica. Los bailes y las canciones populares, así como el idioma, sólo se convierten en una bandera política cuando se pretende considerarlos a través de un prejuicio. La sardana, por ejemplo, equivale a lo que representan en otras provincias otros aspectos de un regionalismo natural».

Acaba la resposta a la pregunta formulada en aquests termes: «Respecto a la sinceridad del patriotismo de Cataluña poco puede decirse que no sea ya sabido por todos. La última experiencia de nuestra contienda demuestra plenamente quiénes son y cómo se comportan los catalanes frente a lo más anticatalán que pueda nunca darse en el mundo: frente al comunismo».

Banal i formulària és la resposta de l'interviuat a la segona pregunta: «Ante el reajuste material de la postguerra, como ve V. E. el porvenir económico de Barcelona en el comercio exterior?». Al marge dels problemes complexos que aquest punt comporta, el senyor Barba hi passa impertorbable, amb la impertorbabilitat de la ignorància; així despatxa el seu «lluminós» punt de vista en 22 ratlles, per a concentrar tota la seva previsió de governant, digne de governar la «ínsula Barataria», en aquesta iniciativa, l'única que especifica i concreta: «Pienso en la enorme utilidad que representaria para Barcelona la existencia de un dique capaz de atender las nuevas exigencias del tráfico marítimo». Per a la resta silenci. Magnífic senyor Barba! Tot l'esdevenidor de Barcelona pendent de la construcció d'un dic!

Per fi, a la tercera pregunta, i darrera del questionari:

«Qué representa Cataluña en la unidad española?», surt del pas amb una cita de la Crònica de Ramon Muntaner. Es aquesta la part menys infortunada de l'entreviu, perquè la cita és al menys coherent a través del prisma amb el qual esguarda el senyor Barba l'«inexistent problema català».

Informacions i Comentaris

Si deliberadament els redactors de «Destino» han volgut comprometre al nou governador, obrint-lo en canal per què la seva buidor estevingui inconcussa i pugui ésser generalment apreciada, els redactors de «Destino» l'han servit de parroquià, com vulgarment es diu.

En resum, doncs, el senyor Barba és un digne continuador dels seus antecessors immediats per la supina ignorància de què fa gala. Es aquest el punt de major semblança amb el «camarada» Correa Véglison, perquè pel demés el senyor Barba no sembla patir del morbós exhibicionisme i de la «mística» desorbitada del seu predecessor.

Si ens equivoquéssim en el judici, i el Barba s'assemblés al Correa com una gota d'aigua a una altra gota d'aigua, confiïm que el lector benèvol i comprensiu sabria disculpar-nos. — J. C. i A.

UN LLIBRE DEL PRESIDENT AGUIRRE

El senyor José Antonio de Aguirre, president del país basc, acaba de publicar un llibre: «La llibertat era sang i carn». El títol és tret de les dues darreres «stanzas» d'un poema anglès de Mr. C. Day. Lewis que diu parlant dels bascos: «Per aquests homes de qui parlo, la llibertat era la seva propia carn, la seva mateixa sang.»

El llibre comença explicant l'incalificable bombardeig alemany de Guernica — aquell bombardeig que, sigui dit en passant, segons els diaris conservadors anglesos va ésser perpetrat pels mateixos bascos ametrallant ells mateixos llur ciutat santa! — Perdut Euzkadi el seu president anà a viure a França, a París. El llibre ens conta com quan els alemanys invadiren Bèlgica el president es trobava de passatge en aquest país, visitant uns amics; com compartí amb els refugiats francesos, fugint davant la invasió teutònica, totes les misèries del seu segon èxode, com, més tard, el autor es féu passar per un diplomàtic panameny i anà a Berlin, on diversos ambaixadors i diplomàtics d'alguns estats sudamericans, l'acolliren, l'amagaren i finalment arribaren a posar la seva muller i els seus fills en seguretat.

La narració del president Aguirre, senzilla i sincera, conté detalls poc coneguts sobre Alemanya durant la guerra, però, les millors pàgines són indubtablement aquelles en què parla de la lluita del poble basc contra els generals sotlleuats. La preocupació del president Aguirre és destruir les mentides i desfer les calúmies contra la nació basca, aquesta nació de la qual l'escriptor francès François Mauriac ha dit: «Algun dia es sabrà que aquesta nació s'ha sacrificat per tots nosaltres, car, com el Crist, ha estat escarnida i crucificada». — C. A. P.

L'ODISEA DE LARGO CABALLERO

No fa gaire el senyor Largo Caballero, líder socialista, va arribar a França, retorn d'Alemanya on fou deportat per la Gestapo. El senyor Largo Caballero, malgrat els seus 76 anys i els sofriments passats, es conserva àgil i segur. Ho celebrem.

Són poc coneguts els detalls de la seva odisea que donem a continuació. Objecte d'una mesura de residència vigilada, el senyor Largo Caballero vivia en un poblet del massís central francès, sense poder comunicar amb ningú fora de la seva filla. Quan s'inicià la tramitació de l'expedient d'extradició, incoat pel govern franquista amb iniquitat sense precedents, el senyor Largo Caballero ingressà en presó. El tribunal, resistint el parer del propi ministre de Justícia de Vichy, denegà l'extradició, passant aleshores l'ex-inculpat a viure a Noyons, en el departament de la Drôme, en residència forçosa. Fou allí on la Gestapo l'anà a cercar, per a portar-lo a Neuilly on hi trobà el germà del general de Gaulle, el príncep Napoleó i el coronel de La Rocque. Aviat sortí de la presó per a ésser deportat vers un camp de concentració d'Alemanya.

Els horrors que explica el senyor Largo Caballero d'aquells indrets de turment i de vergonya, són els mateixos que tots coneixem, idèntics en el detall i en l'espant que produeix llur narració. Per fi, quan les forces aliades avançaven a marxes forçades, calgué evacuar el camp. El camí a fer era pels infortunats deportats de 150 quilòmetres a peu.

Després dels dos primers quilòmetres, l'ex-president del Consell no pogué seguir caminant; s'assentà a la vora de la carretera resignat a la seva sort. Un soldat el colpejà brutalment per a fer-lo caminar, i veient que era inútil, disparà el fusell a l'aire per a espantar-lo. El grup de companys d'infortuni era ja allunyat; en sentir el dispar cregueren que l'havien assassinat segons costum nazi en aquelles ocasions; aquest error comprensible explica que circulés la nova, afortunadament incerta, de la seva mort. Aparegué aleshores un oficial i el senyor Largo Caballero li expressà el desig de retornar al camp. L'oficial hi accedí i en arribar-hi fou incorporat entre els malalts i els invàlids. Uns dies després arribaren les tropes poloneses... El tractaren molt bé, fins al punt de posar un ordenança el seu servei. Més tard passà al sector rus; visqué varis mesos a Potsdam i per fi l'autoritzaren a retornar a França. No ha estat mai a Moscou, contra el que s'ha dit.

El senyor Largo Caballero ha manifestat que no pensa anar a Mèxic, perquè vol assistir a les sessions de la Conferència mundial de Sindicats. — P. P.

L'EXPERIENCIA CONSTITUCIONAL FRANCESA

El referendun convocat pel govern provisional de França constitueix per nosaltres una interessant experiència. No en va la caiguda del sistema totalitari espanyol obrirà un altre gran període constitucional; no en va França ha estat model i norma d'obrar i de fer per les nostres latituds polítiques. Es sota aquest angle exclusiu que examinarem les premisses de la qüestió.

Entre les dues guerres foren moltes les constitucions que s'atorgaren als pobles d'Europa. El tractat de Versalles fou un veritable viver de nacionalitats que retornaven a la vida pròpia; però demés

Informacions i Comentaris

hi havia Alemanya que sortia de la guerra havent de substituir la seva estructura imperial bismarckiana, feta d'autocràcia i prussianisme, per un sistema democràtic millor adaptat a l'esperit que primava entre els vencedors. Prenent els davants, l'Alemanya de Weymar va confeccionar una carta constitucional que serví de model a totes les altres, fins a influir considerablement la darrera d'elles en data: la constitució de la República espanyola del 1931.

Ens trobàvem doncs, amb una repetició històrica del fet que es produí en el continent en el decurs del segle XIX, quan la Declaració francesa dels Drets de l'home i del ciutadà inspirà la majoria de les cartes constitucionals dels països europeus al llarg de la passada centúria.

Serà ara l'experiència francesa aquella que donarà la paula a les novelles constitucions nascudes d'aquesta segona post-guerra mundial? És molt possible i aquesta possibilitat fa més que interessant, transcendental, el resultat de la consulta popular del dia 21 d'octubre a França, com iniciadora del període constituent de la IV República francesa.

En la majoria dels pobles continentals es plantejegen problemes de nova estructura a la llum de les experiències recollides en la llarga etapa d'un segle i mig de vida parlamentària, de democràcia parlamentària, que ha caracteritzat la política del nostre temps. S'ha de revisar aquesta característica per molts proclamada com caduca i inoperant, causa del discrèdit del sistema, incompatible amb el sentit d'eficàcia que es vol donar a les institucions públiques? S'ha d'instaurar una estructura més flexible i més retallada, concentrant la responsabilitat de gestió en òrgans més delimitats en llurs funcions, realitzant aquella separació de poders de la clàssica doctrina de Montesquieu, separació fins ara, en la pràctica, imperfecta i insuficient?

La complexitat de la vida i l'increment que ha pres el factor econòmic en les relacions entre els homes; la interdependència que hi ha entre la vida de cadascú amb la vida dels altres; la tendència tentacular de l'intervencionisme d'Estat en totes les esferes del viure; la pugna ancestral entre els nacionalismes; la necessitat de trobar la solució dels problemes en solucions internacionals; la manera de harmonitzar l'autoritat amb la llibertat, l'etern problema, són altres tants aspectes del gran trencaclosques del món que es reforma. Aquell poble que reeixi millor a dosificar la legalitat i la realitat, serà sens dubte el mentor dels altres pobles, i ja que França és en temps la primera nació que intenta la prova, la manera amb la qual França resolgui aquelles qüestions pot influir poderosament en els destins de tots.

Tot fa creure, doncs, que vivim un moment de profundes revisions de les idees mares. Què en sortirà? Veurem que sota la influència dels vençuts i dels altres totalitarismes que els engendraren políticament, com el comunisme, predominarà la tendència hegeliana de creure que l'Estat representa la idea; que és ell la substància, mentre que els ciutadans no són més que l'accident; que l'Estat sempre té raó, que no hi ha contra d'ell revolució legítima, que el poble només té dret a obeir? O pel contrari, considerant que damunt de l'Estat hi ha el dret natural; que l'Estat no és més que una organització normativa, com afirma Kelsen; que la llei reposa damunt del dret i de la justícia i davant la qual i per la qual tots els ciutadans són iguals

i lliures; que l'Estat és el servidor dels ciutadans i no a la inversa, veurem que la personalitat humana té la categoria que li correspon, està dotada de les llibertats essencials indimitibles, entre elles la llibertat econòmica exponent i síntesi de la vera justícia social?

Totes aquestes qüestions es plantejegen en potència en la primera pregunta que l'electorat francès ha de contestar en dir si vol una Assemblea constituent i sobirana amb missió d'elaborar la nova constitució.

Al costat d'aquests problemes en sorgeixen d'altres que són orgànics, però també bàsics i concomitants, perquè poden influir considerablement en la solució d'aquells. Per exemple: quin serà el sistema electoral a implantar? Serà el sistema majoritari, que és l'expressió del sufragi inorgànic? Serà, per contra, el sistema proporcional més just, més ponderat i en conclusió més democràtic? I encara, el poder legislatiu serà unicameral o bicameral? Es a dir, com en les Constituents del 1789, s'afirmaran els principis: « la nació essent una, la seva representació deu ésser una », la segona cambra és el baluard de la reacció, la segona cambra és la lentitud legislativa? o pel contrari és dirà com el convencional Boissy d'Anglas: « el consell dels Cinc-cents serà la imaginació de la República, el consell dels Ancians en serà la raó », es considerarà el bicambrisme com un obstacle del despotisme parlamentari, com una garantia a favor de la maduresa de la llei, com un instrument moderador entre els poders legislatiu i executiu quan entren en conflicte?

I així nombroses altres qüestions que es plantejegen amb tota acuitat quan els pobles es troben en període constituent.

Si en la nostra consciència de catalans que han de refer de dalt a baix llur Pàtria, no posem el major interès i la major atenció a la solució d'aquests problemes, és que o la nostra consciència de polítics és troba molt afeblida o que la nostra comprensió de catalans està molt minvada. Com que no podem creure ni una cosa ni l'altra, espèrem que voldrem recollir els fruits de l'ensenyament amb els cinc sentits oberts.

Però en el millor dels casos encara mancarà resoldre un altre problema, el més important, perquè és previ, i el més difícil perquè suposa una superació de nosaltres mateixos: el problema del redreçament moral, de la moral i de la disciplina col·lectives, de la recuperació de les virtuts que no s'escriuen en les constitucions, però que són a la base de la vida dels pobles. Aquella moral, aquella disciplina, aquelles virtuts que els trasbalsos dels nostres dies han esfumat, han suplantat o han desvirtuat, i que cal reconquerir i implantar de bell nou amb tota la puixança de llur eficiència si volem que tinguin un sentit i siguin un progrés les noves estructures polítiques, socials i econòmiques que a grans crits es reivindiquen. — J. C. i A.

UNA CARTA

DEL PRESIDENT ROOSEVELT

Sentim no disposar del text íntegre de la lletra escrita en data 10 de març darrer, pel president

Informacions i Comentaris

Roosevelt, de memorable memòria, a l'ambaixador dels Estats Units a Madrid Mr. Norman Armour. Podem, no obstant, senyalar els principals conceptes de la mateixa, que són una veritable diatriba contra l'actual règim espanyol. S'assegura que el destinatari féu conèixer el contingut de la lletra al general Franco.

El govern nordamericà l'acaba de fer pública i el secretari d'Estat interí de negocis estrangers ha manifestat que la publicitat confirmava una vegada més la repulsa que el règim actual d'Espanya troba en aquell poble.

Diu el difunt president en la lletra, que són moltes les raons de desconfiança que sent el poble nordamericà, i el govern que el representa, per a l'actual govern franquista. Aquestes raons són principalment: l'origen del poder del falangisme i la seva conducta durant la guerra a favor dels enemics dels Estats Units i les Nacions Unides. El passat i el present, doncs, obliguen a condemnar el falangisme.

Tot això no es pot oblidar i menys es pot oblidar ara que la victòria s'anuncia com una pròxima realitat.

El fet de mantenir els Estats Units relacions normals amb Espanya no ha d'interpretar-se com una aprovació del règim. Independentment d'aquest estat de coses, la nostra política s'ha d'inspirar en aquells sentiments de reprobació. Falange, fins ara mateix no cessa de manifestar la seva hostilitat envers el nostre país, com ho prova la propaganda que fa en les repúbliques sudamericanes.

Vençuts definitivament els sistemes totalitaris, els seus rebrols han de desaparèixer a fi d'assegurar la pau guanyada a costa de tants sacrificis.

Sabem que els afers d'Espanya han d'ésser resolts pels propis espanyols, però seria ingenu si no véiem que l'actual govern espanyol ha d'ésser exclòs del concert de les nacions amants de la pau i de la llibertat.

La nostra amistat del poble espanyol és una constant de la nostra política. Perquè estimen aquell poble sentim que la persistència del règim de dictadura que domina a Espanya, ens impedeixen de fer aquelles coses que l'ajudarien i millorarien la seva situació. Però no ho podrem fer mentre subsisteixi el falangisme.

La lletra acaba expressant la confiança del seu autor en la propera represa de la normalitat política a Espanya, per tal de redreçar el país i permetre-li d'ocupar el lloc que li correspon en la vida internacional.

«Semanao gráfico», periòdic il·lustrat que editen en espanyol els serveis de la propaganda americana, publica en el seu darrer número el text d'aquesta lletra del president Roosevelt. El tiratge que s'ha fet destinat a Espanya és de 90.000 exemplars.

El deixaran circular lliurement? Si pot fer-ho li augurem un èxit de venda sense precedents. — P. P.

LA LLEI ELECTORAL PORTUGUESA

Franco prepara, diuen, una llei electoral ajornada «sine die» la seva aprovació. Oliveira Salazar ha

aprovat la seva. Com diu la llei i el lector veurà, no es tracta de cap modificació substancial del règim de dictadura que fan de la península ibèrica un perfecte bloc dictatorial.

En efecte: la reforma més important de la llei electoral portuguesa en relació amb la vigent és que s'amplien les antigues circumscripcions. Es manté, en canvi, l'essència de la disposició en vigor que atorga amb exclusivitat el dret de sufragi als caps de família i no concedeix representació a les minories. Les votacions es faran pel sistema de llistes completes, tancades, però com que a Portugal no existeixen partits polítics, qualsevol grup de vint persones en ús de llurs drets civils, pot presentar la llista que millor li sembli. Els candidats han de declarar previament que accepten «els principis fonamentals de l'ordre social establert»; malgrat això poden ésser rebutjats per raons governatives justificades. El nombre de diputats, i és aquest un altre aspecte de la reforma, s'eleva de 94 a 112, amb un emolument per diputat de tres mil escuts mensuals.

L'assemblea nacional solament té missió legislativa sota la iniciativa i proposta del govern.

Els dictadors són cauts i temerosos. Per això es volten d'aparells de força per a subsistir i odien «per se» la democràcia veritable.

ELS TOPICS DE SEMPRE

Es natural que els homes d'idees més anquilosades i rebeques, siguin els més amatents a servir-se dels tòpics més revellits i adotzenats.

El senyor bisbe d'Orense és classifica entre aquella categoria d'homes si l'hem de jutjar pel contingut de la seva lletra pastoral darrera. En el fons, aquest document vol ésser una rèplica de la pastoral publicada no fa gaire pel seu superior jeràrquic doctor Pla i Deniel. Aquest, com recordarà el lector, encara que embolicant el concepte entre núvols de cotó flux, deia a Franco que l'interès del país reclamava la seva sortida per tal de deixar pas a la monarquia; doncs, bé, el seu col·lega d'Orense obra tota la caixa dels elogis més servils pel règim i el seu autarca, demostrant una vegada més l'excel·lent disposició de bon nombre de prelats espanyols d'aixecar el braç per a fer un gest que no té res a veure amb el propi de les benediccions episcopals.

Per què es mesuri la mentalitat d'aquest genuí representant de l'alta església espanyola, reproduïm a continuació uns passatges de la pastoral del prelat d'Orense:

«Es que en la gran comunidad de naciones puede prescindir-se de una nación como la nuestra, madre y nodriza de pueblos, troquel de razas, representación genuina de un conjunto de valores espirituales, de una cultura, de un idioma y de unas creencias en las que participan más de veinte Estados de nuestra estirpe? No resultaria muy incompleta toda coalición universal de pueblos sin la presencia de «la más noble colectividad humana de Europa» como la llamô Kayserling?»

«Nuestra patria ha cumplido escrupulosamente sus compromisos internacionales, es leal siempre a las convenciones que firmô, sin agredir ni usur-

Informacions i Comentaris

par; todos los acuerdos, tratados y protocolos en que estampó su firma, se han mantenido sin transgresión por su parte.

«La neutralidad correcta y caballerosa de España durante la guerra, en circunstancias harto comprometidas, neutralidad que benefició, más que a ningún otro beligerante, a los mismos aliados, como lo declaró el propio Churchill en la Cámara inglesa, es confirmación del altísimo concepto español del Derecho internacional y de la lealtad a la palabra dada, tan peculiar en nuestro carácter».

La pastoral acaba, com no podia menys, amb el consabut tòpic dels tòpics, patrimoni de l'anacrònica concepció que els reaccionaris espanyols tenen del món i de la vida.

«Hoy se dirigen contra el Estado español todas las baterías del odio, porque, al decir de un intelectual sudamericano, ha hecho de España el baluarte de la Fe en el oeste de Europa, y es el único país que resistió y derrotó a la hordas de los sin Dios».

A remarcar que les pastorals en ús de la jerarquia eclesiàstica espanyola, tenen una significació més d'apologia falangista que d'apostolat evangèlic.

LA CONFERENCIA SINDICAL

I FRANCO

La sessió del dissabte dia 6 d'octubre de la conferència sindical mundial celebrada a París, fou dedicada a l'estudi dels problemes d'Espanya i de l'Argentina. Es succeïren a la tribuna el senyor Pascual Tomàs de la U. G. T. i els representants dels sindicats de Cuba, Uruguay, Panamà i Puerto Rico.

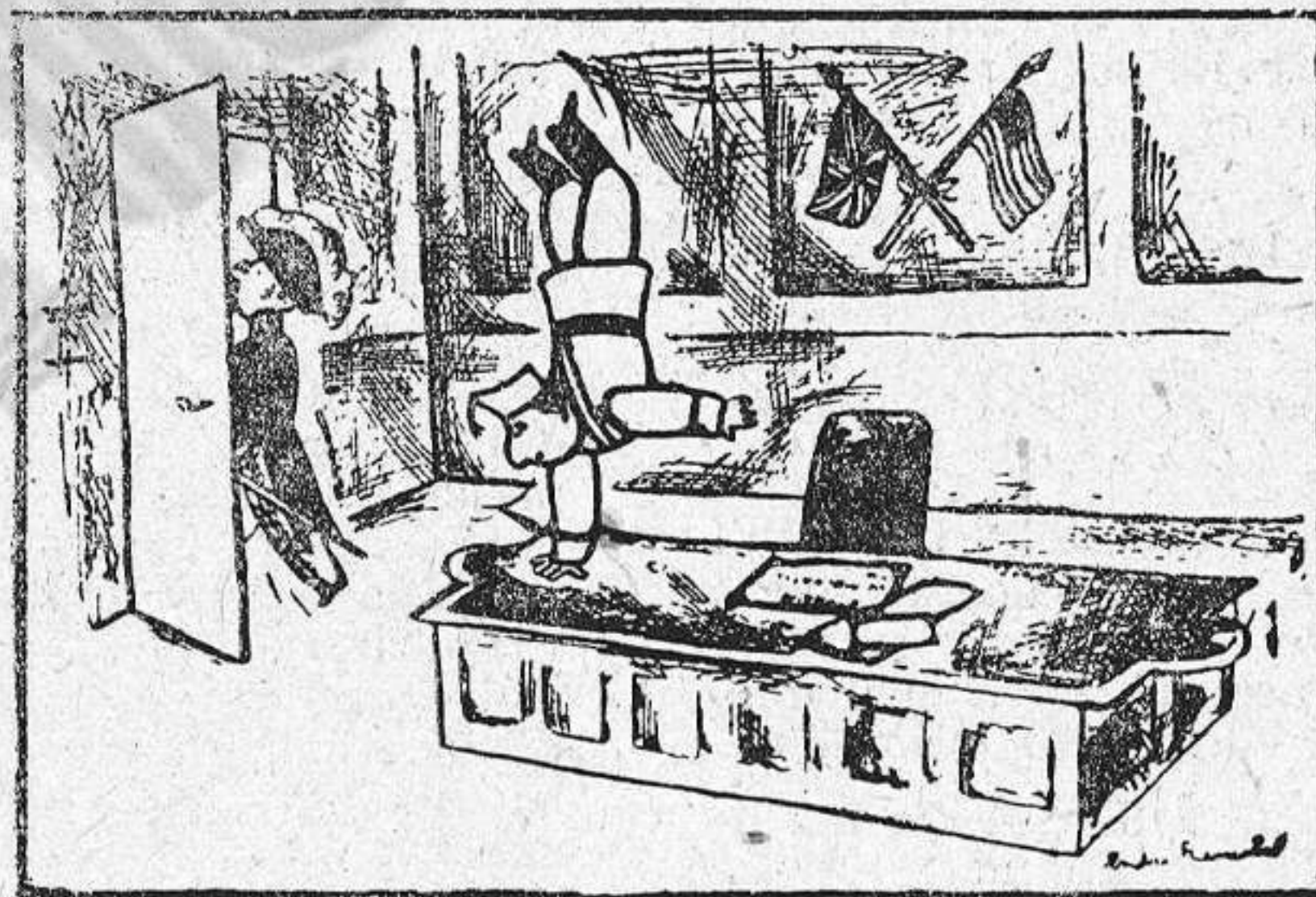
El senyor Tomàs defensà la proposició següent, presentada per les dues delegacions de la U. G. T. espanyola:

«Els delegats de la U. G. T. d'Espanya en l'exili,

segurs d'interpretar la voluntat de llurs companys i del sentiment del poble espanyol, fomentant-se en les resolucions de la Conferència de les Nacions Unides a San Francisco, les resolucions dels Tres Grans a Potsdam, en el fet que un govern republicà, reconegut per la Nació mexicana i altres països, està constituït legalment en l'exili d'acord amb la constitució de la República, proposen a la Conferència Obrera Mundial les resolucions següents: 1a. — Que s'aprovi una resolució per la qual la Conferència demani als governs dels diferents països la ruptura de relacions diplomàtiques i econòmiques amb l'Espanya franquista. — 2a. Que la classe obrera del món enter boicotegi a l'Espanya feixista, els seus productes i els seus vaixells. 3a. Que s'adoptin resolucions de protesta contra el terror imperant a Espanya, sol·licitar que es posi terme als afusellaments, que els milers d'espanyols empresonats i tinguts en camps de concentració siguin immediatament alliberats. — 4a. Que s'adopti una resolució d'ajuda al poble espanyol en la seva lluita per la seva alliberació. — 5a. Que s'adopti una resolució per què els respectius governs reconeguin al govern espanyol constituït a Mèxic, d'acord amb la legalitat constitucional de la República espanyola».

En la sessió del dia 8 el Congrés sindical va prendre el següent acord:

«Aquest Congrés Sindical Mundial reafirma la decisió de la Conferència de Londres en el sentit que els governs aliats rompin llurs relacions diplomàtiques amb l'Espanya feixista. Demanen, demés, que els centres sindicals nacionals formulin prop dels respectius governs aquesta demanda. El Congrés, després d'examinar la posició de la Delegació llatinoamericana per al reconeixement del Govern republicà espanyol constituït a Mèxic, acorda que el Comité Executiu examini aquesta demanda amb especial interès i consideri si el govern espanyol a Mèxic ha estat format d'acord amb la Constitució espanyola. Finalment el Congrés acorda considerar la urgència d'aquest assumpte i que es prenguin pel Comité Executiu les mesures necessàries per a ajudar al poble espanyol en la seva lluita per la llibertat».

— Si així no us agrado faré altres pallassades...

(D'« Action ».

EFEMERIDES INTERNACIONALS D'AGOST

Dia 1. — Es suprimeix el vuitè exèrcit britànic.
— El mariscal Alexander és nomenat governador general del Canadà.

Dia 2. — La conferència dels Tres a Potsdam acaba les seves deliberacions. Entre les principals decisions adoptades figuren : l'establiment d'un consell de ministres de Negocis estrangers a Londres per a estudiar els tractats de pau amb els satèlits d'Alemanya ; les normes generals de l'ocupació d'Alemanya ; la fixació provisional de la frontera est polaco-soviètica, i l'exclusió de l'actual govern espanyol del concert de les Nacions Unides.

— El president Truman, en el viatge de retorn als Estats Units, s'entrevista amb el rei d'Anglaterra a Plymouth.

Dia 4. — El senyor Attlee completa la formació del govern britànic.

— Pierre Laval declara com testimoni en el procés contra el mariscal Pétain.

— La Comisió de Negocis estrangers de l'assemblea consultiva francesa acorda per unanimitat demanar al govern que d'acord amb els països aliats, rompi les relacions diplomàtiques amb el govern de Franco.

Dia 5. — El govern espanyol publica una nota protestant de l'acord de Potsdam i afirma que la campanya que es fa contra el règim espanyol és obra dels refugiats i de llurs associats.

Dia 6. — Els aviadors americans llencen la primera bomba atòmica damunt la ciutat japonesa d'Hiroshima. La nova del gran poder destructor d'aquest nou explosiu, produeix una enorme impressió en tot el món.

Dia 7. — La U. R. S. S. restableix les relacions diplomàtiques amb Romania i Finlàndia.

— L'ex-rei Carol de Romania arriba a Lisboa procedent de l'Amèrica del Sud.

— El primer ministre xinès doctor Soong arriba a Moscou per tal de reprendre amb el govern soviètic les negociacions interrompudes.

Dia 8. — Rússia declara la guerra al Japó.

— Els Estats Units, França, Gran Bretanya i la U. R. S. S. signen un acord sobre el procediment per a jutjar els grans criminals de guerra. El primer procés tindrà lloc a Nuremberg.

— El rei Pere de Iugoeslàvia romp les relacions amb el govern Tito.

Dia 9. — Una segona bomba atòmica és llençada per l'aviació americana damunt de Nagasaki, causant enormes destruccions.

— Les tropes soviètiques ataquen tot al llarg de la frontera de Mandxúria, davant d'escassa resistència japonesa.

— El senyor Stettinius deixa el càrrec de secretari d'Estat a assumptes exteriors i es nomenat representant dels EE. UU. a la comissió preparatòria de les Nacions unides.

— El govern provisional francès ratifica la Carta de les Nacions Unides.

— Les forces russes penetren a Corea.

Dia 10. — El govern japonès capitula i accepta els punts fixats per la conferència de Potsdam, si aquests no atempten els drets de l'emperador Hiro-Hito en tant que sobirà suprem.

— La república popular de Mongolia declara la guerra al Japó.

Dia 11. — El ministre de negocis estrangers de l'Uruguay anuncia que el seu govern es proposa interessar dels altres governs sud-americans una acció conjunta per a la ruptura de relacions diplomàtiques amb el govern de Franco.

— El govern espanyol envia una nota a la Gran Bretanya i França protestant de l'exclusió d'Espanya en la conferència de Tànger reunida a París.

Dia 12. — En el procés contra el mariscal Pétain el procurador general Mornet demana la pena de mort.

— La contesta de les Nacions unides a l'oferta de capitulació japonesa reitera els punts fixats a Potsdam i concreta que l'emperador deurà donar les ordres per al compliment de les condicions establertes.

Dia 14. — El govern japonès accepta les condicions de capitulació fixades en la nota de les potències aliades. Les tropes nipones comencen a rendirse, encara que en altres llocs, com a Birmània i Mandxúria, la lluita continua. Nombrosos jerarques japonesos es fan « harakiri ».

Dia 15. — L'emperador Hiro-Hito s'adreça al poble japonès fent-li saber la capitulació de les armes imperials i ordenant l'acatament a les condicions imposades.

— El Tribunal suprem de justícia de París dicta sentència en el procés contra el mariscal Pétain, condemnant-lo per intel·ligència amb l'enemic a la pena de mort, i recomanant que atès l'avançada edat de l'inculpat la pena imposada no s'executi.

— Entre la U. R. S. S. i la Xina es signa un tractat d'aliança.

Dia 16. — Té lloc la sessió inaugural del nou parlament britànic ; el rei Jordi VI llegeix el discurs del tron.

— El Mikado dona l'ordre de cessar el foc ; a Mandxúria i a Birmània continuen no obstant les operacions militars. El príncep japonès Higashikuni s'encarrega de formar nou govern. Els plenipotenciaris japonesos arriben a Manila.

— La U. R. S. S. i Polònia signen un tractat delimitant llurs fronteres ; en termes generals aquesta segueix la línia Curzon.

— En el seu primer discurs als Comuns com cap de l'oposició, el senyor Churchill diu que és una calúmnia suposar que sigui partidari del règim franquista, com ho prova la lletra que escrigué a Franco en novembre del 1944.

Dia 17. — El govern provisional de la República francesa ratifica la Carta de les Nacions Unides.

Dia 19. — El senyor Grol, vice-president del govern de Iugoeslàvia, presenta la dimissió per considerar que les disposicions adoptades pel mariscal Tito no són democràtiques.

— Els Estats Units adrecen una nota a Bulgària declarant que no reconeixeran al govern Georguiev si no ajorna la data de les eleccions i no adopta un sistema electoral més democràtic.

Dia 22. — La Xina ratifica la Carta de les Nacions unides.

— Els Estats Units posen fi al sistema d'acords sobre «prestej i arrendament». La nova causa a la Gran Bretanya una gran impressió.

— Una nota oficiosa del Quai d'Orsay assegura que no serà enviat cap representant francès a Madrid amb caràcter d'ambaixador.

— Els governs sirià i libanès estan en crisi.

— El general de Gaulle arriba a Washington per tal d'entrevistar-se amb el president Truman.

— El president provisional de la República espanyola, senyor Martínez Barrio, encarrega al doctor José Giral de formar govern.

— La República soviètica d'Ukrània ratifica la Carta de les Nacions unides.

— El rei Miquel de Romania demana l'assistència dels «Tres grans» per tal de poder constituir un govern romanès més representatiu que l'actual presidit pel senyor Grozea.

Dia 24. — La Unió soviètica refusa de participar en el control de les eleccions gregues.

— La Gran Bretanya ratifica la Carta de les Nacions unides.

Dia 25. — El general de Gaulle en una conferència de premsa celebrada a Washington expressa la seva confiança que en breu termini hi hauria canvis en la política espanyola dintre la pau i l'ordre.

— El govern búlgar acorda l'ajornament de les eleccions.

— Es publica una declaració comú franco-americana sobre el resultat satisfactori de les entrevistes Truman-de Gaulle.

Dia 26. — El Dr. Giral anuncia la formació del

govern provisional de la República espanyola, constituït pels senyors de Los Rios, Albornoz, Torres Campanà, Terradelles, Irujo, Barcia, Ossorio i Gallardo Nicolau d'Oliver, Prieto i un representant de la C. N. T.

Dia 28. — Una gran formació naval aliada entra a la badia de Toquio per tal d'ocupar el territori nipô.

— El general de Gaulle arriba a New York on es rebut triomfalment. Després visitarà Chicago.

— El general monàrquic, senyor Kindelán es destituït del càrrec de director de l'Escola de guerra; el substitueix el general Vigôn.

Dia 29. — El senyor Terradelles per raons personals renúncia a formar part del nou govern del Dr. Giral.

— El govern italià ha creat una assemblea consultiva.

— El general de Gaulle arriba al Canadà.

— Mèxic reconeix el nou govern republicà del Dr. Giral.

— El general Mac Arthur instal·la a Yokohama el seu quarter general.

— El general Cárdenas, ministre de la guerra de Mèxic presenta la dimissió; és substituït pel general Urquiza.

— Es celebra una entrevista entre el generalíssim Tchiang Kai Chek i el cap comunista xinès Mao Tse Tung.

Dia 30. — El pretendent don Joan reitera als emissaris de Franco la seva demanda que el dictador espanyol es retiri del poder i entregui aquest al grup de monàrquics, que amb l'ajuda de l'exèrcit, restablirien la normalitat política al país.

— El Dr. Giral declara que el seu govern vol la pau i la concòrdia i aspira a ésser reconegut per les Nacions unides. El senyor Fernando de los Rios es nomena ministre d'Assumptes exteriors; el senyor Albornoz de Justícia; el senyor Torres Campanà de Governació i el senyor Barcia de Finances. Els altres components del ministeri seran pel moment ministres sense cartera.

— El general de Gaulle arriba a París, de retorn del seu viatge als Estats Units i al Canadà.

ANECDOTARI D'ESPANYA (AGOST)

Dia 1. — El B. O. de la província de Barcelona publica la llei de Bases d'Educació Primària aprovada darrerament per les Corts.

Dia 2. — Arriba de Madrid el «camarada» Correa, Governador civil i Jefe provincial del Movimiento, de Barcelona. Diu als periodistes que a la província no existeix cap problema de índole social, política ni econòmica. Afegí que es proposava passar uns quants dies de repòs a les seves propietats de Comillas.

— Respecte a l'escassetat de fluid elèctric, el mateix personatge declara que pot assolir-se el nivell de producció en quilovats indispensable al pla de treball actualment en vigor.

— La Cambra Oficial de la Propietat Urbana participa als propietaris interessats, que ha començat el pagament dels lloguers que no han pogut satisfer els «productors» (llogaters) en atur forços,

corresponents als tres darrers mesos de 1944.

— Arriba a Barcelona el ministre de Treball José A. Giron de Velasco per tal de reposar uns quants dies a la Costa Brava. Dos dies abans s'havia casat a Segòvia.

Dia 4. — Franco respon l'al·lusió al seu règim, continguda en el comunicat de la Conferència de Potsdam, amb una nota, en la qual rebutja els conceptes que l'afecten per considerar-la fruit de les campanyes calumnioses dels exiliats i afins. Afegí que no pidola cap lloc en les conferències internacionals, i confia que més endavant podrà col·laborar en l'obra de la pau.

— L'augment de restriccions elèctriques provoca una baixa en la producció de glaç que repercuteix en la indústria pesquera, sobre la qual pesa l'amenaça d'un proper atur.

— El Jutjat Militar eventual nùm. 4 de Barcelona, publica una requisitòria relativa a nombroses de-

sercions ocorregudes el dia 11 de juliol darrer al Regiment de Sapadors nùm. 1 destacat a Ribes del Fresser.

— Es convoquen oposicions restringides a Escoles nacionals en localitats de més de 10.000 habitants. El primer dels dos exercicis escrits i eliminatori consta de les matèries següents: Formació religiosa, Religió i Història Sagrada, Formació de l'Esperit Nacional, Història d'Espanya i principis doctrinals del « Movimiento ». Hi poden prendre part tots els mestres nacionals, menys, naturalment, els sotmesos a expedient o complint sancions.

Dia 7. — « El Boletín Oficial del Estado » publica dos « disponiendo que cese » i altres dos « se nombra para el mismo cargo ». El primer es refereix al Sots-secretari de Indústria Juan Granell Pascual el qual és substituït per Eduardo Merello Llasera. El segon interessa al Director General de Mines Eugenio Cueto a qui reemplaça Juan Gavaña Laborde.

— Es crea a Canet de Mar un « Colegio Mayor de Verano », alberg universitari, sota l'advocació d'« Onesimo Redondo ».

— A l'estació de Selles, el tren lleuger de Lleida topa amb un de mercaderies i ocasiona 32 ferits.

El Governador civil i « Jefe provincial del Movimiento » de Tarragona, Labadio Otermin, ha destinat 200.000 pessetes per a beques, abans de marxar de vacances cap a Santander.

— El « camarada » Carrera Cejudo, Governador civil i « Jefe provincial del Movimiento » de Lleida, ha recorregut diverses zones de les terres lleidatanes més afectades per la gran misèria motivada per l'eixut.

Dia 8. — Es publiquen dos decrets del Ministre de la Governació, pels quals cessa en el càrrec de Governador civil de Barcelona el comandant Antonio Correa Véglison i es nomena per a substituir-lo al Tinent coronel d'Estat Major Bartolomé Barba Hernández.

Dia 9. — Pren comiat dels periodistes el governador cessant, el qual sense esperar al seu substitut, marxa cap a Montserrat. El President de l'Audiència es fa càrrec interinament del Govern civil.

— S'amplien les mesures restrictives d'energia elèctrica.

Dia 10. — El nou governador civil de Barcelona pren possessió de l'esmentat càrrec « desligado por completo de toda acción con cualquier entidad de esta provincia ».

Dia 13. — El Comissari nacional per a l'Atur Forçós. « camarada » Gonzalez Gallego, torna a Madrid d'un viatge realitzat per Jaen, Càdiz, Cordoba i Sevilla, on l'atur forçós a causa de les males collites afecta al 80 per cent de la classe obrera. Igualment es proposa visitar Extremadura, Múrcia, Albacete i Alacant, on aquest flagell està molt estès.

— El Governador civil de Barcelona, Bartolomé Barba Hernandez, per tal d'evitar que « elements desaprensus », abusin de la bona fe de les persones a les quals sol·liciten cabals amb destí a finalitats benèfiques, ha ordenat que totes les aportacions siguin lliurades a una « Junta Administradora de fondos procedentes de donativos », formada per l'Alcalde, el President de l'Audiència, un representant del Foment del Treball Nacional i un dels gremis sindicals. Durant la gestió del « camarada » Correa no existia control.

Dia 14. — Via Lisboa, marxa a Londres per tal d'assistir al Centenari de la conversió del cardenal

Newman i a un Congrés europeu de « Pax Romana », una delegació religiosa presidida pel bisbe auxiliar de Madrid-Alcala. El Dr. Pla i Deniel, i els bisbes de Madrid-Alcalà, Salamanca, València, Astorga, Tuy i arquebisbe de Saragossa, trameten als catòlics anglesos missatges demanant que « els defensen contra els atacs dels enemics del catolicisme ».

— El Governador civil de Barcelona, senyor Barba, « atenent una sol·licitud del Sr. Fradera, dels ciments de Vallcarca, anuncia que procurarà facilitar els mitjans necessaris per a que aquest pugui distribuir vestits de treball als 600 obrers allí ocupats ».

— « Esclavitud » drama de José Lopez Pinillos, « Parmeno », fou estrenat l'any 1918 per Enric Borrás. El mateix actor, al cap de 27 anys, encara l'ha representada al Teatre Tivoli, de Barcelona.

— Pren possessió del càrrec de Cap Superior de Policia de Barcelona, el coronel Manuel Chinchilla Orantes, el qual succeeix al també coronel Juan Asensi Cepero.

Dia 16. — Mor a Pozuelo de Alarcon, el President del Tribunal Suprè m senyor Felipe Clemente de Diego.

— Pren possessió el nou Subsecretari d'Agricultura Lamo de Espinosa, el qual fa públic el seu acatament al lema: « Déu, Franco i Falange ».

— Cessa en el càrrec de Governador civil i « Jefe provincial del Movimiento » de Girona José Fernandez Hernado, nomenat Director General d'Administració local.

Dia 17. — Mor a Barcelona l'escultor Jaume Otero.

Dia 20. — El Comissari General de Proveïments i Transport, en unes declaracions sobre el racionament de l'oli, fa públic que actualment entre la producció i el consum existeix un dèficit de 3.500 tones aproximadament.

— Al Govern civil de Barcelona es reuneixen els titulars de les quatre províncies catalanes, amb el delegat tècnic de regulació i distribució d'energia elèctrica a Catalunya, per tal d'estudiar les mesures aplicables als abonats per a obligar-los a complir les ordres de reglamentació i reducció del 50 per cent del consum normal.

Dia 21. — En la visita oficial que l'Ajuntament de Barcelona en incorporació fa al Governador civil Bartolomé Barba, aquest contestant a l'actual alcalde Baró de Terrades, afirma « que el seu propòsit es fer de Barcelona la primera ciutat del Mediterrani ».

Dia 25. — Comencen al Cerro de los Angeles, les obres del nou monument al Sagrat Cor de Jesús. Hom calcula el seu cost total en vint milions de pessetes.

Dia 27. — Mor a Barcelona Jaume Polo Otin, ex regidor lerrouxista d'aquell Ajuntament.

Dia 28. — A bord d'un creuer anglès i procedents del Regne Unit, arriben a Algeciras els espanyols que per sospitosos foren internats en un camp de concentració durant les hostilitats.

Dia 30. — La Delegació Tècnica de Regulació i Distribució d'energia elèctrica de Catalunya, reconana als catalans que estalviïn l'aigua. No és tracta que manqui — aclareix — sinó que, per tal d'eleva-la dels pous, cal força elèctrica i per tant, com menys aigua es consumeixi menys quantitat d'electricitat caldrà. D'aquesta manera, la Delegació podrà garantir un servei d'aigua reduït.

NOTES DE LA REDACCIO

Per iniciativa del nostre amic l'escriptor rossellonès senyor François Francis, ha estat inaugurada una placa de marbre en el vestibul de l'Ajuntament de Perpinyà, commemorativa de l'alliberació de la ciutat de l'ocupació alemanya.

El text, en català, és el següent: « El 19 d'Agost del 1944, fou deslliurada de l'ocupació de la tirania nazi la fidelíssima vila de Perpinyà, gràcies a la valentia i al patriotisme dels seus fills.

***

L'11 de setembre de 1714 fou commemorat pel « Casal de Catalunya » de Perpinyà amb diversos actes. Unes flors foren dipositades al peu del monument votiu als morts en l'exili; el senyor Alavedra dissertà a la Sala Aragó sobre aquelles jornades històriques i a la Plaça de la Loge, la cobla « Catalunya » donà una audició de sardanes, davant una gran multitud.

***

El « Casal de Catalunya » de Montauban commemorà amb un interessant programa aquella mateixa data luctuosa. En la vetllada patriòtica que es celebrà pronunciaren discursos els senyors Marçet, Duran i Guàrdia i Baptista Xuriguera, es recitaren poesies i es cantaren diverses composicions i himnes.

***

S'ha constituït a Tolosa del Llenguadoc la Federació espanyola de deportats i internats polítics víctimes del feixisme, entitat que és proposa vetllar per la sort dels compatriotes desvalguts i de les vídues i orfes dels morts en captivitat o en l'exili.

***

Acaba d'ésser editada una efígie del president Lluís Companys, teixida en tapiç de seda, en ocasió del cinquè aniversari de la seva mort. El retrat del president Companys està enquadrat per la bandera catalana, i en conjunt constitueix una obra d'una remarcable realització tècnica. Per a adquirir-la adreçar-se al senyor F. Solé i Jordana, rue de la Pompe

a Saint Bauzille de Putois (Hérault), mitjançant pagament per gir de 130 francs.

***

S'anuncia l'imminent aparició del llibre « El camí de Catalunya », del qual n'és l'autor el senyor Baptista Xuriguera. El preu de l'obra és de 25 francs; els butlletins de subscripció poden adreçar-se al senyor Miquel Planes, 23, rue Ingres, Montauban (Tarn-et-Garonne).

***

Recentment s'ha constituït a París el « Casal de Catalunya » d'aquella ciutat. La reunió de constitució tingué lloc a la sala de l'Hôtel des Sociétés Savantes. Fou elegit president el senyor Nicolau d'Olwer i es nomenaren diverses comissions de règim interior. Desitgem a la nova entitat una fecunda actuació.

***

Organitzada per les Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya, tingué lloc el dia 3 d'octubre últim, a la sala Aragó, una conferència a càrrec del nostre amic senyor Víctor M. Torres, el qual dissertà sobre el tema: « Les condicions del nostre redreçament ».

Presidí l'acte el secretari general de l'organització a Perpinyà senyor Ullot. El conferenciant examinà els factors que principalment intervenen en les transformacions polítiques i socials del moment, posant de relleu la necessitat d'adaptar-les a la vida catalana del demà. Féu una entusiasta defensa del sistema democràtic com la millor garantia de la llibertat humana i ordenament d'un règim econòmic que harmonitzi la lliure iniciativa amb els interessos col·lectius; quan aquests reclamen determinades reformes d'estructura. Remarcà que el problema més greu radica en la descomposició moral per la qual atravesava el món i digué que a l'hora de reconstituir Catalunya serà aquest redreçament moral la gran tasca que ens pertocarà a tots d'acomplir i de resoldre.

El senyor Torres fou merescudament aplaudit per la nombrosa concurrència que assistí a l'acte.

ARTICLES PUBLICATS A QUADERNS

- AMETLLA, Claudi.** — A propòsit d'unes declaracions dels catalans de Londres (nº 1). — Els espanyols davant la imminència de llur retorn a la pàtria (nº 2). — Temes de l'actualitat política (nº 6).
- ARNAU i CORTINA, F.** — El dret d'autodeterminació de Catalunya (nº 3).
- BATISTA i ROCA, J. Ma.** — El Consell nacional de Catalunya (nº 3).
- BELLIDO J. M.** — La qüestió religiosa a Catalunya (nº 7). — La Universitat autònoma de Barcelona i el règim franquista (nº 9).
- CAMPS i ARBOIX, J. de.** — Liquidació de la guerra civil : La qüestió de les responsabilitats (nº 1). — Sobre l'autodeterminació (nº 3). — La qüestió agrària a Catalunya (nº 6). — No intervenció i mitja confiança (nº 9).
- CAPDEVILA, J. de P.** — Pressupostos espanyols. - De Carner a Benjumea (nº 5).
- CORREDOR, Josep Ma.** — Al marge d'un centenari. - Notes sobre Verdaguier (nº 5). — Paul Valéry i l'error europeu (nº 9).
- CUITO Ferran.** — Nota preliminar sobre l'economia espanyola (nº 1). — La banca catalana (nº 2). — A l'entorn de la declaració de Londres (nº 3).
- FORT, Pere.** — Els franquistes fan el quadre (nº 2). — El que diu el tinent coronel Sr. Garcia Miranda (nº 6).
- GUAL, Julià.** — Notes sobre Joan Peiró (nº 8).
- HURTADO, Amadeu.** — Una visió de la política catalana (nº 4).
- HURTADO Victor.** — Les possibilitats constitucionals d'Espanya (nº 1).
- LLADO i FIGUERES, J. M.** — L'interès dels serveis d'informació (nº 7).
- MONTAGUT, Domènec.** — Notícies de Barcelona (nº 3). — Les coses d'Espanya. - Rumors, suposicions i algunes realitats (nº 7). — Més coses d'Espanya. - Reportatge pintoresc, verídic i un poc patètic (nº 8).
- J. M. A.** — Fantasia sobre motius espanyols (nº 3).
- N.** — Algunes notes sobre el Banc d'Espanya (nº 4).
- NOGUER i COMET, R.** — Impressions i reflexions d'un vell catalanista (nº 3). — La participació de les sindicals en el govern (nº 5).
- PÈRRAMON, Dr. Sever.** — L'home en els camps de concentració (nº 6).
- POU Mateu.** — La situació anormal de la indústria cotonera (nº 2).
- P. P.** — La diplomàcia Nordamericana i l'Espanya falangista (nº 7).
- QUERO i MOLARES, J.** — L'actual moment polític (nº 5). — Les opinions de Mr. Sumner Welles (nº 8).
- ROVIRA i VIRGILI A.** — La terra catalana : Figura de Catalunya (nº 1). — Un organisme tècnic i un pensament polític : El Consell Assessor de la Presidència de la Generalitat (nº 2). — Federals tanmateix (nº 3). — Les etapes polítiques de la restauració de Catalunya (nº 6).
- RUBIO Nicolau Ma.** — La política del Consell de Londres (nº 3).
- SOLANES, Josep.** — El clima de discòrdia de l'exili : Notes sobre una psicologia de l'exiliat (nº 4).
- TASIS Rafael.** — Del secessionisme a la intervenció (nº 3). — La contextura social de Catalunya. Necessitat de les seleccions (nº 7).
- TORRES Humbert.** — El gran problema del poder executiu (nº 1). — La reforma electoral (nº 8).
- TOSQUELLES, Dr.** — Les assegurances socials i la medicina : Perspectives catalanes (nº 6).
- XURIGUERA Ramon.** — La lliçó dels fets (nº 2). — El problema de la llibertat (nº 8).
- X. Y. Z.** — L'Estatut de Tànger i l'anexió franquista (nº 8). — El socors Quàquer i els refugiats espanyols (nº 9).
- X. Z.** — De Barcelona estant. (nº 3).

QUADERNS

agraeix als seus cada dia més nombrosos amics l'encoratjament i clima de simpatia que han creat al seu voltant, estímul poderós per als homes que l'escriuen. Demana a tots ells, com als catalans en general, que vulguin col·laborar a les seves tasques amb els mitjans més eficaços i adequats, com subscripcions, consells, suggerències, articles, informacions. Una vegada més recorda que no es cap empresa comercial, sinó un òrgan d'opinió al servei de les causes de Catalunya i de la llibertat.

